

Rapportage veiligheidsanalyse gemeente Heerlen 2019 t/m 2022

Inhoudsopgave

Inleiding

Leeswijzer

Veiligheidsveld 1 – Veilige woon- en leefomgeving

Thema sociale kwaliteit

Thema fysieke kwaliteit

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit

Thema subjectieve veiligheid

Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 1 – Veilige woon- en leefomgeving

Veiligheidsveld 2 – Bedrijvigheid en veiligheid

Thema veilig winkelgebied

Thema veilige bedrijventerreinen

Thema veilig uitgaan en veilige evenementen

Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 2 – Bedrijvigheid en veiligheid

Veiligheidsveld 3 – Jeugd en veiligheid

Thema jeugdoverlast

Thema jeugdcriminaliteit / individuele probleemjongeren

Thema jeugd, alcohol en drugs

Thema veilig in en om de school

Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 3 – Jeugd en veiligheid

Veiligheidsveld 4 – Fysieke veiligheid

Thema verkeersveiligheid

Thema brandveiligheid

Thema externe veiligheid / omgevingsveiligheid

Thema rampenbestrijding en crisisbeheersing

Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 4 – Fysieke veiligheid

Veiligheidsveld 5 – Integriteit en veiligheid

Thema polarisatie en radicalisering

Thema georganiseerde / ondermijnende criminaliteit

Thema weerbare overheid / weerbaar bestuur

Thema informatieveiligheid

Thema ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Samenvatting en aandachtspunten veiligheidsveld 5 – Integriteit en veiligheid

Conclusie

Inleiding

Een veiligheidsanalyse is een vast en verplicht onderdeel van het meerjarig veiligheidsbeleid van een gemeente. Aan de hand van de constatering in de veiligheidsanalyse wordt geprioriteerd welke onderwerpen in de kadernota extra uitgewerkt dienen te worden. Deze rapportage bevat de uitkomsten van de veiligheidsanalyse (2019-2022) ter voorbereiding op het nieuwe integrale veiligheidsbeleid 2023-2026 van de gemeente Heerlen. Deze veiligheidsanalyse is feitelijk een foto van de veiligheidssituatie in Heerlen. Het geeft inzicht in de ontwikkeling van de belangrijkste cijfers en de veiligheidsproblematiek die er voor Heerlen uitspringt. We hebben hierbij het stappenplan 'Kernbeleid Veiligheid' van de VNG gevolgd dat als landelijke standaard fungeert. De veiligheidsanalyse betreft in essentie een brede inventarisatie van de stand van zaken op vijf veiligheidsvelden: (1) Veilige woon- en leefomgeving, (2) Bedrijvigheid en veiligheid, (3) Jeugd en veiligheid, (4) Fysieke veiligheid en (5) Integriteit en veiligheid. Deze velden vormen met elkaar het 'integrale veiligheidsterrein'. Binnen de veiligheidsvelden wordt onderscheid gemaakt tussen volgende veiligheidsthema's:

1. Veilige woon- en leefomgeving (overlast, veelvoorkomende criminaliteit zoals inbraken en diefstal (high impact crimes), het onveiligheidsgevoel);
2. Bedrijvigheid en veiligheid (veilig ondernemen, veilige winkelcentra en veilig uitgaan / veilige evenementen);
3. Jeugd en veiligheid (jeugdoverlast, jeugdcriminaliteit, jeugdgroepen, alcohol en drugsgebruik, veiligheid in en om de school);
4. Fysieke veiligheid (verkeersveiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandveiligheid, gevaarlijke stoffen);
5. Integriteit en veiligheid (georganiseerde criminaliteit, ondermijning, weerbare overheid / bestuur, informatieveiligheid, ambtelijke/bestuurlijke integriteit, polarisatie en radicalisering).

In de veiligheidsanalyse wordt teruggekeken naar cijfers op gemeenteniveau in de periode 2019 tot en met 2022. Er wordt gebruik gemaakt van zowel objectieve cijfers (bron: onder andere politiecijfers) als van subjectieve cijfers (bron: burgeronderzoek). De cijfers zijn geanalyseerd met betrokken interne en externe veiligheidspartners. In de komende hoofdstukken worden de veiligheidsvelden apart besproken en wordt per veiligheidsveld ingegaan op de bijbehorende thema's. Per thema zijn de belangrijkste cijfers weergegeven en worden de meest opvallende bevindingen benoemd. Nadat een veiligheidsveld is behandeld, volgt een samenvatting inclusief de belangrijkste aandachtspunten met betrekking tot de benoemde thema's.

Inleiding (vervolg)

Een belangrijke kanttekening om te plaatsen is dat deze veiligheidsanalyse twee coronajaren omvat. De gepresenteerde cijfers reflecteren in zekere zin dan ook de maatschappelijke gevolgen van het gehanteerde lockdown-beleid. Door de lockdown-regels in de jaren 2020 en 2021 zien we een afname in geregistreerde criminaliteit als overkoepelende trend. Echter nemen bepaalde specifieke vormen van overlast zoals bijvoorbeeld burengerucht juist toe in deze periode van verplicht thuisblijven. Na de lockdown-periode (2022) zien we dat veel onderdelen van de geregistreerde criminaliteit weer een stijgende lijn inzetten.

Leeswijzer

Indicatorentabellen

De kleuren in de indicatorentabellen geven een indicatie van de ontwikkeling van de betreffende indicator over de vier besproken jaren 2019 tot en met 2022. Rood betekent de minst gunstige waarde in die vier jaren, groen de gunstigste waarde en daar tussenin een kleurverloop van lichtrood, geel naar lichtgroen. De vermelde cijfers zijn aantallen, tenzij anders vermeld (bijvoorbeeld: percentages of schaalscores).

Leesvoorbeeld

In 2020 is sprake van 684 registraties overlast i.v.m. alcohol/drugs. Dat is de hoogste waarde in de vier getoonde jaren, daarmee ongunstig en dus rood. In 2022 was het aantal 627, de laagste waarde in vier jaren en dus groen. De tussenliggende waarden kleuren meer rood als ze richting de ongunstigste waarde gaan en meer groen als ze richting de gunstigste waarde gaan.

Sociale kwaliteit	Bron	2019	2020	2021	2022
Overlast ivm alcohol/drugs	politie	669	684	658	627
Burengerucht (a. burenruchte en b. huiselijke twist)	politie	582	747	755	659

Buurttabellen cijfers Burgeronderzoek

De kleuren in de buurttabellen (jaar 2021) geven aan hoe de buurtscores of percentages zich verhouden tot de waarden van Heerlen totaal, ofwel het gemiddelde cijfer van Heerlen. Ligt de waarde tussen -10% en +10% van het gemiddelde, dan is de kleur blauw. Is er sprake van een relatief gunstige waarde (verschil meer of gelijk 10%), dan kleurt het veld groen. Bij een relatief ongunstige waarde ten opzichte van het Heerlens gemiddelde (verschil meer of gelijk 10%), kleurt het veld oranje. Alle waarden in deze tabellen betreffen schaalscores (op een schaal van 0 tot 10) of percentages. Dit wordt per item aangegeven.

Leesvoorbeeld

In het onderstaande voorbeeld is in 2021 het gemiddelde van Heerlen 5,4. In Nieuw Lotbroek is de schaalscore in dat jaar 5,5 en ligt rond het Heerlens gemiddelde (tussen -10% en +10% van het gemiddelde) en dus blauw. In Welten-Benzenrade is de score 6,3 en dus meer dan 10% hoger dan het Heerlens gemiddelde: daarom groen. In dit geval betreft het namelijk de schaalscore sociale cohesie, d.w.z. een hogere score is gunstig. Ware het bijvoorbeeld de score omtrent verloedering geweest, dan betekent een hogere waarde een relatief ongunstige score en zou de kleur oranje zijn geweest.

Buurt	2019	2021
Nieuw Lotbroek	5,5	5,5
Vrieheide - De Stack	4,5	4
Welten - Benzenrade	6,5	6,3
Heerlen totaal	5,5	5,4

Hyperlinks

Bij digitale lezing van deze veiligheidsanalyse (pdf) kan gebruik worden gemaakt van de ingebouwde hyperlinks uit de inhoudsopgave. Op de meeste pagina's staat dit tekenje: . Met een klik op dit teken keer je terug naar de inhoudsopgave.

Veiligheidsveld 1

Veilige woon- en leefomgeving

Thema's:

Sociale kwaliteit

Fysieke kwaliteit

Objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit

Subjectieve veiligheid

Indicatoren

Sociale kwaliteit	Bron	2019	2020	2021	2022
Overlast ivm alcohol/drugs	politie	669	684	658	627
Burengerucht (a. burenruzie en b. huiselijke twist)	politie	582	747	755	659
Overlast zwervers	politie	135	151	90	109
Overlast door verward/overspannen persoon	politie	686	903	983	943
Sociale cohesie in de buurt, schaalscore	burgeronderzoek	5,5		5,4	
Overlast in de buurt, schaalscore	burgeronderzoek	3,4		3,7	
Drugsoverlast komt vaak voor in de buurt, in %	burgeronderzoek	14		15	
Dronken mensen op straat komt vaak voor, in %	burgeronderzoek	9		9	
Waarschuwingen 13b opiumwet	interventieteam	57	55	43	42
Sluitingen van panden na aantreffen hennep	interventieteam	21	17	23	17
Sluitingen van panden na aantreffen harddrugs	interventieteam	17	12	12	8
Overlast prostitutie	politie	8	10	13	18

Belangrijkste bevindingen

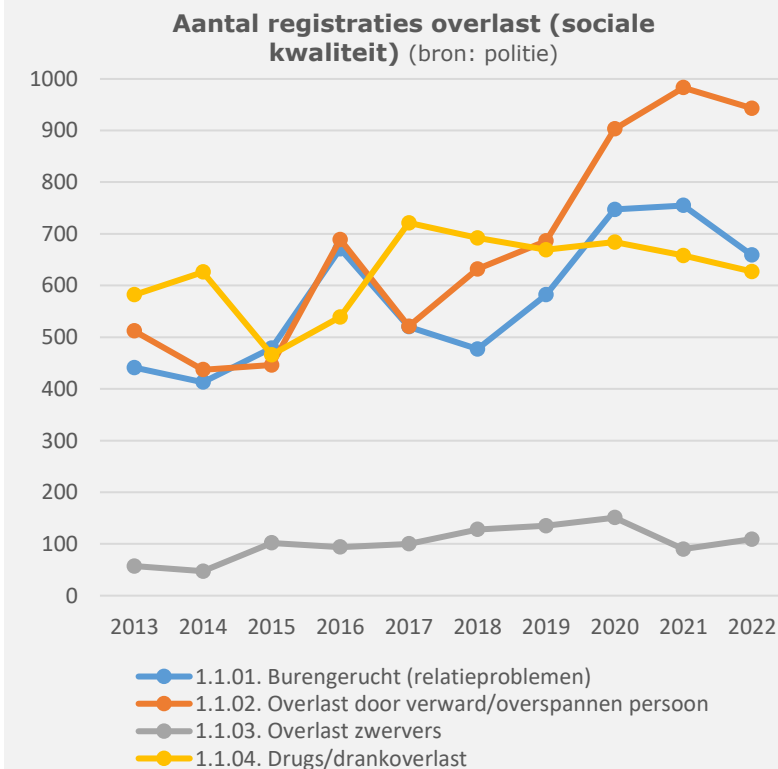
Sociale overlast en burengerucht

Net als in de landelijke trend is er in Heerlen een stijging te zien op allerlei terreinen van overlast in 2020 en 2021. In 2022 is weer een daling waar te nemen. De tijdelijke daling heeft te maken met de coronacrisis in 2020 en 2021. Doordat mensen meer thuis waren, steeg de sociale overlast, zoals onder andere het aantal meldingen van burenruzies. Tijdens de coronaperiode zien we een sterke daling van een aantal High Impact Crimes en een sterke toename van de registraties sociale overlast (o.a. burengerucht en overlast verwarde personen). De invloed van corona is vooral zichtbaar bij burengerucht met 747 meldingen in 2020 en 755 meldingen in 2021. Dit ten opzichte van de 659 meldingen in 2022. Hier zien we dat het aantal meldingen weer daalt, maar nog iets hoger is dan het aantal registraties in 2019, namelijk 582 meldingen. Wanneer wordt bekeken in welke buurten de meeste meldingen burengerucht worden geregistreerd, staan de buurten Vrieheide-De Stack, Hoensbroek-De Dem en Heerlerheide-Passart de laatste vier jaar altijd in de top vijf. De categorie burengerucht bestaat uit de onderdelen burenruzie en huiselijke twist. In de coronajaren zien we het aandeel burenruzies binnen de categorie burengerucht toenemen. In 2022 is de procentuele verhouding weer hetzelfde als in 2019.

Uitleg thema

De sociale kwaliteit van een buurt, wijk, kern wordt sterk beïnvloed door 'intermenselijke relaties'. Belangrijke 'positieve' aspecten zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, informele sociale controle, samenredzaamheid, e.d. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, overlast 'verwarde personen', multiprobleemgezinnen/-huishoudens, overlast door illegale bewoning, intimiderende buurtbewoners (zgn. 'onaantastbaren'), drank- en drugsoverlast, prostitutie. Begrippen verwant aan 'sociale kwaliteit' zijn bijv. 'veerkracht' en 'vitaliteit' van de buurt.

Overlastcijfers samenstelling en ontwikkeling

Thema sociale kwaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Wanneer de objectieve cijfers van sociale overlast worden vergeleken met de perceptie van mensen of overlast vaak voorkomt in de buurt, zien we een vergelijkbaar beeld. In 2021 geven de burgers van Heerlen een gemiddelde score van 3,7 op een schaal van 0 tot 10 voor het vaak ervaren van overlast in de buurt. Het effect van Corona is hierbij zichtbaar wanneer deze schaalscore wordt vergeleken met 2019 (3,4). Bij een nadere analyse van buurtoverlast blijkt dat in 2021 gemiddeld genomen meer buurtoverlast van groepen jongeren wordt ervaren dan overlast door omwonenden (18% respectievelijk 11%). Binnen Heerlen zien we een duidelijk verschil tussen Heerlen-Noord en Heerlen-Zuid. Bewoners van de buurten in Heerlen-Zuid geven aan minder sociale overlast te ervaren dan de respondenten uit Heerlen-Noord. De ontwikkeling tussen 2019 en 2021 laat zien dat met name de inwoners van Caumerveld-Douve Weien (+0,7), Heksenberg (+0,9), Eikenderveld (+1,0), Vrieheide-De Stack (+1,5) en Rennemig-Beersdal (+1,0) meer buurtoverlast zijn gaan ervaren. Daarentegen ervaren mensen in Molenberg minder overlast in de buurt, van 3,6 naar 2,4.

Verwarde personen en zwervers

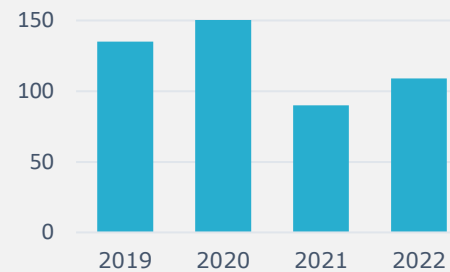
De meest voor de hand liggende verklaring voor de stijging van aantal meldingen verwarde personen in Heerlen is, dat het aantal bedden in de GGZ fors is afgenomen, waardoor mensen vrijwel altijd maar kort opgenomen worden. In de coronajaren 2020 en 2021 is daardoor een duidelijke stijging te zien van het aantal overlastmeldingen doordat verwarde mensen meer in de thuissituatie verbleven of op straat in plaats van in een GGZ instelling. In 2022 zijn deze meldingen ook nog altijd hoog, 943 meldingen. In 2019 waren er 686 meldingen, het laagste aantal meldingen de afgelopen vier jaar. Het aantal meldingen concentreerde zich vooral in Heerlen-Centrum en Hoensbroek-De Dem. Een stijging in het aantal meldingen aangaande verwarde personen is overigens geen typisch Heerlens fenomeen. Echter zien we in cijfers overlast verward persoon per 10.000 inwoners dat Heerlen er met kop en schouders boven uitsteekt, zowel landelijk als regionaal (Sittard-Geleen en Maastricht). De ontwikkeling van de overlastregistraties omtrent verwarde personen is niet los te zien van de meldingen overlast zwervers en drugs/drankoverlast, omdat de verschijningsvormen van deze overlastvormen vaak overeenkomsten vertonen. Net als bij overlast verwarde/overspannen personen zien we dat het aantal incidenten aangaande overlast zwervers in 2020 hoger was dan in 2019. Daarna is echter een daling waarneembaar. In 2021 waren er in Heerlen 90 meldingen en in 2022 waren dit 109 meldingen. De overlast zwervers concentreert zich voornamelijk in Heerlen-Centrum.

Aantallen meldingen overlast

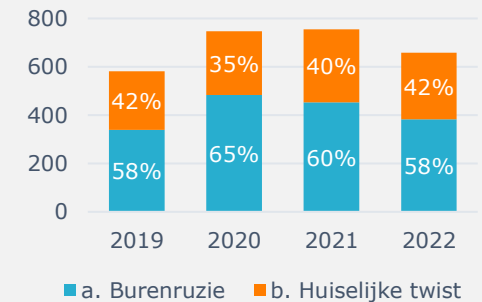
Overlast ivm alcohol / drugs

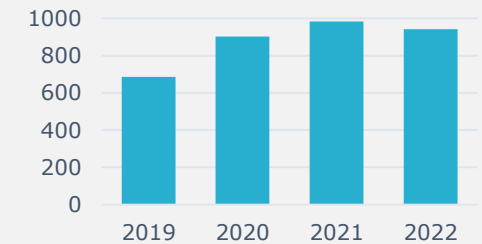
Overlast zwervers

Burengerucht (a. burenruzie en b. huiselijke twist)

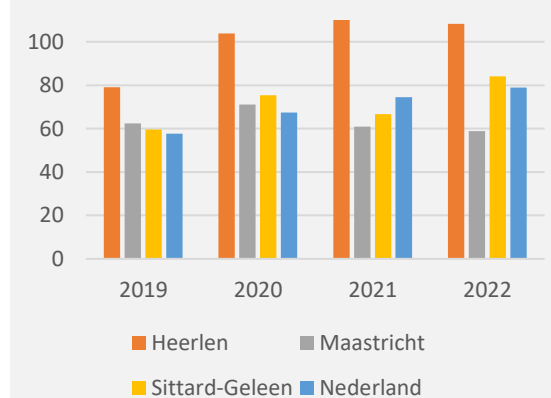

Overlast door verward / overspannen persoon

Vergelijking per 10.000 inwoners

Overlast door verward persoon per 10.000 inwoners

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Sociale cohesie in de buurt, schaalscore		Overlast in de buurt, schaalscore		Drugsoverlast komt vaak voor in de buurt, in %		Dronken mensen op straat komt vaak voor, in %	
	2019	2021	2019	2021	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	6,1	5,8	2,6	2,8	10	6	6	2
Mariarade	5,4	5,5	3,2	3,9	7	5	5	3
Hoensbroek - De Dem	4,9	4,9	4,2	4	23	19	11	7
Nieuw Lotbroek	5,5	5,5	3,1	3,6	9	14	3	6
Vrieheide - De Stack	4,5	4	4,4	5,9	17	36	9	20
Heerlerheide - Passart	5,1	4,7	4,9	5,2	11	21	9	12
Heksenberg	5,9	5,8	3,4	4,3	12	19	3	7
Rennemig - Beersdal	5,4	5,6	3,7	4,7	10	12	0	8
Zeswegen - Nieuw Husken	5	5,1	3,5	3,6	13	11	3	4
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	5	5,5	3,7	3,9	21	20	21	19
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	5,2	5,2	4,3	4,4	26	25	16	10
Heerlen - Centrum	5,8	5,7	3,5	3,8	17	17	26	24
Eikenderveld	4,9	5	3,8	4,8	24	25	16	14
Welten - Benzenrade	6,5	6,3	1,3	1,3	1	1	0	0
Bekkerveld - Aarveld	6,4	6,2	3,1	3	13	9	9	4
Caumerveld - Douve Weien	6,1	6,1	1,6	2,3	1	3	2	2
Molenberg	5,4	5,5	3,6	2,4	16	10	8	8
Heerlerbaan - Centrum	5,3	5,6	3,7	3,4	16	12	3	2
Heerlerbaan - Schil	6,1	6,1	2,3	2,1	8	7	1	2
Heerlen totaal	5,5	5,4	3,4	3,7	14	15	9	9

Sociale cohesie

De schaalscore voor sociale cohesie is redelijk ongewijzigd gebleven. Deze score ligt in Heerlen gemiddeld op 5,4 in 2021 en op 5,5 in 2019. Op een schaal van 0 tot 10 is dit laag. Heerlen-Zuid scoort beduidend hoger dan Heerlen-Noord. De laagste score wordt in 2021 gemeten in Vrieheide-de Stack (4) en de hoogste in Welten-Benzenrade (6,3). Uit de reacties op de afzonderlijke stellingen met betrekking tot sociale cohesie kan geconcludeerd worden dat in 2021 bijna zes op de tien (62%) ondervraagden de stelling onderschrijven dat de mensen in de eigen buurt prettig met elkaar omgaan en bijna de helft (52%) zich thuis voelt in de buurt. Deze percentages zijn gestegen ten opzichte van 2019; een positieve ontwikkeling.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Drugs- en drankoverlast

In 2022 zijn in Heerlen 627 meldingen bij de politie geregistreerd met betrekking tot overlast gerelateerd aan drugs en/of alcohol. Hoewel het aantal incidenten vier jaar op rij redelijk stabiel is, blijven dit hoge aantallen.

Gemiddeld vindt in 2021 15% van de inwoners van Heerlen dat drugsoverlast vaak voorkomt in de eigen buurt. Met betrekking tot drugs is er tussen 2019 en 2021 een stijging te zien van 1%-punt. Met name in Vrieheide-De Stack (van 17% naar 36%) en Heerlerheide-Passart (van 11% naar 21%) is in 2021 een enorme stijging te zien ten opzichte van 2019. Daarnaast scoren de buurten Heerlen-Centrum, GMS en MSP hoog in het ervaren van drugsoverlast in de eigen buurt.

Dronken mensen op straat wordt gemiddeld genomen door 9% van de Heerlenaren als een vaak voorkomende overlastvorm genoemd. Ten opzichte van eerdere jaren is hierin geen verandering waar te nemen. De ontwikkeling tussen 2019 en 2021 laat op dit onderdeel met name een stijging zien in Vrieheide-De Stack (van 9% naar 20%), Heerlerheide-Passart (van 9% naar 12%) en Rennemig-Beersdal (van 0% naar 8%). De buurten GMS (van 16% naar 10%) en Hoensbroek-De Dem (van 11% naar 7%) laten een positieve ontwikkeling zien. In de buurten Caumerveld-Douve Weien (2%), Heerlebaan Centrum/Schil (beide 2%) en Welten-Benzenrade (0%) wordt relatief de minste, tot geen, overlast van dronken mensen op straat ervaren.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Damoclesbeleid

We zien een lichte daling van het aantal maatregelen vanaf 2019. Er zijn minder waarschuwingen 13b Opiumwet gegeven. Bij de sluitingen van panden na het aantreffen van een hennepplantage en/of een handelshoeveelheid hard- of softdrugs, zien we ook een licht dalende tendens in de afgelopen vier jaren. Politie geeft aan dat er geen veranderingen zijn geweest in het beleid en geen veranderingen in de hennepaaldagen ondanks de coronaperiode. Verderop in deze rapportage, onder het thema georganiseerde / ondermijnende criminaliteit (onderwerp drugshandel), staat een korte toelichting over de toepassing van dit Damoclesbeleid.

Prostitutie

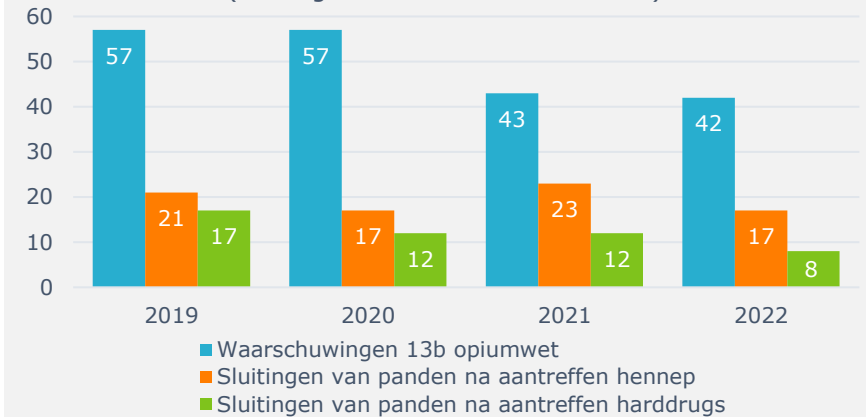
In 2022 zijn er 18 meldingen overlast prostitutie geregistreerd bij de politie. In 2019 waren dit er 8. De laatste vier jaar zien we hier een lichte stijging.

Het Interventieteam voert jaarlijks ongeveer vier integrale controles uit op het gebied van illegale prostitutie. Uiteraard draagt de frequentie van de controles bij aan het aantal constatering. Deze controles worden uitgevoerd in samenwerking met de projectgroep 1863. Bij deze projectgroep zijn de volgende partners aangesloten: het Openbaar Ministerie, de politie waaronder de Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel (AVIM), verschillende Limburgse gemeenten, het Leger des Heils en de Koninklijke Marechaussee (Kmar). Na de controles wordt eventueel ingezet op bestuurlijke handhaving of op slachtofferschap. Achter de illegale prostitutie branche gaat zware criminaliteit, waaronder mensenhandel, schuil. Bij de controles worden regelmatig sekswerkers met een buitenlandse achtergrond aangetroffen. Qua ontwikkeling is waar te nemen dat de sekswerkers niet alleen uit de Oostbloklanden komen, maar ook veel sekswerkers (in het bijzonder shemales) uit Latijns Amerika. We proberen steeds meer zicht te krijgen op de netwerken door onder andere alle controles naast elkaar te leggen.

Damoclesbeleid

Aantal waarschuwingen en sluitingen

(bron: gemeente - interventieteam)

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Burengerucht

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Hoensbroek-De Dem	63	11%	Vrieheide-De Stack	81	11%	Hoensbroek-De Dem	81	11%	MSP	89	14%
Vrieheide-De Stack	56	10%	Hoensbroek-De Dem	81	11%	Heerlerheide-Passart	64	8%	Hoensbroek-De Dem	70	11%
Heerlerheide-Passart	55	9%	Heerlerheide-Passart	71	10%	Vrieheide-De Stack	63	8%	Vrieheide-De Stack	50	8%
MSP	49	8%	Rennemig-Beersdal	64	9%	MSP	62	8%	Heerlerheide-Passart	49	7%
Zeswegen-Nieuw Husken	39	7%	MSP	60	8%	Rennemig-Beersdal	58	8%	Nieuw Lotbroek	49	7%

Overlast door verward/overspannen persoon

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	153	22%	Heerlen Centrum	190	21%	Heerlen Centrum	175	18%	Heerlen Centrum	215	23%
GMS	72	10%	GMS	145	16%	Hoensbroek-De Dem	172	17%	Hoensbroek-De Dem	88	9%
Hoensbroek-De Dem	68	10%	Hoensbroek-De Dem	127	14%	GMS	100	10%	Vrieheide-De Stack	69	7%
Heerlerheide-Passart	62	9%	Vrieheide-De Stack	47	5%	Heerlerheide-Passart	65	7%	Heerlerheide-Passart	65	7%
Welten-Benzenrade	50	7%	MSP	44	5%	Vrieheide-De Stack	60	6%	Molenberg	63	7%

Overlast zwervers

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	52	39%	Heerlen Centrum	97	64%	Heerlen Centrum	41	46%	Heerlen Centrum	32	29%
Molenberg	15	11%	GMS	17	11%	GMS	9	10%	Heerlerheide-Passart	15	14%
GMS	15	11%	Molenberg	6	4%	Hoensbroek-De Dem	6	7%	Molenberg	10	9%
Welten-Benzenrade	9	7%	Welten-Benzenrade	6	4%	Molenberg	5	6%	GMS	9	8%
MSP	7	5%	MSP	6	4%	Meerdere buurten	4	4%	Hoensbroek-De Dem	8	7%

Drugs/drankoverlast

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	82	12%	Heerlen Centrum	118	17%	Vrieheide-De Stack	117	18%	Heerlen Centrum	84	13%
GMS	77	12%	MSP	75	11%	GMS	70	11%	Vrieheide-De Stack	81	13%
MSP	70	10%	Vrieheide-De Stack	68	10%	Heerlen Centrum	63	10%	GMS	78	12%
Vrieheide-De Stack	66	10%	Hoensbroek-De Dem	47	7%	MSP	54	8%	MSP	70	11%
Molenberg	46	7%	Eikenderveld	45	7%	Hoensbroek-De Dem	47	7%	Hoensbroek-De Dem	52	8%

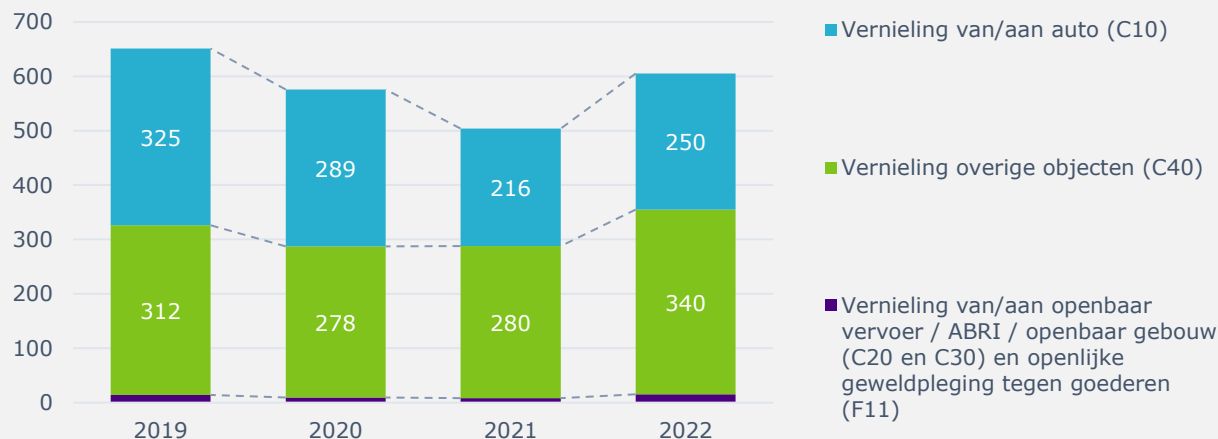
Thema fysieke kwaliteit

Indicatoren

Fysieke kwaliteit	Bron	2019	2020	2021	2022
Vernieling c.q. zaakbeschadiging	politie	651	576	504	605
Waardering kwaliteit woonomgeving, schaalscore	burgeronderzoek	7,1		6,9	
Verloedering in de buurt, schaalscore	burgeronderzoek	4,9		5,1	

Cijfers vernieling c.q. zaakbeschadiging

Vernieling c.q. zaakbeschadiging

Uitleg thema

De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het gaat bij dit thema om de vraag: hoe staat de openbare ruimte erbij? Hoe prettig is het wonen in de buurt gegeven die fysieke kwaliteit? Aspecten zijn onderhoud van groen, aanpak zwerfvuil, verlichting van achterpaden e.d.. Inbreuk op de fysieke kwaliteit zijn onder meer vernielingen, graffiti, zwerfvuil en andere tekenen van verloedering.

Belangrijkste bevindingen

Na de ingezette daling in 2020 en 2021 is in 2022 weer een sterke groei zichtbaar, voornamelijk in de vernieling van overige objecten (groei van 21,4%) Dit fenomeen is voornamelijk te wijten aan het gehanteerde lockdownbeleid in de periode 2020-2021. Vernieling en/of zaakbeschadiging in de openbare ruimte vindt hoofdzakelijk plaats in Heerlen Centrum. Maar ook in Heerlerheide-Passart, Vrieheide-De Stack en Hoensbroek-De Dem zijn een groot aantal meldingen waar te nemen.

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Vernieling c.q. zaakbeschadiging

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	96	15%	Vrieheide-De Stack	61	11%	Heerlen Centrum	53	11%	Heerlen Centrum	79	13%
Heerlerheide-Passart	56	9%	Heerlerheide-Passart	57	10%	Heerlerheide-Passart	49	10%	Vrieheide-De Stack	63	10%
Vrieheide-De Stack	53	8%	Heerlen Centrum	54	9%	Vrieheide-De Stack	49	10%	Heerlerheide-Passart	54	9%
MSP	47	7%	Hoensbroek-De Dem	52	9%	Hoensbroek-De Dem	45	9%	Hoensbroek-De Dem	54	9%
Hoensbroek-De Dem	45	7%	MSP	44	8%	GMS	38	8%	Rennemig-Beersdal	39	6%

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Waardering kwaliteit woonomgeving , schaalscore		Verloedering in de buurt, schaalscore	
	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	7,4	7	4,6	4,9
Mariarade	7,1	6,9	4,7	4,8
Hoensbroek - De Dem	6,1	6,4	5,6	5,7
Nieuw Lotbroek	7,4	6,7	5	5,6
Vrieheide - De Stack	5,7	4,8	6,2	6,9
Heerlerheide - Passart	6,4	5,6	5,8	6,2
Heksenberg	7,2	6,8	5,2	5,7
Rennemig - Beersdal	7,3	7	5,1	5,7
Zeswegen - Nieuw Husken	6,6	6,4	5,3	5,9
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	6,4	6,7	5,5	5,5
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	6,4	6,3	5,6	4,8
Heerlen - Centrum	7,4	7,4	4,9	5,1
Eikenderveld	6,3	6	5,4	4,7
Welten - Benzenrade	8,3	8,7	2,7	2,7
Bekkerveld - Aarveld	8,4	8,1	3,9	3,7
Caumerveld - Douve Weien	8,5	8,1	2,9	3,3
Molenberg	7,1	7	4,6	3,9
Heerlerbaan - Centrum	7,2	7,1	5,8	5,5
Heerlerbaan - Schil	8,2	8,1	3,8	4,6
Heerlen totaal	7,1	6,9	4,9	5,1

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Kwaliteit woonomgeving

De schaalscores 'waardering kwaliteit woonomgeving' en 'verloedering in de buurt' in Heerlen laten beide een negatieve ontwikkeling zien van 0,2 ten opzichte van 2019. Uit het burgeronderzoek blijkt dat de ervaren verloedering voornamelijk bestaat uit hondenpoep en rommel op straat. In verhouding tot andere Parkstad-gemeenten scoort Heerlen drie jaar op rij het hoogst wat betreft verloedering en drie keer het laagst op de schaalscore sociale cohesie. Het reeds lang bekende fenomeen dat de buurten in Heerlen-Zuid gunstiger scoren dan de buurten ten Noorden van het spoor, zet ook gestaag door. Wanneer er verder wordt ingezoomd op de buurten blijkt dat Vrieheide-De Stack de laagste waardering (4,8) heeft voor de kwaliteit woonomgeving én de slechtste score (6,9) voor verloedering in de buurt. Heerlerbaan-Schil laat een forse negatieve groei van 0,8 zien op de schaalscore verloedering in de buurt en Welten-Benzerade is met een positieve groei van 8,3 naar 8,7 een van de grootste stijgers wat betreft de waardering voor kwaliteit van de woonomgeving.

Indicatoren

Objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit

Bron	2019	2020	2021	2022
Zakkenrollerij	58	33	33	49
Overval in woning	4	2	1	1
Straatroof	19	5	14	19
Diefstal af/uit/van overige voertuigen	150	88	111	155
Diefstal van motorvoertuigen	132	118	136	164
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	379	297	342	394
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	339	297	360	485
Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	121	79	98	108
Diefstal/woninginbraak	307	197	149	161
Bedreiging	213	179	205	201
Mishandeling	286	266	276	394
Moord, doodslag	17	15	21	19
Openlijk geweld (persoon)	26	21	14	33
Overige vermogensdelicten	434	437	432	537
Woninginbraak komt vaak voor in de buurt, in %	10		6	
Bedreiging komt vaak voor in de buurt, in %	3		4	
Gewelddelicten komt vaak voor in de buurt, in %	4		3	
Diefstal vanaf/beschadiging auto komt vaak voor in de buurt, in %	14		10	
Vermogensdelicten, schaalscore	4,2		3,7	
Dreiging in de buurt, schaalscore	1,8		1,9	
Slachtofferschap totaal, in %	18		25	
Aantal consult en advies aanvragen	42	49	100	90
Totaal aantal personen met een Persoonsgerichte aanpak (PGA)	90	113	101	124
Aantal TOP X aanpakken	11	8	2	0
Nazorg ex-gedetineerden screeningen	233	202	214	240
Nazorgtrajecten ex-gedetineerden meervoudige problematiek	44	29	27	30
Aantal BIJ (bestuurlijke informatie justitiabelen) casussen	9	12	21	13
Opgemaakte RIHG (Risiko Instrument Huiselijk Geweld)	4	16	22	26
Opgelegde huisverboden	2	14	21	21
Aantal meldingen huiselijk geweld	1086	1044	1156	1118
Adviezen Veilig Thuis	924	825	766	1094

Voertuigcriminaliteit

In 2022 zien we de diefstallen van en uit/vanaf voertuigen, als ook diefstallen van brom-, snor-, fietsen fors toenemen. Deze vormen van criminaliteit kunnen we samenvatten als voertuigcriminaliteit. Technische ontwikkelingen, zoals scanapparatuur, dragen bij aan de mogelijkheden om voertuigen te stelen of om gericht in voertuigen in te breken. Bij diefstal uit/vanaf motorvoertuigen gaat het vaak om diefstal van kentekenplaten, katalysators, autosturen en laptops / elektronische apparatuur. In grote delen van Parkstad zien we dit fenomeen. De nabijheid van de landsgrenzen heeft hierin waarschijnlijk een belangrijke rol.

Uitleg thema

Bij dit thema gaat het om verschillende vormen van vermogens- en geweldscriminaliteit die zich in de alledaagse woon- en leefomgeving van bewoners kunnen voordoen. Het betreft zowel 'veel voorkomende' als 'high impact'-criminaliteit. Vermogenscriminaliteit: o.m. woninginbraak, kelderboxinbraak, auto-inbraak, fietsendiefstal, diefstal motorvoertuigen, zakkenrollerij en straatroof. Geweldscriminaliteit: o.m. bedreiging, mishandeling, openlijke geweldpleging, huiselijk geweld. Bij vermogenscriminaliteit is aandacht voor het eventuele georganiseerde karakter (bendes, banditisme) van belang.

Belangrijkste bevindingen

High Impact Crimes versus sociale overlast

Tijdens de coronaperiode zagen we met name in het begin van 2020 een sterke daling van het aantal High Impact Crimes (HIC's) en een sterke toename van de registraties in sociale overlast (o.a. burengerucht en verwarde personen). In de maandcijfers van 2021 was een heel duidelijk effect te zien van de lockdowns in de diefstalcijfers en met name bij de diefstallen van fietsen en bromfietsen; na het beëindigen van de lockdowns stegen de aantallen weer meteen naar het oude pré-corona-niveau.

Woninginbraken

In 2020 en 2021 zijn er minder diefstal/woningbraken geregistreerd bij de politie, dit is voornamelijk te verklaren door de coronamaatregelen waardoor mensen verplicht meer tijd thuis doorbrachten. Het aantal geregistreerde woning-inbraken in 2022 is beduidend veel lager dan in 2019. Ook na corona blijven mensen meer thuis werken. Waarschijnlijk draagt dat eraan bij dat het aantal diefstallen/woning inbraak stabiel laag blijft. Heerlen volgt hierin, net als Sittard-Geleen en Maastricht, de landelijke trend.

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Subjectieve veiligheidsgevoel

Naast de objectieve politiecijfers met betrekking tot high impact crime bestaat er ook nog het subjectieve veiligheidsgevoel. Voor het persoonlijk welzijn is het van belang dat men zich veilig voelt. Daarom is in het burgeronderzoek gevraagd of men zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt. Het subjectieve veiligheidsgevoel brengt de ervaring en perceptie van (on)veiligheid bij bewoners in kaart. De percentages en schaalscores van het burgeronderzoek geven de frequentie weer waarmee respondenten 'komt vaak voor' hebben geantwoord.

Woninginbraken subjectief

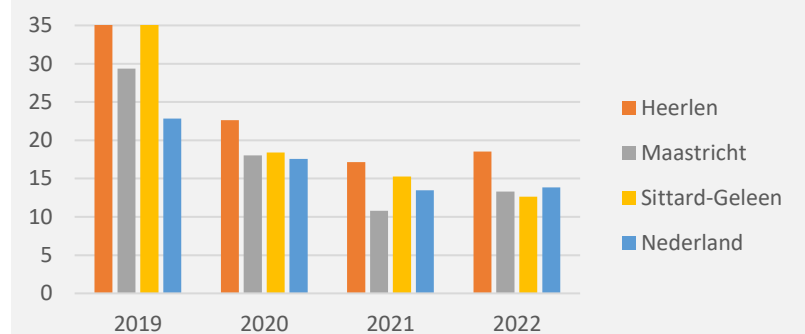
In 2019 vond 10% van de respondenten binnen het Burgeronderzoek dat woninginbraak vaak voorkomt in de buurt; in 2021 was dit nog maar 6%. Dit komt overeen met de objectieve cijfers die laten zien dat er minder woninginbraken zijn. Indien er wordt gekeken naar de verschillende buurten en de perceptie van hun bewoners met betrekking tot het aantal woningbraken, scoren Vrieheide-De Stack, Zeswegen-Nieuw Husken en Rennemig-Beersdal nog hoog.

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Woninginbraak komt vaak voor in de buurt, in %		Bedreiging komt vaak voor in de buurt, in %		Gewelddelicten komt vaak voor in de buurt, in %		Diefstal vanaf / beschadiging auto komt vaak voor, in %	
	2019	2021	2019	2021	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	7	4	2	2	2	2	10	3
Mariarade	11	2	2	2	1	5	9	4
Hoensbroek - De Dem	9	5	5	3	5	5	18	6
Nieuw Lotbroek	18	7	4	2	3	3	21	7
Vrieheide - De Stack	17	16	6	14	7	10	20	24
Heerlerheide - Passart	9	6	8	7	6	5	15	16
Heksenberg	15	7	1	5	7	6	10	16
Rennemig - Beersdal	8	8	3	4	1	5	13	15
Zeswegen - Nieuw Husken	13	11	4	3	2	3	16	13
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	8	4	5	3	6	3	12	12
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	10	7	7	5	8	7	17	14
Heerlen - Centrum	3	1	3	6	5	2	12	4
Eikenderveld	13	5	6	4	6	3	17	14
Welten - Benzenrade	11	4	0	0	0	0	16	10
Bekkerveld - Aarveld	14	4	4	0	2	0	9	4
Caumerveld - Douve Weien	11	8	1	2	0	0	5	4
Molenberg	5	4	0	3	2	3	12	5
Heerlerbaan - Centrum	9	6	1	1	3	0	21	8
Heerlerbaan - Schil	11	5	1	0	1	1	7	6
Heerlen totaal	10	6	3	4	4	3	14	10

Woninginbraken

Diefstal/inbraak woning per 10.000 inwoners

Daar tegenover staan Nieuw Lotbroek, Mariarade en Bekkerveld-Aarveld waar een flinke daling in de ervaring van het aantal woninginbraken kan worden waargenomen. De objectieve cijfers wijzen uit dat in 2022 het hoogste aantal diefstallen/inbraken in woningen plaats vond in Heerlerheide-Passart, gevolgd door GMS en Hoensbroek-De Dem. Ieder goed voor respectievelijk 10% van de geregistreerde diefstallen/inbraken in woningen.

Bedreiging subjectief

In het burgeronderzoek is bij het thema bedreiging in Heerlen (totaal) een lichte stijging te zien van 3% naar 4%. Wanneer ingezoomd wordt op buurtniveau zijn Bekkerveld-Aarveld, Welten-Benzenrade en Heerlerbaan-Schil positieve uitschieters met een score van 0%. Negatief springen Vrieheide-De Stack, met een groei van 6% naar 14% en Heksenberg, met een verviervoudiging eruit. Bewoners van laatstgenoemde twee buurten ervaren dus in relatief hoge mate bedreiging in de eigen buurt, zelf of bij anderen.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Gewelddelicten

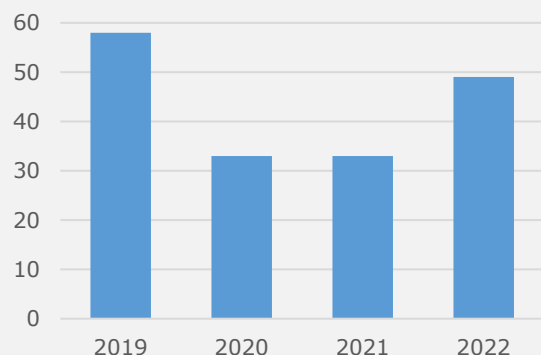
De term gewelddelicten omvat, zoals de naam al weggeeft, strafbare feiten waarbij geweld is gepleegd. Geweld kan vele vormen aannemen en varieert van schelden tot zelfs moord in het ernstigste geval. Ook dreigen met geweld valt onder gewelddelicten. Qua subjectief veiligheidsgevoel is hier over het algemeen een licht positieve ontwikkeling te zien, waarbij Welten-Benzenrade, Bekkerveld-Aarveld, Caumerveld-Douve Weien en Heerlerbaan-Centrum zelfs een score van 0% rapporteren in 2021. Bekkerveld-Aarveld, Eikenderveld, GMS en Heerlerbaan-Centrum laten ook een flinke afname zien in de perceptie van het aantal gewelddelicten. De buurten Vrieheide-De Stack, Mariarade en Rennemig-Beersdal laten echter weer een forse stijging in negatieve zin zien.

Objectief versus subjectief: diefstal uit/vanaf motorvoertuigen versus diefstal vanaf / beschadiging van een auto

Wanneer de objectieve cijfers over diefstallen en beschadiging vanuit auto's naast de subjectieve ervaring van burgers wordt gelegd is er een overeenkomst te zien. Uit politiecijfers blijkt namelijk dat diefstal uit/vanaf motorvoertuigen gedaald is van 379 in 2019 naar 342 in 2021. Gelijk hieraan daalt de subjectieve ervaring bij *diefstal vanaf / beschadiging van een auto* zoals uitgevraagd in het burgeronderzoek van schaafscore 14 naar 10. Uit de top 5 buurten per indicator blijkt dat al vier jaar op rij het grootste aantal diefstal uit/vanaf motorvoertuigen plaats vindt in Heerlen-Centrum, al is hier absoluut gezien wel een dalende lijn ingezet.

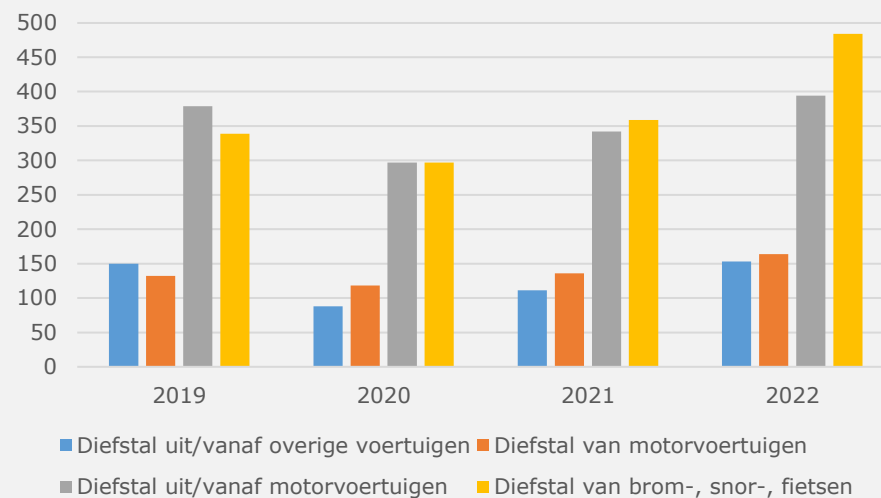
Zakkenrollerij

Zakkenrollerij Heerlen (bron: politie)

Voertuigcriminaliteit

Aantallen diefstallen van/uit/vanaf voertuigen

Diefstal van motorvoertuigen

Opvallend om te benoemen is het feit dat Welten-Benzenrade in de jaren 2019, 2020, 2021 en 2022 op verschillende onderdelen van voertuigcriminaliteit in de top vijf staat. Bij diefstal van motorvoertuigen staat Welten-Benzenrade zelfs al sinds 2020 op nummer één.

Zakkenrollerij

Vanaf 2016 was er een fors ingezette daling zichtbaar in het aantal geregistreerde incidenten zakkenrollerij. Deze daling hield aan tot 2022. In dat jaar was een stijging waar te nemen van 33 naar 49 bij de politie geregistreerde incidenten. Wanneer verder wordt ingezoomd op locaties is te zien dat Heerlen-Centrum er met kop en schouders bovenuit steekt, met in 2022 zelfs 73% van alle geregistreerde incidenten. De lage aantallen in 2020 en 2021 zijn voor een groot deel te verklaren door de corona-lockdowns in die jaren. De anderhalvemetermaatschappij, winkelsluitingen en het geen doorgang vinden van evenementen, hebben de kansen van zakkenrollers natuurlijk fors ingeperkt.

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Diefstal af/uit/van overige voertuigen

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	16	11%	MSP	11	13%	Heerlen Centrum	14	13%	Vrieheide-De Stack	21	14%
Hoensbroek-De Dem	14	9%	Heerlen Centrum	8	9%	Heerlerheide-Passart	10	9%	Heerlen Centrum	20	13%
Vrieheide-De Stack	13	9%	Molenberg	6	7%	Welten-Benzenrade	9	8%	Heerlerheide-Passart	16	10%
Heerlerbaan-Schil	13	9%	Caumerveld-Douve Wn	6	7%	GMS	8	7%	Hoensbroek-De Dem	13	8%
Nieuw Lotbroek	11	7%	Vrieheide-De Stack	6	7%	Meerdere buurten	8	7%	MSP	9	6%

Diefstal van motorvoertuigen

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Vrieheide-De Stack	11	8%	Welten-Benzenrade	12	10%	Welten-Benzenrade	17	13%	Welten-Benzenrade	13	8%
Caumerveld-Douve Wn	11	8%	Molenberg	11	9%	Hoensbroek-De Dem	12	9%	Heerlerheide-Passart	13	8%
Heerlerheide-Passart	9	7%	GMS	11	9%	Heerlerbaan-Centrum	9	7%	Caumerveld-Douve Wn	13	8%
MSP	9	7%	Caumerveld-Douve Wn	10	8%	Caumerveld-Douve Wn	9	7%	Hoensbroek-De Dem	13	8%
Meerdere buurten	9	7%	Heerlerheide-Passart	9	8%	Vrieheide-De Stack	9	7%	Heerlen Centrum	12	7%

Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	76	20%	Heerlen Centrum	39	13%	Heerlen Centrum	59	17%	Heerlen Centrum	49	12%
Nieuw Lotbroek	28	7%	Welten-Benzenrade	24	8%	Welten-Benzenrade	34	10%	Heerlerheide-Passart	38	10%
Welten-Benzenrade	25	7%	Vrieheide-De Stack	22	7%	Heerlerbaan-Centrum	27	8%	Welten-Benzenrade	36	9%
Heerlerbaan-Schil	24	6%	Caumerveld-Douve Wn	20	7%	Caumerveld-Douve Wn	23	7%	Rennemig-Beersdal	29	7%
Hoensbroek-De Dem	24	6%	Meerdere buurten	18	6%	Heerlerbaan-Schil	22	6%	Hoensbroek-De Dem	29	7%

Diefstal van brom-, snor-, fietsen

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	69	20%	Heerlen Centrum	83	28%	Heerlen Centrum	96	27%	Heerlen Centrum	145	30%
GMS	33	10%	GMS	35	12%	GMS	50	14%	GMS	59	12%
MSP	31	9%	Hoensbroek-De Dem	28	9%	Heerlerheide-Passart	27	8%	Heerlerheide-Passart	43	9%
Welten-Benzenrade	26	8%	MSP	24	8%	MSP	25	7%	MSP	34	7%
Hoensbroek-De Dem	23	7%	Heerlerheide-Passart	19	6%	Heerlerbaan-Centrum	22	6%	Vrieheide-De Stack	25	5%

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Vrieheide-De Stack	13	11%	Heerlen Centrum	11	14%	GMS	11	11%	Heerlerheide-Passart	11	10%
Welten-Benzenrade	12	10%	GMS	9	11%	Eikenderveld	11	11%	Molenberg	10	9%
GMS	11	9%	Heerlerheide-Passart	8	10%	MSP	8	8%	Heerlerbaan-Centrum	9	8%
Eikenderveld	11	9%	Hoensbroek-De Dem	7	9%	Heerlerbaan-Centrum	8	8%	Hoensbroek-De Dem	9	8%
Hoensbroek-De Dem	11	9%	Meerdere buurten	6	8%	Vrieheide-De Stack	8	8%	Caumerveld-Douve Wn	8	7%

Diefstal/inbraak woning

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
GMS	28	9%	Hoensbroek-De Dem	30	15%	Vrieheide-De Stack	23	15%	Heerlerheide-Passart	20	12%
Vrieheide-De Stack	27	9%	MSP	19	10%	Hoensbroek-De Dem	19	13%	GMS	16	10%
Caumerveld-Douve Wn	26	8%	Vrieheide-De Stack	16	8%	GMS	15	10%	Hoensbroek-De Dem	16	10%
Nieuw Lotbroek	23	7%	GMS	13	7%	Meerdere buurten	9	6%	MSP	14	9%
Meerdere buurten	22	7%	Meerdere buurten	12	6%	Meerdere buurten	9	6%	Heerlen Centrum	14	9%

Mishandeling

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	62	22%	Heerlen Centrum	37	14%	Heerlen Centrum	45	16%	Heerlen Centrum	68	17%
GMS	30	10%	MSP	33	12%	Hoensbroek-De Dem	28	10%	GMS	50	13%
MSP	26	9%	Hoensbroek-De Dem	27	10%	Vrieheide-De Stack	26	9%	Vrieheide-De Stack	33	8%
Molenberg	23	8%	GMS	24	9%	MSP	26	9%	MSP	30	8%
Vrieheide-De Stack	22	8%	Vrieheide-De Stack	19	7%	GMS	23	8%	Heerlerheide-Passart	29	7%

Overige vermogensdelicten

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	75	17%	Heerlen Centrum	70	16%	Heerlen Centrum	79	18%	Heerlen Centrum	95	18%
Woonboul.-Ten Esschen	38	9%	Woonboul.-Ten Esschen	69	16%	Vrieheide-De Stack	39	9%	GMS	44	8%
GMS	36	8%	Vrieheide-De Stack	33	8%	GMS	29	7%	Heerlerheide-Passart	40	7%
Hoensbroek-De Dem	27	6%	GMS	25	6%	Woonboul.-Ten Esschen	28	7%	Woonboul.-Ten Esschen	38	7%
Heerlerheide-Passart	24	6%	Meerdere buurten	24	5%	Heerlerheide-Passart	26	6%	MSP	37	7%

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Vermogensdelicten, schaalscore		Dreiging in de buurt, schaalscore		Slachtofferschap totaal, in %	
	2019	2021	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	3,7	2,9	1,6	1,3	18	20
Mariarade	3,5	4,0	1,3	1,3	20	26
Hoensbroek - De Dem	4,6	3,5	3,3	2,5	21	24
Nieuw Lotbroek	4,8	3,8	1,1	1,8	28	23
Vrieheide - De Stack	5,0	5,4	3,1	3,8	20	38
Heerlerheide - Passart	4,5	5,0	3,1	4,0	14	28
Heksenberg	4,0	3,8	1,3	1,8	20	34
Rennemig - Beersdal	4,4	4,0	1,4	1,7	25	34
Zeswegen - Nieuw Husken	4,4	3,3	1,7	1,7	11	25
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	4,1	3,4	2,9	2,2	21	27
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	4,5	4,3	2,9	2,5	18	28
Heerlen - Centrum	3,3	3,5	2,9	3,0	15	23
Eikenderveld	5,6	3,9	3,2	2,6	21	28
Welten - Benzenrade	4,2	2,8	0,6	0,4	16	15
Bekkerveld - Aarveld	3,0	2,9	1,2	0,9	19	21
Caumerveld - Douve Weien	3,3	3,3	0,6	0,4	17	17
Molenberg	3,7	2,4	1,5	1,4	16	23
Heerlerbaan - Centrum	5,5	4,3	2,4	1,6	15	26
Heerlerbaan - Schil	3,7	3,8	1,0	0,9	16	19
Heerlen totaal	4,2	3,7	1,9	1,9	18	25

Slachtofferschap

Het is een bekend gegeven dat een deel van de criminaliteit zich onttrekt aan de waarneming en registratie van de politie. Zo blijkt uit eerder burgeronderzoek dat ruim 50% van de inwoners die in een bepaald jaar slachtoffer zijn geweest van een misdrijf, hiervan géén aangifte heeft gedaan bij de politie. Om deze 'verborgen' criminaliteit mee in beeld te brengen is in het burgeronderzoek gekeken naar de ervaring van slachtofferschap onder bewoners. Hierbij werden de volgende indicatoren voorgelegd: woninginbraak, autodelicten, fietsdelicten, vernieling en geweldsmisdrijven. Ten opzichte van 2019 is er in Heerlen een stijging waar te nemen van 18% naar 25%. In vrijwel iedere buurt is het percentage slachtofferschap fors gestegen of gelijk gebleven, behalve in Nieuw Lotbroek en Welten-Benzenrade. Daar wordt een lichte daling waargenomen. Uitschieters zijn Vrieheide-De Stack, Heerlerheide-Passart, Heksenberg, Rennemig-Beersdal, MSP en Eikenderveld, waar in 2021 28% of meer van de respondenten, slachtofferschap heeft ervaren op basis van bovengenoemde indicatoren.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Vermogensdelicten

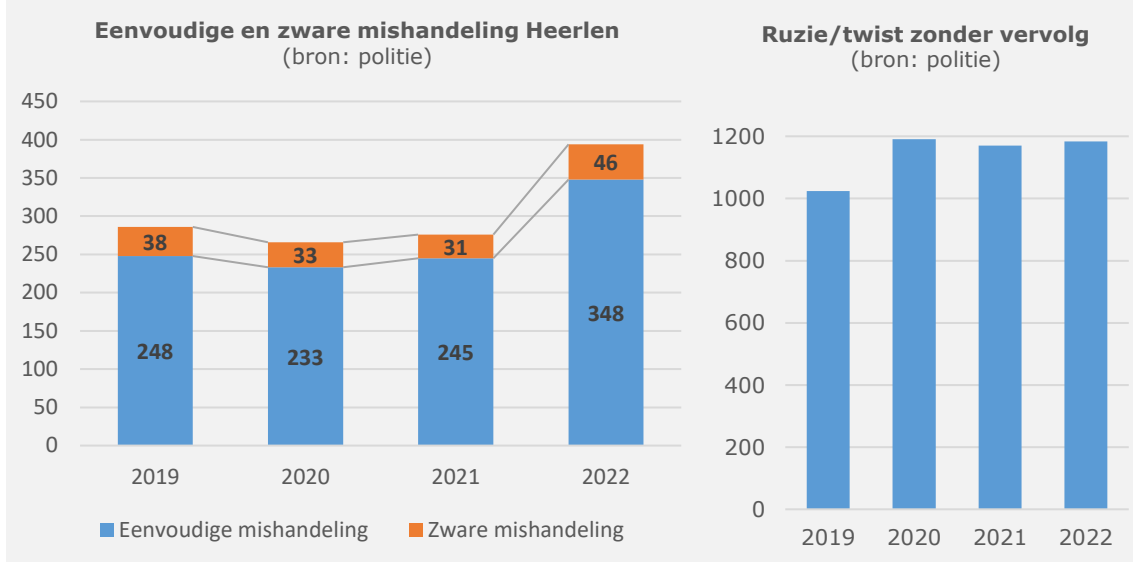
Vermogensdelicten is een verzamelnaam voor alle delicten waarbij geld of bezit wordt buitgemaakt. De bekendste vermogensdelicten zijn diefstal, inbraak, fraude, oplichting, heling en witwassen. Tijdens Corona wordt een stevige daling geconstateerd in het aantal vermogensdelicten, te wijten aan het meer in en om huis verblijven van bewoners. In 2022 trekt een groot deel van het aantal vermogensdelicten weer op naar het niveau voor corona of erger. In juli 2019 werd het digitale opkopersregister (DOR) ingevoerd. Dit opkopersregister dwingt handelaren om alles wat zij opkopen en weer verkopen te registreren in een systeem. Politie kan het register raadplegen wanneer aangifte wordt gedaan van een gestolen goed. Doordat alles geregistreerd wordt, wordt heling zichtbaarder. Een stijging wil dus niet zeggen dat heling meer voorkomt, maar wel dat het door de DOR meer zichtbaar is en mogelijk een preventieve werking heeft. Tijdens corona was controle van de DOR minder mogelijk. Veel winkels zijn langere tijd gedwongen gesloten geweest, wat bijdraagt aan de lagere aantallen in de cijfers van heling.

Dreiging in de buurt

In het burgeronderzoek is ten opzichte van 2019, de schaalscore van 1,9 bij dreiging in de buurt gelijk gebleven. De Heerlense burgers geven gemiddeld dus aan dat dreiging relatief weinig voorkomt in de buurt. Hierbij dient men wel te beseffen dat het gaat om vrij ernstige vormen van criminaliteit (bedreiging, geweld, tasjesroof). Het overgrote deel van de Heerlense buurten laat een positieve ontwikkeling zien en een afname in de ervaren dreiging in de buurt. Echter in Heerlerheide-Passart, Heksenberg en Vrieheide-De Stack zijn negatieve ontwikkelingen waar te nemen wat betreft de perceptie van dreiging in de buurt. Zeswegen-Nieuw Husken en Mariarade zijn beide gelijk gebleven ten opzichte van 2019.

Thema objectieve veiligheid / veel voorkomende en high impact criminaliteit (vervolg)

Mishandeling en ruzie/twist zonder vervolg

Onder de categorie mishandeling wordt vaak ook **ruzie/twist zonder vervolg** (verbaal geweld of duw- en trekwerk) geschaard. Deze subcategorie is hiernaast afzonderlijk in een grafiek weergegeven en is sinds 2020 nagenoeg hetzelfde gebleven. Hetgeen dus indiceert dat de aard van de mishandelingen heftiger is geworden.

Openlijk geweld

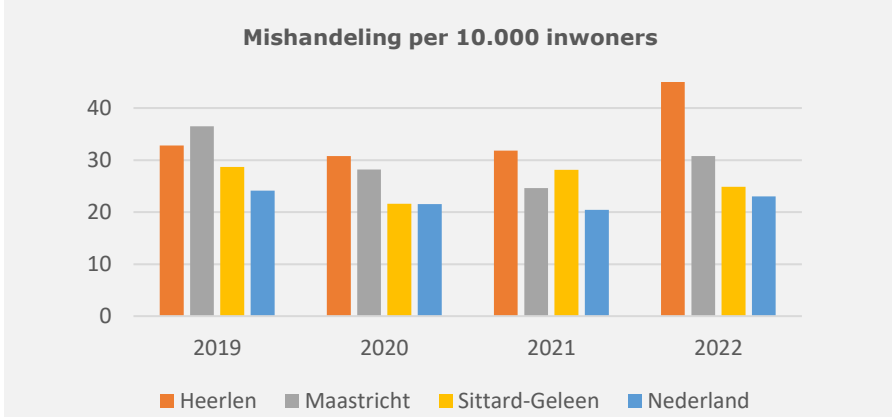
De indicator openlijke geweldpleging betreft het openlijk in vereniging plegen van geweld tegen personen. Hier is ook een grote stijging waar te nemen van 2021 (14 incidenten) naar 2022 (33 incidenten). Mogelijk is dit te verklaren door het samenscholingsverbod als onderdeel van het coronabeleid. Echter wanneer de cijfers van 2022 worden afgezet tegen de pre-coronacijfers van 2019 is ook hier een stijging van 26,9% waar te nemen.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Mishandeling

Mishandeling, zijnde iemand opzettelijk lichamelijk letsel toebrengen, is een categorie die is opgebouwd uit eenvoudige mishandeling en zware mishandeling. In 2022 zijn er 394 incidenten mishandeling geregistreerd bij de politie, hiervan 248 eenvoudig en 46 zwaar. Tezamen laten deze beide vormen van mishandeling in 2022 een explosieve stijging van 43% zien ten opzichte van 2021. Terwijl juist vanaf 2016 een lichte daling zichtbaar was. Er is een redelijke spreiding zichtbaar op buurtniveau, maar Heerlen-Centrum is vanaf 2019 ieder jaar koploper. In 2022 bedraagt het percentage hier 17% van de geregistreerde mishandelingen. Wanneer we locatie en tijdstippen van mishandeling verder analyseren kunnen we concluderen dat veel van de mishandelingen gerelateerd zijn aan het uitgaansleven dat voornamelijk plaats vindt in Heerlen-Centrum. Hier wordt verder op ingezoomd in het thema veilig uitgaan en veilige evenementen (veld 2). De overige buurten die roulerend plaatsnemen in de top 5 zijn GMS, MSP, Hoensbroek-De Dem, Vrieheide-De Stack. Molenberg is slechts één keer te vinden op plaats 4 in 2019. Een gehoord signaal is dat specifiek op de locatie Maanplein bij de Jumbo akkefietjes worden uitgevochten. Hierdoor heeft deze plek de bijnaam 'De Arena' gekregen onder sommige Heerlenaren, veelal jongeren.

Vergelijking per 10.000 inwoners

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Moord en doodslag

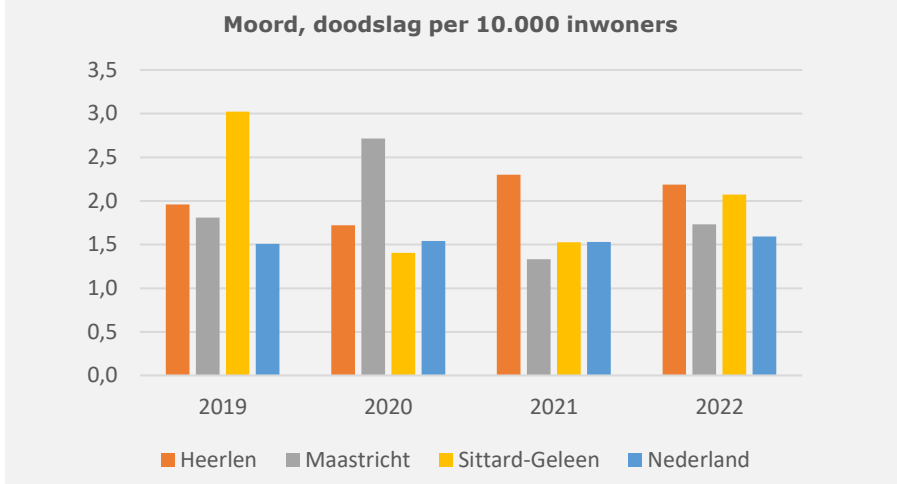
Wat betreft het aantal (pogingen tot) moord en doodslag is er over de afgelopen jaren een uitschieter zichtbaar in 2021 (21). Dit zakt weer terug naar 19 in 2022.

Er dient echter een flinke kanttekening te worden gemaakt wat betreft de registraties moord en doodslag. Registraties in deze categorie geven namelijk vaak een vertekend beeld over de ernst van de geregistreerde feiten. Soms betreft het geen daadwerkelijke moord of doodslag, maar is het enkel een poging tot, of een enkelvoudige of zware mishandeling. Het kan dan wel zo zijn dat in die gevallen de verdachte poging tot doodslag ten laste wordt gelegd. Als voorbeeld: in 2022 was er sprake van 19 registraties moord, doodslag (of een poging daartoe) in Heerlen. Eén van deze registraties betrof een dubbele registratie, een andere betrof een steekpartij in een andere gemeente. Dit brengt het uiteindelijke getal dus naar 17. Van deze resterende incidenten kent geen enkel incident daadwerkelijk een dodelijke afloop. Dit neemt echter niet weg dat de geregistreerde incidenten zeer ernstig van aard zijn. Hoewel het aantal geregistreerde (pogingen tot) moord en doodslag zich over de hele stad lijken te verspreiden, staan Heerlen-Centrum en Hoensbroek-De Dem met respectievelijk 4 en 3 incidenten op de hoogste plek.

Het hoge cijfer in deze ernstige categorie misdrijven roept soms vragen op, welke weer een aanzienlijk effect hebben op het veiligheidsgevoel van de burger. Het is dus belangrijk om deze cijfers met bovenstaande nuance te interpreteren.

Vergeleken met de regiogemeenten Sittard-Geleen en Maastricht, laat Heerlen van 2021 naar 2022 een daling zien, terwijl beide andere gemeenten een lichte stijging vertonen. Ook bij het landelijk gemiddelde is een kleine stijging te zien van 2021 naar 2022.

Vergelijking per 10.000 inwoners

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Huisverboden en Risicotaxatie-instrument huiselijk geweld (RiHG)

Vanaf 2019 is er een stijging te zien in zowel het aantal opgemaakte RiHG's als de daadwerkelijk opgelegde huisverboden. Het aantal RiHG's in 2019 betreft 4 casussen en in 2022 is dit gegroeid naar 26. Van deze opgemaakte risicotaxaties leiden er in 2022 uiteindelijk 21 ook daadwerkelijk naar een huisverbod. Het huisverbod houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag. Tevens mag er in die periode geen contact worden opgenomen met partners en/of kinderen. De burgemeester kan afhankelijk van de situatie het huisverbod verlengen tot maximaal vier weken. Voorafgaand aan het opleggen van een huisverbod wordt er altijd een RiHG opgemaakt. De geconstateerde stijging betekent niet dat er een evenredig sterke groei is in het aantal casussen huiselijk geweld. Omwille van capaciteit bij ketenpartners is er in voorgaande jaren minder stevig gebruik gemaakt van dit instrument. Vanaf 2019 is de aandacht hiervoor echter opnieuw verscherpt, hetgeen dient als verklaring voor de waargenomen stijging in cijfers. De stijging van deze cijfers in de weergegeven jaren staat dus los van het vaker voorkomen van huiselijk geweld.

Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)

Het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP) is de plek waar gemeenten, justitiële partners en zorgpartners samenwerken om de meest moeilijke zorg- en veiligheidsproblemen op het gebied van overlast, criminaliteit, verward gedrag, huiselijk geweld, kindermishandeling en radicalisering aan te pakken. Aan het zorg- en veiligheidshuis kan om advies worden gevraagd over casussen waar onder andere sprake is van huiselijk geweld.

In 2022 kregen 124 mensen uit Heerlen een persoonsgerichte aanpak (PGA), 0 daarvan een TOP X aanpak. De stijging in het aantal PGA's is te verklaren door een geïntensiverde samenwerking tussen de gemeentelijke toegang en het ZVHP en over het algemeen een verbeterde awareness over de rol van het ZVHP. Gemeentelijke toegangsmedewerkers melden nu vaker casuïstiek aan. De TOP X aanpak is een persoonsgerichte aanpak waarbij nog extra kortstondige intensieve inzet wordt gepleegd door de professionals, aanvullend aan de persoonsgerichte aanpak. Het label TOP X werd hoofdzakelijk gebruikt voor casuïstiek waarvan het ZVHP de driehoek wilde informeren. Sinds 2022 is dit label niet meer nodig en informeert het ZVHP de driehoek rechtstreeks.

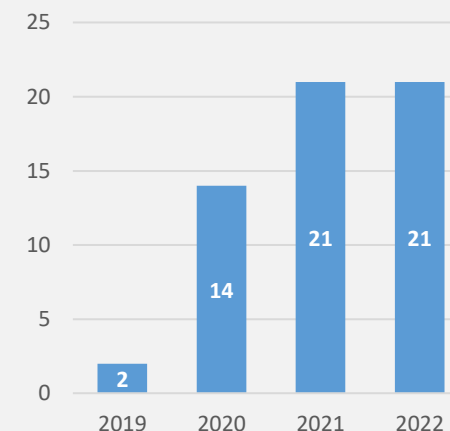
Het aantal consulten en adviesaanvragen laat een lichte hyperbool zien, na een stijging in de jaren 2020 en 2021 zakt het aantal aanvragen in 2022 naar 90. De aangesloten ketenpartners weten het ZVHP steeds sneller en beter te vinden waardoor er steeds meer casuïstiek wordt aangemeld. Echter voldoet niet alle aangemelde casuïstiek aan de landelijke criteria van de zorg- en veiligheidshuizen. De casuïstiek die niet voldoet aan de landelijke criteria wordt opgepakt als consult en advies.

De uitstroomcijfers ex-gedetineerden in Heerlen zijn relatief hoog vergeleken met andere Parkstad-gemeenten, maar de aantallen blijven de afgelopen jaren redelijk stabiel. Heerlen heeft een uitstroomaantal van meer dan 200 ex-gedetineerden per jaar. Aan deze ex-gedetineerden wordt door het ZVHP een vrijwillig hulptraject aangeboden gericht op de vijf leefgebieden.

Het aantal BIJ-casussen (Bestuurlijke Informatie Justitiabelen) fluctueert. In 2022 waren dit er 13. BIJ-casussen zijn casussen waarbij sociale onrust wordt verwacht bij terugkeer van een delinquent van een zwaar delict. De burgemeester wordt altijd op de hoogte gebracht van deze casussen.

Huisverboden

Aantal huisverboden Heerlen
(bron: Interventieteam)

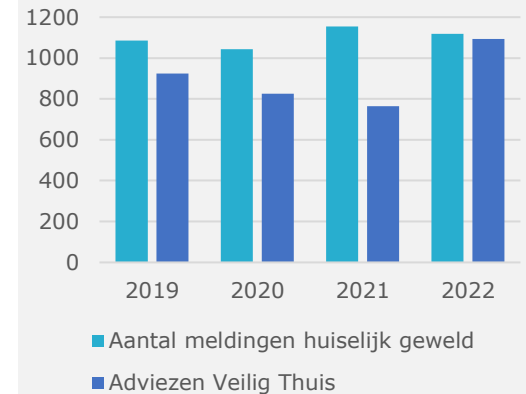
Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Veilig Thuis

Er is de afgelopen jaren een toename van het aantal meldingen in Heerlen te zien. Onder een melding valt het kenbaar maken aan Veilig Thuis van een situatie of vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling met vermelding van de persoonsgegevens van de directbetrokkene(n). Op Zuid-Limburgs niveau loopt het aantal meldingen juist terug. Dit is vooral het gevolg van de daling van het aantal politiemeldingen in zowel Maastricht als Sittard-Geleen. Volgens de politie zijn deze fluctuaties niet te duiden, al bestaat wel het vermoeden dat bij de toename ook hier corona een rol heeft gespeeld. Vaak konden ouders het niet aan om hun kinderen heel de dag thuis te hebben en voor kwetsbare individuen viel de ondersteunende omgeving weg. Zij waren opeens aangewezen op zichzelf maar reddten dat niet. Het gevolg kan bijvoorbeeld zijn dat iemand zichzelf of de kinderen verwaarloost. In 2022 is een behoorlijke toename van het aantal adviezen zichtbaar. Ten opzichte van 2021 is dit ruim 30%. Het gaat hierbij om een - op de behoefte van de adviesvrager afgestemde set - van aanwijzingen, raadgevingen en tips met als doel de adviesvrager in staat te stellen zelf verder te kunnen handelen in situaties van huiselijk geweld of kindermishandeling of bij een vermoeden daarvan. De toename in de aantallen is met name een gevolg van striktere interne afspraken over het registreren van adviezen, waarmee beter inzichtelijk wordt wat Veilig Thuis in haar adviestaak doet.

Huiselijk geweld

Aantal meldingen huiselijk geweld en afgegeven adviezen Veilig Thuis (bron: veilig thuis)

Aard en vorm van geweldsmeldingen Veilig Thuis

Aard geweld Heerlen:	Bron	2019	2020	2021	2022
Kindermishandeling	Veilig Thuis	523	575	660	694
(Ex)-partnergeweld	Veilig Thuis	501	518	609	623
Andere problematiek dan HG/KM	Veilig Thuis	193	166	125	92
Huiselijk geweld - overig	Veilig Thuis	129	70	87	71
Geweld tegen ouders (<65 jaar) door hun kinderen	Veilig Thuis	45	61	52	65
Ouderenmishandeling	Veilig Thuis	24	25	18	23

Vorm geweld Heerlen:	Bron	2019	2020	2021	2022
Emotionele/psychische mishandeling	Veilig Thuis	648	638	712	695
Fysieke mishandeling	Veilig Thuis	356	367	404	428
Getuige van geweld in een gezin	Veilig Thuis	252	314	314	371
Emotionele/psychische verwaarlozing	Veilig Thuis	151	166	229	202
Fysieke verwaarlozing	Veilig Thuis	67	71	67	64
Stalking	Veilig Thuis	52	35	67	82
Seksueel misbruik	Veilig Thuis	34	18	22	47
Financiële uitbuiting	Veilig Thuis	9	8	5	14
Overig	Veilig Thuis	67	197	159	109

Aard van geweld

De meest voorkomende aard van geweld die gemeld wordt bij Veilig Thuis is kindermishandeling. In 2022 werden 694 meldingen gedaan van kindermishandeling. Dit is een forse stijging ten opzichte van 2019, waar 523 meldingen zijn geregistreerd. Ook veelvoorkomend is (ex-)partnergeweld, hierbij gaat het om iedere vorm van geweld tussen partners of ex-partners. Ook een (constante) geweldsdreiging wordt beschouwd als (ex-)partnergeweld. Hierbij gaat het om alle vormen van geweld: fysiek, emotioneel/psychisch, seksueel, financieel of online en stalking. Het geweld tegen ouders < 65 jaar fluctueert en het aantal meldingen ouderenmishandeling vertoont een lichte daling vanaf 2020.

Vormen van geweld

Wanneer gekeken wordt naar de meest voorkomende vormen van geweld in Heerlen, dan springt emotionele/psychische mishandeling er met kop en schouders bovenuit de afgelopen vier jaar. In 2022 waren er 695 meldingen over emotionele/psychische mishandeling. De tweede meest voorkomende vorm van geweld is fysieke mishandeling met 428 meldingen in 2022, waar dit er in 2019 nog 356 waren. Ook de indicator 'getuige van geweld in een gezin' laat een forse stijging zien van 252 meldingen in 2019 naar 371 meldingen in 2022. Belangrijk om te vermelden is dat aard en vorm van geweld vaak niet enkelvoudig is.

Indicatoren

Subjectieve veiligheid	Bron	2019	2020	2021	2022
Voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt, in %	burgeronderzoek	43		43	
Voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt, in %	burgeronderzoek	6		8	
Waardering voor politie, schaalscore	burgeronderzoek	3,9		3,8	
Waardering voor boa's, schaalscore	burgeronderzoek	2,5		3,6	

Uitleg thema

Het 'veiligheidsgevoel' van bewoners in hun eigen woonbuurt: hoe vaak voelt men zich onveilig, welk rapportcijfer geeft men de veiligheid van de buurt? Het gaat hier om het 'generieke' veiligheidsgevoel, dus niet gekoppeld aan bijvoorbeeld het uitgaansgebied of een andere locatie binnen de gemeente.

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt, in %		Voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt, in %	
	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	33	38	5	5
Mariarade	39	48	4	4
Hoensbroek - De Dem	54	54	13	11
Nieuw Lotbroek	45	39	6	6
Vrieheide - De Stack	54	68	12	20
Heerlerheide - Passart	52	62	7	13
Heksenberg	40	57	4	6
Rennemig - Beersdal	48	49	5	9
Zeswegen - Nieuw Husken	45	45	7	7
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	50	53	9	12
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	55	46	8	11
Heerlen - Centrum	43	41	6	4
Eikenderveld	45	52	12	7
Welten - Benzenrade	21	18	1	0
Bekkerveld - Aarveld	34	27	5	2
Caumerveld - Douve Weien	22	24	1	1
Molenberg	35	31	3	9
Heerlerbaan - Centrum	47	39	6	5
Heerlerbaan - Schil	34	21	2	3
Heerlen totaal	43	43	6	8

Belangrijkste bevindingen

Onveiligheidsgevoel

43% van de Heerlenaren voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Dit percentage is ten opzichte van 2019 gelijk gebleven. Het onveiligheidsgevoel in Heerlen is hoog ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. In 2021 voelde men zich het veiligst in Welten-Benzenrade (18%) en het onveiligst in Vrieheide-De Stack (68%). Uitschieters in verbetering in perceptie van veiligheid zien we met name in de buurten Bekkerveld-Aarveld, MSP, Nieuw Lotbroek, Heerlerbaan-Centrum en de grootste stijger is Heerlerbaan-Schil met een verbetering van 13%-punt. De onveiligheidsgevoelens zijn tussen 2019 en 2021 met name weer toegenomen in Vrieheide-De Stack (+14%-punt), Mariarade (+11%-punt), Heerlerheide-Passart (+10%-punt) en Heksenberg (+17%-punt). In Heksenberg is de grootste stijging qua onveiligheidsgevoel waar te nemen.

Vaak onveilig

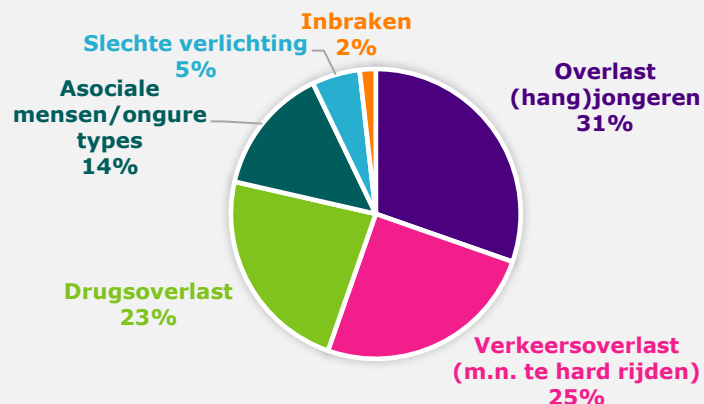
8% van de Heerleraren geeft in 2021 aan zich vaak onveilig te voelen in de eigen buurt. Dat is een flinke stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. In 2019 was dit aandeel 6%. Dat is een stijging van 2%-punt. In Heerlen-Noord voelen mensen zich gemiddeld vaker onveilig dan in Heerlen-Zuid. De onveiligheidsgevoelens in Vrieheide-De Stack, Heerlerheide-Passart en GMS zijn uitzonderlijk hoog in 2021. In Molenberg is zelfs een verdriedubbeling te zien ten opzichte van 2019, van 3% naar 9%. Het zich vaak onveilig voelen in de buurt is toegenomen in Molenberg (+6%-punt), Mariarade (+3%-punt) en Heksenberg (+4%-punt).

Thema subjectieve veiligheid (vervolg)

Redenen onveiligheidsgevoelens (Burgeronderzoek 2021)

Buurten	Top 3 redenen onveiligheidsgevoelens		
	nr. 1	nr. 2	nr. 3
Maria Gewanden - Terschuren	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Slechte verlichting
Mariarade	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Hoensbroek - De Dem	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Nieuw Lotbroek	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast
Vrieheide - De Stack	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heerlerheide - Passart	Overlast (hang)jongeren	Criminaliteit (m.n. drugsoverlast)	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heksenberg	Overlast (hang)jongeren	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)	Asociale mensen/ongure types
Rennemig - Beersdal	Overlast (hang)jongeren	Slechte verlichting	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Zeswegen - Nieuw Husken	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Inbraken
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Asociale mensen/ongure types
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heerlen - Centrum	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types
Eikenderveld	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Welten - Benzenrade	Asociale mensen/ongure types	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden; parkeren)	Divers
Bekkerveld - Aarveld	Overlast (hang)jongeren	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Caumerveld - Douve Weien	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types
Molenberg	Drugsoverlast	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)	Asociale mensen/ongure types
Heerlerbaan - Centrum	Drugsoverlast	Overlast (hang)jongeren	Verkeersoverlast (m.n. te hard rijden)
Heerlerbaan - Schil	Slechte verlichting (m.n. in park)	Overlast (hang)jongeren	Asociale mensen/ongure types

Meest genoemde redenen onveiligheidsgevoelens

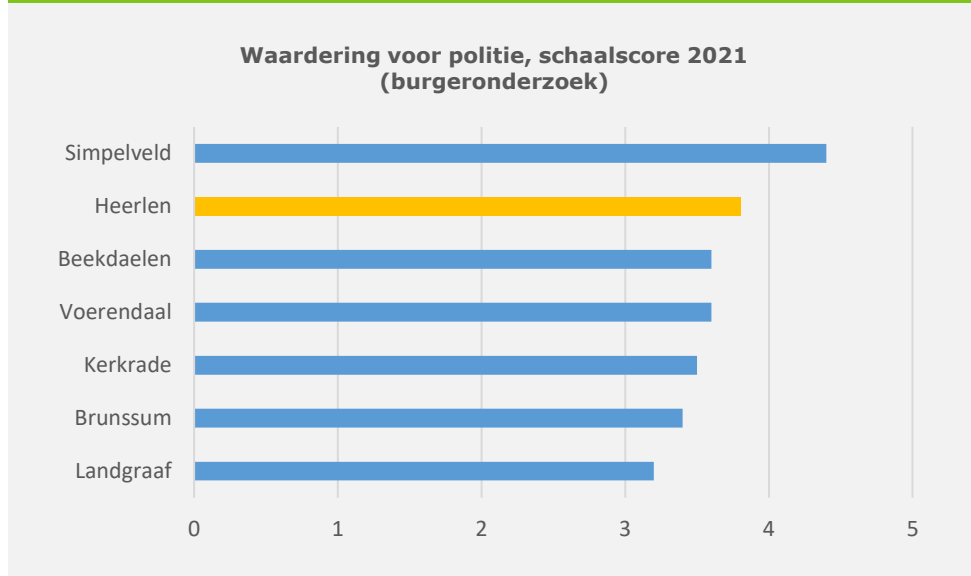

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Reden onveiligheidsgevoel

De drie meest genoemde redenen die een gevoel van onveiligheid veroorzaken zijn overlast (hang)jongeren, verkeersoverlast en drugsoverlast. Uit het burgeronderzoek blijkt dat in 2021 31% van de Heerlenaren zich onveilig voelt in de eigen buurt door overlast van (hang)jongeren. Een vierde van de inwoners beschouwt verkeersoverlast, en dan specifiek te hard rijden, als een grote veroorzaker van een onveilig gevoel. De derde meest genoemde reden waardoor mensen zich onveilig voelen, is drugsoverlast met 23%. Naast deze top drie worden ook asociale mensen / ongure types als reden genoemd waarom men zich niet veilig voelt. Per buurt zijn deze redenen uitgesplitst en in kaart gebracht. Hier valt in op dat de meeste mensen in Heerlen-Noord aangeven zich onveilig te voelen door overlast van jongeren. Ten opzichte van vorige jaren is het opvallend dat bijna nooit meer inbraken als reden wordt genoemd. In 2021 is dat nog slechts 2 procent ten opzichte van 14 procent in 2019.

Waardering politie in Parkstad

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Waardering politie en boa

Heerlenaren zijn gemiddeld niet tevreden over het functioneren van de politie en de gemeentelijke handhavers, de boa's. In 2021 waardeerden Heerlenaren het optreden van de politie met een gemiddelde van 3,8 op een schaal van 0 tot 10. Deze waardering is nagenoeg gelijk aan de waardering in 2019 (3,9). Hiermee kan geconstateerd worden dat de waardering van politie in alle Heerlense buurten laag is. Deze lage Heerlense score is echter nog gunstig in vergelijking met andere Parkstad-gemeenten. Enkel in Simpelveld scoort de politie in 2022 hoger dan in Heerlen met een score van 4,4.

Wanneer wordt gekeken naar de afzonderlijke aspecten van politiewaardering, dan kan geconstateerd worden dat (bijna) de helft van de Heerlenaren van mening is dat de politie te weinig te zien is in de buurt (51%) en dat de agenten weinig uit de auto komen (45%). Binnen Heerlen hebben de bewoners van Caumerveld-Douve Weien de meeste waardering voor politie met een score van 5 en in Heerlerheide-Passart is de waardering het laagst met 2,9. Op buurtniveau valt op dat in 2021 met name de respondenten van Maria Gewanden-Terschuren (+1,2), Molenberg (+0,8) en Nieuw Lotbroek (+0,6) de politie meer zijn gaan waarderen ten opzichte van 2019. In Heerlerbaan Schil is de waardering het meest afgenomen van 4,7 naar 3,4. Een verschil van 1,3.

In 2021 bedraagt de waardering voor de gemeentelijke handhavers (boa's) gemiddeld een 3,6 en is de score daarmee 1,1 hoger dan de waardering in 2019. Echter is de score lager dan de waardering voor de politie in Heerlen. Bijna de helft van de Heerlense respondenten (46%) vindt dat de gemeentelijke handhavers te weinig zichtbaar zijn in de buurt. Slechts één op de vijf respondenten ziet regelmatig boa's in de buurt. Een klein aandeel (14%) voelt zich veiliger in de buurt door de aanwezigheid van boa's. Dit speelt vooral in Heerlen-Centrum, Heerlerbaan-Centrum (beide 24%) en Hoensbroek-De Dem (20%). In Heksenberg (5%), Mariagewanden-Terschuren (7%) en Bekkerveld-Aarveld (6%) geven de minste mensen aan zich veiliger te voelen door aanwezigheid van boa's. Slechts 8% van de respondenten vindt dat boa's problemen oppakken in de buurt. In Rennemig-Beersdal (15%), Heerlen-Centrum (14%) en Eikenderveld en GMS (beide 13%) worden de acties van boa's het meest gewaardeerd qua oppakken van problematiek. Geconstateerd kan worden dat de waardering met betrekking tot de gemeentelijke handhavers in alle buurten relatief laag is, maar vergelijkbaar is met de andere Parkstad-gemeenten.

Veiligheidsveld 1

Veilige woon- en leefomgeving

Samenvatting en aandachtspunten

Dit veiligheidsveld heeft betrekking op de veiligheid en leefbaarheid van de 'alledaagse' woon- en leefomgeving van burgers, ofwel: de veiligheid en leefbaarheid in de buurt, straat, tussen bureaus etc. Deze veiligheid en leefbaarheid kunnen in het gedrang komen door aantastingen van sociale kwaliteit (woonoverlast, drugs- en alcoholoverlast etc.), aantastingen van fysieke kwaliteit (onder andere vernieling en verloedering) en door veelvoorkomende criminaliteit en high impact crimes (woninginbraak, diefstallen, bedreigingen etc.). In dit thema hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) sociale kwaliteit; (2) fysieke kwaliteit; (3) objectieve veiligheid en (4) subjectieve veiligheid.

Thema sociale kwaliteit

Sociale overlast en sociale cohesie

Tijdens de coronaperiode zagen we een sterke afname van het aantal High Impact Crimes en een sterke toename van de registraties sociale overlast (o.a. burengerucht en overlast verwarde personen). Dit is voornamelijk te wijten aan het meer in en om het huis verblijven van mensen. Echter op het gebied van sociale cohesie kan geconcludeerd worden dat in 2021 bijna zes op de tien (62%) ondervraagden de stelling onderschrijven dat de mensen in de eigen buurt prettig met elkaar omgaan en bijna de helft (52%) zich thuis voelt in de buurt. Deze percentages zijn gestegen ten opzichte van 2019.

Verwarde personen en zwervers

In 2020 en 2021 is een stijging te zien in het aantal overlastmeldingen doordat verwarde mensen in corona meer in de thuissituatie of op straat verbleven in plaats van GGZ instellingen. Ook na corona zet deze stijging door, hetgeen een landelijke trend volgt. De ontwikkeling van de overlastregistraties omtrent verwarde personen is niet los te zien van de meldingen overlast zwervers en drugs/drankoverlast, omdat de verschijningsvormen van deze overlastvormen vaak overeenkomsten vertonen.

Drugs- en drankoverlast

Het aantal gerapporteerde incidenten in Heerlen is al een aantal jaar gelijk, maar absoluut gezien blijven dit redelijk hoge aantallen. Voornamelijk buurten in Heerlen-Noord en Heerlen-Centrum ervaren frequent drank- en drugsoverlast. In Heerlen-Zuid wordt deze vorm van overlast in vele mindere mate ervaren.

Damoclesbeleid

Vanaf 2019 kan een lichte daling worden geconstateerd van het aantal waarschuwingen in het kader van art. 13b Opiumwet. Bij de sluitingen van panden na het aantreffen van hennep en/of harddrugs is de afgelopen jaren ook een lichte daling te zien.

Prostitutie

De afgelopen vier jaar is een stijging waar te nemen in het aantal overlastmeldingen betreffende prostitutie. Het gemeentelijk interventieteam voert jaarlijks controles uit op het gebied van legale en illegale prostitutie. Bij controles worden regelmatig sekswerkers met een buitenlandse achtergrond aangetroffen. Steeds vaker komen deze sekswerkers niet alleen uit voormalig Oostbloklanden, maar worden in toenemende mate shemales uit Latijns-Amerika aangetroffen.

Thema fysieke kwaliteit

Het gaat bij dit thema om de vraag: hoe staat de openbare ruimte erbij? Hoe prettig is het wonen in de buurt gegeven die fysieke kwaliteit? Na een eerdere daling in 2020 en 2021 is er in 2022 weer een flinke groei zichtbaar in de vernieling van/aan auto's, vernieling van overige objecten en vernieling van/aan openbaar vervoer,abri's, of openbare gebouwen. Deze vinden voornamelijk plaats in en rondom Heerlen centrum en de buurten in Heerlen-Noord.

Veiligheidsveld 1

Veilige woon- en leefomgeving

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Kwaliteit woonomgeving

De waardering van de kwaliteit woonomgeving is afgenomen, terwijl de gerapporteerde verloedering in de buurt een lichte toename laat zien. Uit het burgeronderzoek blijft dat de ervaren verloedering voornamelijk bestaat uit hondenpoep en rommel op straat.

Thema objectieve veiligheid/ veel voorkomende en high impact criminaliteit (HIC's)

Bij dit thema gaat het om verschillende vormen van vermogens- en geweldscriminaliteit die zich in de alledaagse woon- en leefomgeving van bewoners kunnen voordoen. Door de coronacrisis zien we vanaf begin 2020 een sterke daling van het aantal High Impact Crimes en diefstallen. Dit is te verklaren door de coronamaatregelen, waardoor mensen verplicht meer tijd in en om het huis doorbrachten. In 2022 zien we weer een toename in de HIC's en veel voorkomende criminaliteit. Vooral in diefstallen van motorvoertuigen, diefstallen uit/voertuigen en diefstallen van brom-, -snor-, -fietsen, de zogenaamde voertuigcriminaliteit.

Mishandeling

In 2022 vonden 394 incidenten mishandeling plaats waarvan 348 eenvoudig en 46 zwaar. Beide vormen laten een explosieve stijging zien ten opzichte van voorgaande jaren, waar zelfs vanaf 2016 daling zichtbaar was. Het aantal ruzies/twisten zonder gevolg (verbaal geweld, duw- en trekwerk) blijft al een aantal jaren redelijk gelijk. Dit indiceert dat de aard van mishandelingen heviger is geworden. Openlijke geweldpleging, zijnde het openlijk in vereniging plegen van geweld tegen personen, laat ook een grote stijging zien.

Veilig Thuis

Er is de afgelopen jaren een toename van het aantal meldingen in Heerlen te zien. Het

vermoeden bestaat dat corona hierin een rol heeft gespeeld. De meest voorkomende aard van geweld is kindermishandeling, gevolgd door (ex)partnergeweld. De meest voorkomende vormen van geweld zijn emotionele/psychische mishandeling en fysieke mishandeling. Beide vormen maken een negatieve ontwikkeling door.

RiHG

Er is een stijging waar te nemen in het aantal opgemaakte risicotaxaties-instrument huiselijk geweld (RiHG). In 2022 betrof dit 24 casussen waarvan 21 ook daadwerkelijk tot huisverboden hebben geleid. Sinds 2019 is de aandacht voor gebruik van dit instrument opnieuw verscherpt, hetgeen dient als duiding voor de stijging.

Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)

Het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad is de plek waar gemeenten, justitiële partners en zorgpartners samenwerken om de meest moeilijke zorg- en veiligheidsproblemen op het gebied van overlast, criminaliteit, verward gedrag, huiselijk geweld, kindermishandeling en radicalisering aan te pakken. De aangesloten ketenpartners weten het ZVHP steeds beter te vinden. Daarnaast hebben procesregisseurs van het ZVHP meegelopen met de toegangsteams in Heerlen. Dit heeft de awareness bij de toegangsmedewerkers vergroot en de samenwerking verbeterd. De gemeente meldt nu vaker casuïstiek aan.

Vermogensdelicten

Tijdens corona is een stevige daling geconstateerd in het aantal vermogensdelicten. In 2022 stijgt groot deel van het aantal vermogensdelicten weer tot het niveau van vóór corona of erger. Tot 2022 was er een fors ingezette daling zichtbaar in het aantal geregistreerde incidenten zakkenrollerij. Ook daar zien we in 2022 weer een stijging. Zakkenrollerij vindt voornamelijk plaats in Heerlen-Centrum (73% van geregistreerde incidenten in 2022).

Veiligheidsveld 1

Veilige woon- en leefomgeving

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Thema Subjectieve veiligheid

Subjectief veiligheidsgevoel en dreiging in de buurt

Naast objectieve politiecijfers bestaat er ook nog het subjectieve veiligheidsgevoel. Voor persoonlijk welzijn is het belangrijk dat men zich veilig voelt. In het burgeronderzoek is bij verschillende indicatoren uitvraag gedaan naar de perceptie van burgers in hun wijk op het gebied van bepaalde veiligheidsvraagstukken. Over het algemeen komen de ervaringen van Heerlenaren redelijk overeen met de objectieve politiecijfers. Het overgrote deel van de Heerlense buurten laat een positieve ontwikkeling zien in de ervaren dreiging in de buurt. 43% van de Heerlenaren voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Dit percentage is ten opzichte van 2019 gelijk gebleven. Het onveiligheidsgevoel in Heerlen is hoog ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. In Heerlen-Noord voelen mensen zich gemiddeld vaker onveilig dan in Heerlen-Zuid. De meest genoemde redenen hiervoor zijn overlast (hang)jongeren, verkeersoverlast (te hard rijden) en drugsoverlast. Het percentage slachtofferschap stijgt voor Heerlen in het geheel van 17% in 2019 naar 25% in 2022.

Waardering politie en boa

Geconstateerd kan worden dat Heerlenaren niet tevreden zijn over het functioneren van de politie en gemeentelijke handhavers (boa's). Dit gegeven is in lijn met de waardering bij andere Parkstad-gemeenten waar de score hetzelfde of lager uitvalt. Heerlenaren vinden dat de politie te weinig te zien is in de buurt en dat de agenten te weinig uit de auto komen. Ditzelfde geldt voor gemeentelijke handhavers, ook zij zouden te weinig te zien zijn in de buurt. Slechts een klein aandeel van de respondenten (14%) voelt zich veiliger door de aanwezigheid van boa's.

Aandachtspunten

Een belangrijk aandachtspunt is de toename aan de ervaren overlast door verwarde personen/zwervers. Tevens is verloedering van woonomgeving en de ervaren afname in kwaliteit hiervan, een punt dat blijvend aandacht behoeft.

Uit analyse van het aantal ruzies en twisten zonder gevolg, afgezet tegen het totaal aantal mishandelingen, blijkt dat mishandelingen steeds ernstiger van aard worden. Daarnaast wordt waargenomen dat zowel het aantal enkelvoudige als zware mishandelingen en openlijke geweldplegingen toeneemt door een algemene verharding van de maatschappij.

Ook de stijging in het aantal meldingen bij veilig thuis dient goed gemonitord te worden in de toekomst. Wat betreft het aantal diefstallen is de toenemende voertuigcriminaliteit er één om in de gaten te houden. Ten slotte is de ontevredenheid over, de ervaren beperkte zichtbaarheid van en de bijdrage aan het veiligheidsgevoel door politie en boa's een bekend fenomeen, waarop blijvend moet worden ingezet.

Veiligheidsveld 2

Bedrijvigheid en veiligheid

Thema's:

Veilig winkelgebied

Veilige bedrijventerreinen

Veilig uitgaan en veilige evenementen

Thema veilig winkelgebied

Indicatoren

Veilig winkelgebied	Bron	2019	2020	2021	2022
Winkeldiefstal	politie	263	286	273	386
Winkelinbraak	politie	25	7	9	16

Belangrijkste bevindingen

Winkeldiefstal

In 2022 waren er in Heerlen 386 winkeldiefstallen en is daarmee een flinke stijging zichtbaar ten opzichte van de voorgaande jaren zoals 273 geregistreerde winkeldiefstallen in 2021. Opvallend is dat er geen sterke daling waarneembaar is in de coronatijd, voornamelijk jaren 2020 en 2021. Deels wel verklaarbaar, omdat de betreffende winkeldiefstallen voor een groot deel in supermarkten plaatsvinden en die zijn tijdens Corona open gebleven. Het aantal geregistreerde winkeldiefstallen geeft echter niet altijd een compleet beeld, omdat winkeliers niet altijd aangiften doen. De meeste winkeldiefstallen vinden plaats in Heerlen-Centrum (Promenade). in Hoensbroek-De Dem (Akerstraat-Noord) en GMS (Sittarderweg). Hier zijn dan ook de meeste winkelverkooppunten gevestigd en - op Heerlen-Centrum na - betreft het voornamelijk diefstallen in supermarkten. Vanuit de politie wordt aangegeven dat een groot deel van deze diefstallen kleine dingen betreffen, zoals bijvoorbeeld blikjes / snoepgoed.

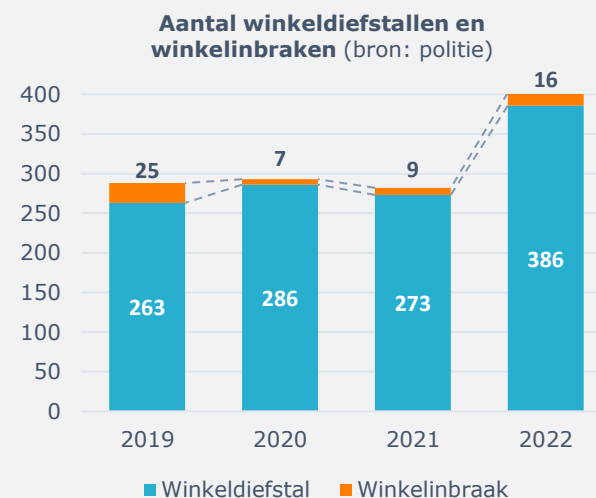
Winkelinbraak

Een vergelijkbare trend is waar te nemen bij de winkelinbraken. Jaren 2019 en 2022 zijn piekjaren met 25 en 16 winkelinbraken terwijl in de coronajaren 2020 en 2021 een daling is te zien.

Uitleg thema

In winkelgebied kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Het gaat bijvoorbeeld om winkeldiefstal, zakkenrollerij en overvallen maar ook om jongerenoverlast, vernielingen, fietsen en bromfietsen in voetgangersgebied en de mate van brandveiligheid van de winkelpanden. Daarnaast kunnen zwerfvuil en andere tekenen van verloedering tot subjectieve onveiligheid leiden.

Cijfers Heerlen

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Winkeldiefstal

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	114	43%	Heerlen Centrum	109	38%	Heerlen Centrum	74	27%	Hoensbroek-De Dem	106	27%
Hoensbroek-De Dem	41	16%	Hoensbroek-De Dem	52	18%	Hoensbroek-De Dem	71	26%	Heerlen Centrum	95	25%
GMS	32	12%	GMS	38	13%	Heerlerheide-Passart	47	17%	GMS	68	18%
Heerlerbaan-Centrum	20	8%	Heerlerheide-Passart	33	12%	GMS	30	11%	Heerlerheide-Passart	60	16%
Heerlerheide-Passart	19	7%	MSP	12	4%	MSP	13	5%	MSP	22	6%

Thema veilige bedrijventerreinen

Indicatoren

Veilige bedrijventerreinen	Bron	2019	2020	2021	2022
Overval in bedrijven	politie	5	8	2	3
Meldingen inbraken/diefstallen uit bedrijven en instellingen	politie	134	76	26	46
HAP controles in Heerlen	HAP-team	934	1169	1333	123*

*2022 was een afbouwjaar HAP; het project liep tot juli 2022

Belangrijkste bevindingen

Overvallen en diefstallen/inbraken

In 2022 hebben er in Heerlen 3 overvallen in bedrijven plaatsgevonden en 46 diefstallen en inbraken in bedrijven, kantoren en andere instellingen. Een flinke daling is voornamelijk waarneembaar in het aantal meldingen inbraken/diefstallen uit bedrijven en instellingen ten opzichte van 2019. 2019 was een piekjaar met 134 geregistreerde meldingen bij de politie. De stijging in 2019 had te maken met een toename van aantal meldingen met name op industriegebied de Beitel en in de buurt van Welten-Benzenrade. In 2020 en in mindere mate in 2021 vonden de meeste meldingen inbraken/diefstallen plaats in Heerlen-Centrum. In 2022 is dit verschoven naar de Woonboulevard.

HAP-controles

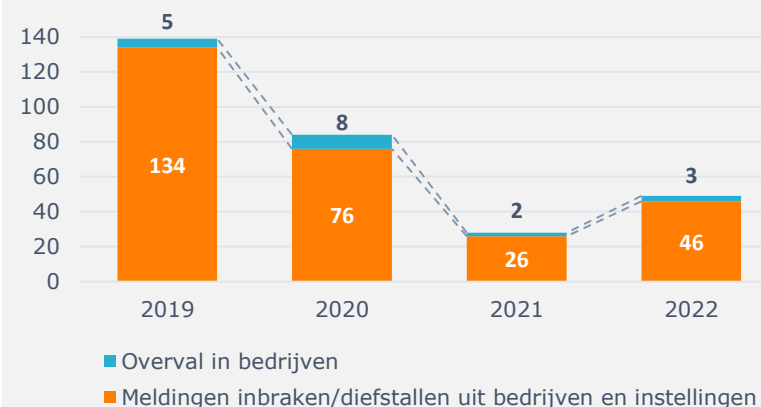
Het HAP-project is opgezet als een middel tegen de steeds meer georganiseerde drugscriminaliteit in Parkstad. Met het in 2019 gestarte project zijn nagenoeg alle bedrijfspanden in Parkstad gecontroleerd door gebruik te maken van bestaande bestuursrechtelijke bevoegdheden, namelijk de handhaving van het bestemmingsplan. Het HAP-team was ondergebracht bij de gemeente Heerlen. Het hoofddoel van het project was om bedrijfspanden (loodsen, containers, bedrijfsgebouwen en opslagplaatsen) in Parkstad die aan de gestelde criteria voldoen, te controleren en daarmee de drugsindustrie systematisch te frustreren. In totaal zijn in de periode 2019-2022 in Heerlen 3559 bedrijfspanden gecontroleerd.

Uitleg thema

Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal, overvallen en vernieling aan de ene kant en aan de andere kant inrichting en onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid. Ook kunnen zich illegale bewoning en drugsdelicten als hennepplantages voordoen (NB: 'externe veiligheid' ofwel veiligheid rond inrichtingen waarin gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt, is onderdeel van veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid).

Cijfers Heerlen

Inbraken, diefstallen en overvallen
bedrijventerreinen (bron: politie)

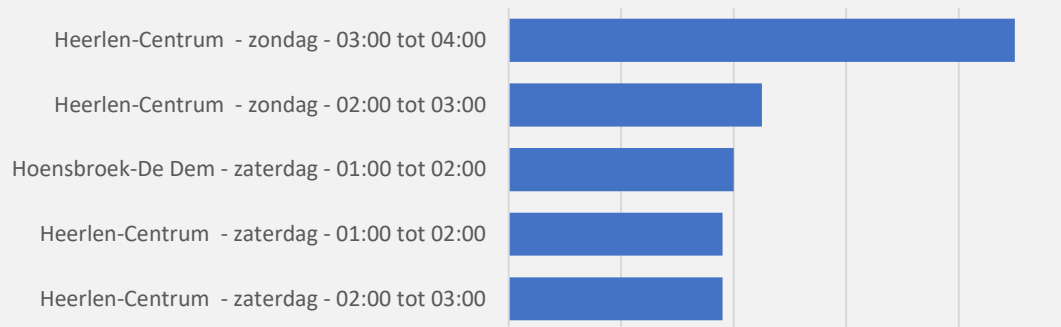
Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Meldingen inbraken/diefstallen uit bedrijven en instellingen

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Welten-Benzenrade	14	10%	Heerlen Centrum	13	17%	Heerlen Centrum	4	15%	Woonboul.-Ten Esschen	6	13%
Zeswegen-Nieuw Husken	11	8%	Welten-Benzenrade	8	11%	Hoensbroek-De Dem	3	12%	MSP	5	11%
De Beitel	11	8%	De Beitel	6	8%	De Beitel	3	12%	Heerlen Centrum	5	11%
Heerlen Centrum	11	8%	Meerdere buurten	4	5%	GMS	3	12%	GMS	4	9%
Meerdere buurten	10	7%	Meerdere buurten	4	5%	Meerdere buurten	2	8%	De Koumen	4	9%

Ranking tijdstippen mishandeling uitgaansgebieden

Frequentie mishandeling en openlijk geweld in uitgaansgebieden 2022 - top 5
(bron: politie)

Uitleg thema

Uitgaansvoorzieningen hebben enerzijds een positief effect op de veiligheid: het culturele en sociale klimaat varen er wel bij. Ook zijn er economische voordelen. Maar er kunnen zich ook veiligheidsproblemen rond uitgaansvoorzieningen voordoen, zoals geweld, overlast en vernielingen (eventueel vernielingen rond de zgn. (s)looproutes).

Evenementen, zeker de grootschalige, kunnen behoorlijke veiligheidsrisico's opleveren. Het is aan de organisator voorwaarden voor de veiligheid te realiseren en aan de gemeente om de juiste voorwaarden te stellen en die te handhaven. De risico's zijn met name gelegen in geweld, overlast, vernieling, brandveiligheid en crisisbeheersing. Daarnaast zijn er mogelijke dwarsverbanden met externe veiligheid (evenementenlocaties nabij EV-inrichtingen) en aanpak georganiseerde criminaliteit.

Belangrijkste bevindingen

Veilig uitgaan

Van december 2018 tot december 2019 heeft de proef vrijlaten openingstijden voor de 'natte' horeca in Heerlen-Centrum plaatsgevonden. Uit de evaluatie bleek dat de deelnemende horecabedrijven aangaven dat de proef 'mogelijkheid tot vrije uitloop van klanten', zorgt voor minder spanning bij bezoekers en horecapersoneel. Tijdens de proef werden buurtbewoners actief betrokken om de mate van overlast te analyseren en bij de evaluatie bleek dat bewoners geen toename van overlast van het uitgaanspubliek hebben ervaren. Politie en handhaving gaven aan zeer tevreden te zijn over de proef. Het aantal incidenten in deze periode waren verminderd ten opzichte van het jaar ervoor. Met de proef werd voorkomen dat grote groepen tegelijkertijd op straat belanden, waardoor spanningen afnemen en een minder explosieve sfeer ontstaat. Als gevolg van de pilot is de proef bestendigd door de sluitingstijdenregeling structureel vast te stellen in de APV.

In 2020 en 2021 is de horeca deels gesloten geweest door de coronamaatregelen. In 2022 waren de uitgaansgelegenheden weer open en werd volop gebruik gemaakt van de verruimde openingstijden. Door de beleidsaanpassingen in 2019 geeft de politie aan

dat de sfeer rond de sluitingstijden van de horeca gemoedelijker is dan in de periode voor de pilot. Er is meer spreiding van het uitgaanspubliek bij het naar huis gaan.

Verder is in het uitgaansgebied ook fel licht aanwezig en zijn betere afspraken gemaakt met de beveiligers van de verschillende cafés. Hierdoor is de samenwerking verbeterd tussen politie, boa's en beveiligers.

Ondanks dat de situatie ten opzichte van de periode vóór 2019 is verbeterd, vinden er nog steeds veel mishandelingen en geweldpleging plaats tijdens in het uitgaansgebied in Heerlen-Centrum. Hetzelfde geldt in iets mindere mate ook voor het uitgaansgebied in Hoensbroek-Centrum. Specifiek gekeken naar de uitgaanstijden is in de cijfers te zien dat in de uitgaansnacht, zaterdag op zondag, de meeste zware incidenten gebeuren. Vooral het tijdsblok 03:00 tot 04:00 uur springt er uit met de meeste incidenten in 2022. Iets eerder op de avond, zowel tussen 02:00 en 03:00 uur als 01:00 en 02:00 uur (buiten de top vijf op plaats zeven), laat ook een hoog aantal incidenten zien. De nacht van vrijdag op zaterdag kent relatief iets minder incidenten, maar komt ook voor in de top vijf met de tijden tussen 01:00 en 02:00 uur en tussen 02:00 en 03:00 uur.

Belangrijkste bevindingen

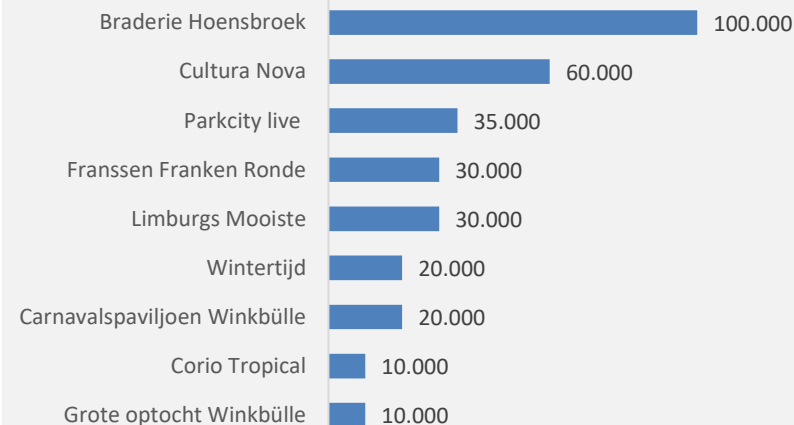
Evenementen

In Heerlen wordt een toenemend aantal en een grote diversiteit aan evenementen georganiseerd die ook veiligheidsrisico's met zich meebrengen zoals onder andere brand, instortingen van constructies, vechtpartijen, overcrowding en ongevallen tijdens activiteiten. Verder hebben evenementen impact op de bereikbaarheid van de lokale omgeving. Inzicht in deze risico's op en nabij evenementen krijgt altijd integraal de noodzakelijke aandacht. Zo spelen de hulpdiensten een rol bij de diverse multidisciplinaire vooroverleggen, advisering bij een vergunning en bij controle en toezicht. De verwachting is dat de veiligheid van evenementen de komende jaren de aandacht blijft vragen, gezien het toenemend aantal organisatoren, de maatschappelijke aantrekking van risicogroepen (bijvoorbeeld gepolariseerde samenleving op toenemend aantal thema's) en andere maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld. open karakter van evenementen, invloed van media). Bij de grootschalige evenementen met een hoog risico zet de gemeente een veiligheidscoördinator in.

Heerlen kent een groot aantal evenementen, waarvan een negental gemiddeld meer dan 10.000 bezoekers trekt. Een overzicht hiervan is weergegeven in het diagram op deze pagina. Daarnaast zijn er nog een tiental jaarlijks terugkerende evenementen met gemiddeld minder dan 10.000 bezoekers. Het totaal aantal bezoekers van evenementen met een bezoekersaantal van 5.000 en meer (middelgrote tot grote evenementen), bedraagt ongeveer 355.000 per jaar.

Grote evenementen in Heerlen

Evenementen Heerlen met gemiddeld circa 10.000 of meer bezoekers

Veiligheidsveld 2

Bedrijvigheid en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

Dit veiligheidsveld heeft betrekking op aantastingen van de veiligheid 'op en rond' winkelgebied, bedrijventerreinen, uitgaan en evenementen. In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) veilig winkelgebied; (2) veilige bedrijventerreinen; (3) veilig uitgaan en veilige evenementen. Thema's die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn toename winkeldiefstal, gemoedelijkere sfeer tijdens uitgaansuren, ondanks hoog aantal mishandelingen en geweldplegingen en de toenemende veiligheidsaandacht bij evenementen in onze stad.

Thema's veilig winkelgebied en veilige bedrijventerreinen

Winkeldiefstal

Het aantal winkeldiefstallen is de laatste jaren toegenomen en het jaar 2022 is een piekjaar in de afgelopen vier jaar. De diefstallen vinden voornamelijk plaats bij supermarkten in de buurten Heerlen-Centrum, Hoensbroek-De Dem en GMS.

Winkelinbraken

Tijdens de coronajaren 2020 en 2021 is er een daling te zien in het aantal winkelinbraken. Dit terwijl de jaren 2019 en 2022 hoge aantallen winkelinbraken laten zien.

Thema veilig uitgaan en veilige evenementen

Veilig uitgaan

Door de beleidsaanpassingen in 2019 geeft de politie aan dat de sfeer rond de sluitingstijden van de horeca gemoedelijker is dan in de periode voor de pilot. Er is meer spreiding van het uitgaanspubliek bij het naar huis gaan. Verder is in het uitgaansgebied ook fel licht aanwezig en zijn betere afspraken gemaakt met de

beveiligers van de verschillende cafés. Hierdoor is de samenwerking verbeterd tussen politie, boa's en beveiligers. Ondanks dat de situatie ten opzichte van de periode vóór 2019 is verbeterd, vinden er nog steeds veel mishandelingen en geweldpleging plaats tijdens het uitgaan in het uitgaansgebied in Heerlen-Centrum.

Veilige evenementen

Heerlen kent een groot aantal grote evenementen waarbij de bezoekersaantallen variëren van 10.000 tot 100.000 bezoekers. Er is sprake van een toenemend aantal en diversiteit aan evenementen die ook veiligheidsrisico's met zich meebrengen zoals onder andere brand, instortingen van constructies, vechtpartijen, overcrowding en ongevallen tijdens activiteiten. De verwachting is dat de veiligheid van evenementen de komende jaren de aandacht blijft vragen.

Veiligheidsveld 3

Jeugd en veiligheid

Thema's:

Jeugdoverlast

Jeugdcriminaliteit / individuele probleemjongeren

Jeugd, alcohol en drugs

Veilig in en om de school

Indicatoren

Jeugdoverlast	Bron	2019	2020	2021	2022
Melding jeugdoverlast	politie	499	576	596	441
Overlast jongeren komt vaak voor in de buurt, in %	burgeronderzoek	18		20	
Totaal aantal doorverwijzingen HALT	HALT	88	120	43	65
Resultaat van HALT interventie:					
<i>Geslaagd</i>	HALT	78	112	40	46
<i>Niet geslaagd</i>	HALT	10	8	3	9
<i>Niet in behandeling</i>	HALT	0	2	0	1
<i>Nog niet bekend</i>	HALT	0	0	0	9
HALT verwijzingen per 1.000 jongeren	HALT	18,2	25,8	9,1	14,1
<i>Vuurwerk</i>	HALT	3,7	9,7	0,6	2,4
<i>Schoolverzuim</i>	HALT	2,0	0,0	0,8	0,6
<i>Overig</i>	HALT	12,5	15,3	7,7	11,0

Belangrijkste bevindingen

Jeugdoverlast

In 2022 zijn in totaal 441 meldingen jeugdoverlast geregistreerd bij de politie. 2020 en 2021 springen er uit de afgelopen vier jaar. Dat heeft onder andere te maken met de coronacrisis. In de registraties jeugdoverlast per maand zien we dat in de koudere, donkerdere wintermaanden minder jeugdoverlast wordt geregistreerd. De piek in het aantal meldingen zit vooral in de zomermaanden, oftewel juni tot en met september. In Heerlerheide-Passart, Hoensbroek-De Dem, Vrieheide-De Stack en Heerlen-Centrum zijn de laatste jaren de meeste meldingen overlast jeugd geregistreerd bij de politie. Jeugdoverlast is een veel voorkomend probleem in Heerlen waar veel bewoners last van ervaren. Heerlenaren geven aan dat ze door de jaren heen meer overlast van jongeren zijn gaan ervaren in de eigen buurt (14% in 2013 ten opzichte van 20% in 2021). De buurt Vrieheide-De Stack scoort met 46% in 2021 als hoogste buurt. In Welten-Benzenrade ervaart slechts 2 procent van de ondervraagden vaak overlast jongeren in de eigen buurt. Vooral in Vrieheide-De Stack (+23%-punt), Rennemig-Beersdal (+19%-punt) en Eikenderveld (+11%-punt) zijn in 2021 enorme negatieve stijgingen te zien ten opzichte van 2019. Positieve ontwikkelingen zijn echter waar te nemen in de buurten Zeswegen-Nieuw Husken (-5%-punt), Bekkerveld-Aarveld (-5%-punt) en Heerlerbaan-Centrum (-6%-punt). Mensen in Heerlen-Zuid ervaren relatief minder vaak overlast van jongeren in vergelijking met de inwoners van de buurten in Heerlen-Noord. Wanneer de objectieve cijfers worden vergeleken met de subjectieve cijfers wordt geconcludeerd dat de ontwikkelingen in beide cijfers overeenkomen. In Bekkerveld-Aarveld is het duidelijkst een positieve ontwikkeling waar te nemen in de objectieve cijfers. In Zeswegen Nieuw Husken blijft het nagenoeg gelijk qua politiemeldingen en in Heerlerbaan-Centrum is sprake van een lichte verbetering.

Uitleg thema

Dit thema heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Het kan gaan om 'mildere' vormen van overlast maar ook om zwaardere vormen ('echte' overlastgevendende groepen). Het uit zich bijvoorbeeld door geluidsoverlast, intimiderend aanwezig zijn, zwerfvuul achterlaten en soms ook om vernielingen en andere vormen van kleine criminaliteit. Kenmerkend voor de minder zware groepen is dat ze in principe goed aanspreekbaar/corrigeerbaar zijn door de omgeving. Bij de zwaardere vormen is er meer 'eigen systeem' (hiërarchie) in de groepen en zijn ze lastiger te corrigeren. Ook is er veelal (lichte) criminaliteit in het spel.

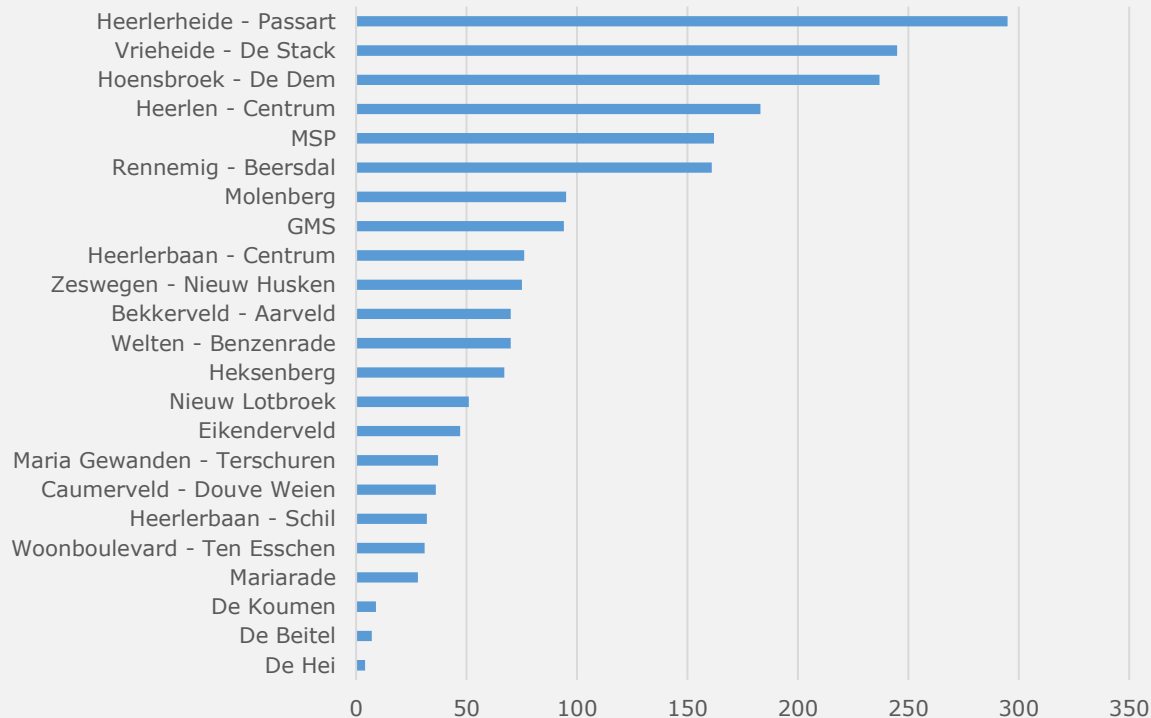
Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Overlast jongeren komt vaak voor in de buurt, in %	
	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	9	11
Mariarade	13	14
Hoensbroek - De Dem	21	24
Nieuw Lotbroek	9	11
Vrieheide - De Stack	23	46
Heerlerheide - Passart	38	44
Heksenberg	21	26
Rennemig - Beersdal	13	32
Zeswegen - Nieuw Husken	16	11
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	19	20
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	25	24
Heerlen - Centrum	23	21
Eikenderveld	14	25
Welten - Benzenrade	3	2
Bekkerveld - Aarveld	17	12
Caumerveld - Douve Weien	2	7
Molenberg	14	9
Heerlerbaan - Centrum	18	12
Heerlerbaan - Schil	9	9
Heerlen totaal	17	20

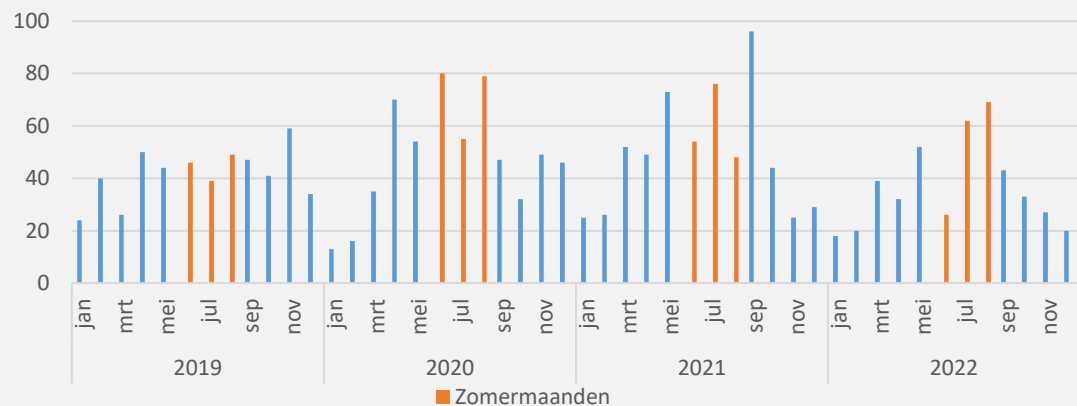
Thema jeugdoverlast (vervolg)

Jeugdoverlast 2019 t/m 2022 per buurt resp. per maand

Aantal meldingen jeugdoverlast 2019 t/m 2022
totaal per buurt (bron: politie)

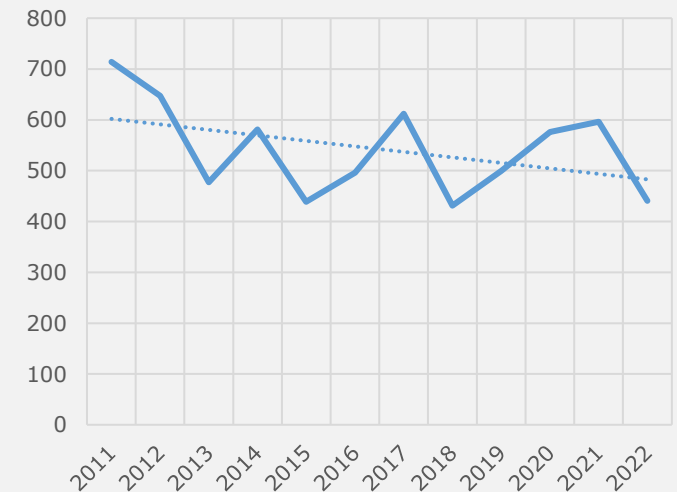

Aantallen melding jeugdoverlast
2019 t/m 2022 per maand (bron: politie)

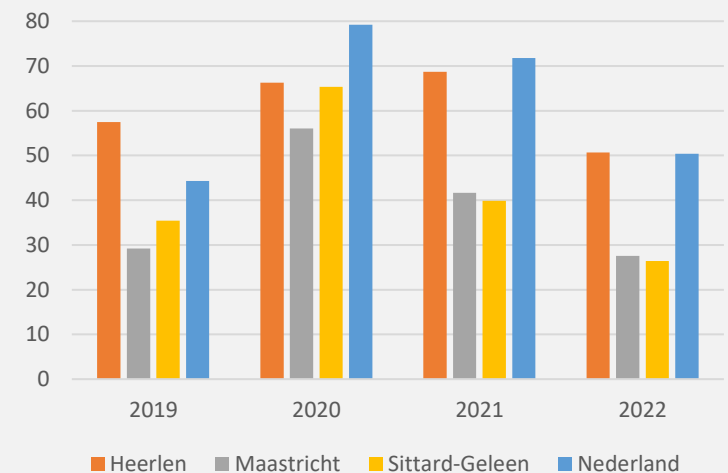
Jeugdoverlast Heerlen vanaf 2011

Aantallen melding jeugdoverlast
2011 t/m 2022 (bron: politie)

Vergelijking per 10.000 inwoners

Melding overlast jeugd per 10.000 inwoners

Thema jeugdoverlast (vervolg)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

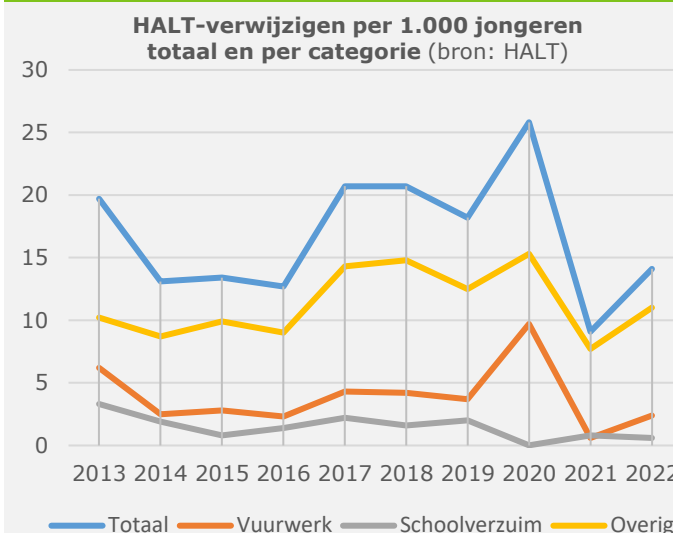
HALT

Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door politie, handhaving, OM of leerplichtambtenaren naar HALT verwezen voor een passende HALT-straf. De HALT-straf bestaat uit gesprekken met jongeren en ouders, leeropdrachten, herstel of excuus en eventueel schadebemiddeling en een werkopdracht. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan zonder dat zij in aanraking komen met Justitie. In 2022 zijn 65 Heerlense jongeren doorverwezen naar HALT. Dat zijn 14,1 jongeren per 1000 jongeren. De afgelopen jaren was 2020 een piekjaar met 120 jongeren uit Heerlen die waren doorverwezen naar HALT. Het hoge aantal verwijzingen in 2020 heeft te maken met het samenscholingsverbod dat toen gold. Hierdoor kwamen veel jongeren bij HALT terecht. In 2021 zijn de cijfers lager als nasleep van corona. De samenscholingsverboden golden toen niet meer waardoor de daling te verklaren is. 2022 is weer een stabiel jaar en de verwachting is dat deze cijfers weer gaan stijgen de komende jaren, omdat meer aandacht is voor de aanpak van jeugd. De daling in het aantal doorverwijzingen zegt niets over de problematiek van de jeugd, maar het heeft waarschijnlijk te maken met de verminderde politiecapaciteit waardoor minder verwijzingen toekomen bij HALT. De cijfers in Heerlen zijn vergelijkbaar met de regio. Heerlen springt er niet uit qua doorverwijzingen en aard van de problematiek.

Kenmerken jongeren HALT

Het zijn zowel jongens als meisjes die worden doorverwezen. In 2022 is te zien dat meer jongens worden doorverwezen dan meisjes. Echter wanneer procentueel wordt gekeken naar de verdeling jongens/meisjes is te zien dat in 2022 een procentuele daling is te zien van het aandeel jongens dat wordt doorverwezen, 71% in 2022 ten opzichte van een gemiddelde van circa 80% in 2019, 2020 en 2021. In 2022 was 29,2 procent van het aantal doorverwijzingen meisjes ten opzichte van de voorgaande jaren waarbij het schommelde tussen de 15 en 20 procent. Wanneer wordt gekeken naar de leeftijd van deze jongeren is in 2022 65% van de Heerlense jongeren bij HALT 15 jaar of jonger. De categorieën voor strafbaar feiten waarvoor de jongeren bij HALT kwamen in 2022 zijn voornamelijk vuurwerkdelict (11x), mishandeling en heling (beide 8x) en diefstal en baldadigheid (beide 7x).

HALT-verwijzingen - categorieën

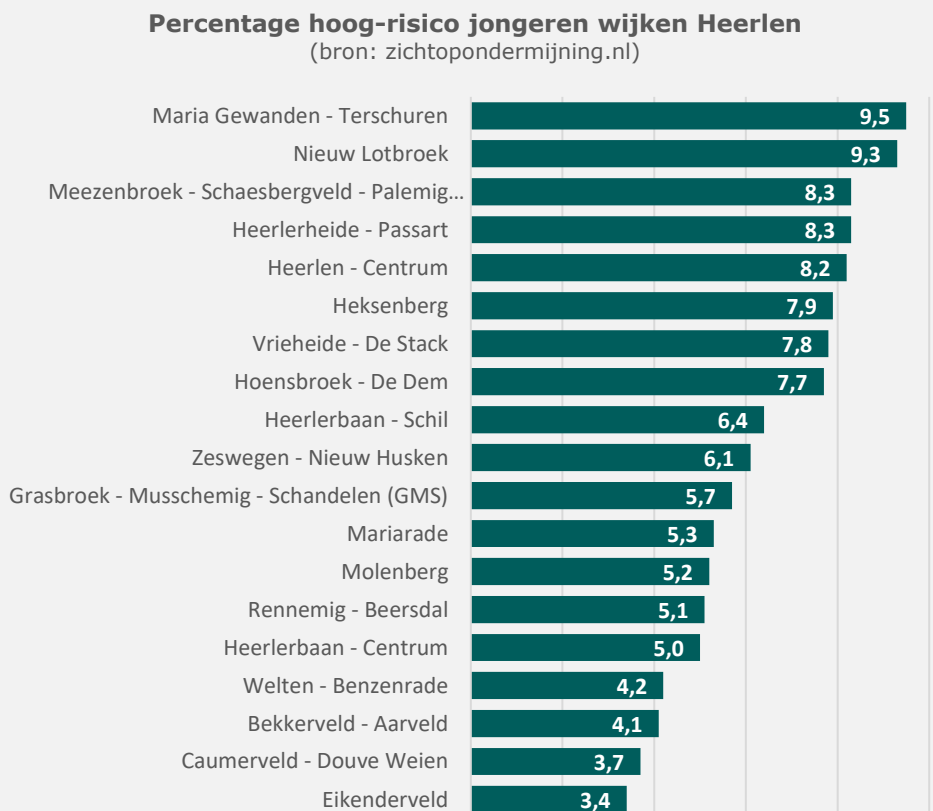
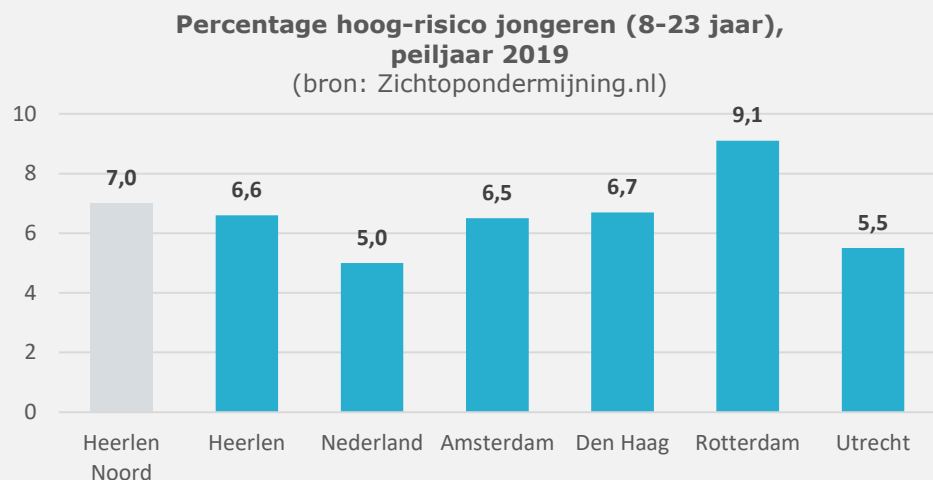
Het aantal niet geslaagde afrondingen blijft redelijk constant. Niet geslaagd betekent dat de jeugdcasus wordt teruggeleid naar justitie, omdat jongeren het HALT-contract niet ondertekenen, opnieuw de fout ingaan of door de zwaarte van de casus. Uit de cijfers van 2022 blijkt dat steeds meer ouders aanwezig zijn bij het eerste gesprek van de jongere bij HALT. In 2022 is dat 90% ten opzichte van het gemiddelde van 80% in 2019 en 2021.

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Melding overlast jeugd

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlerheide-Passart	92	18%	Heerlerheide-Passart	96	17%	Vrieheide-De Stack	104	17%	Vrieheide-De Stack	60	14%
Heerlen Centrum	49	10%	Hoensbroek-De Dem	69	12%	Hoensbroek-De Dem	66	11%	Hoensbroek-De Dem	59	13%
Hoensbroek-De Dem	43	9%	Vrieheide-De Stack	50	9%	Heerlerheide-Passart	64	11%	Rennemig-Beersdal	48	11%
MSP	41	8%	Heerlen Centrum	41	7%	Heerlen Centrum	58	10%	Heerlerheide-Passart	43	10%
GMS	39	8%	Meerdere buurten	38	7%	Rennemig-Beersdal	54	9%	Meerdere buurten	35	8%

Percentage hoog-risico jongeren

Uitleg thema

Hier staan de individuele probleemjongeren centraal. Het gaat om jongeren met problemen op meerdere leefgebieden die niet zelden ook 'veelpleger' zijn. Ze vormen mogelijk de harde kern van problematische jeugdgroepen, soms zelfs criminele jeugdgroepen. Het betreft bij uitstek zgn. 'complexe casuïstiek' die een integrale persoonsgerichte aanpak behoeven.

Belangrijkste bevindingen

Risicoscore jonge aanwas

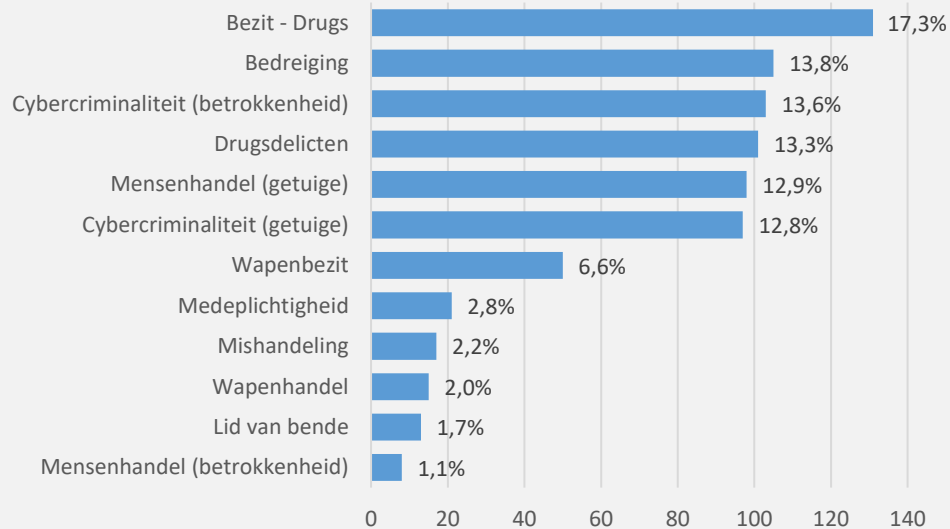
Op basis van een groot aantal risico-indicatoren zoals persoons-, huishoud- en buurtkenmerken wordt per gemeente (en per wijk) het percentage hoog-risico jongeren bepaald ten opzichte van alle jongeren (8-23 jaar) in het gebied. Deze risicoscore ligt in Heerlen ruim boven het landelijk gemiddelde en bevindt zich boven dat van twee van de vier G4-gemeenten. Teruggerekend zou dat voor Heerlen totaal ongeveer 840 jongeren betreffen en voor Heerlen-Noord ongeveer 540. Voor Heerlen-Noord zien we een hogere risicowaarde dan voor Heerlen totaal. Binnen Heerlen-Noord zijn een paar buurten die er bovenuit schieten met risicowaarden van 9,5% (Maria Gewanden-Terschuren), 9,3% (Nieuw Lotbroek) en 8,3% (MSP).

Jeugdgroepen

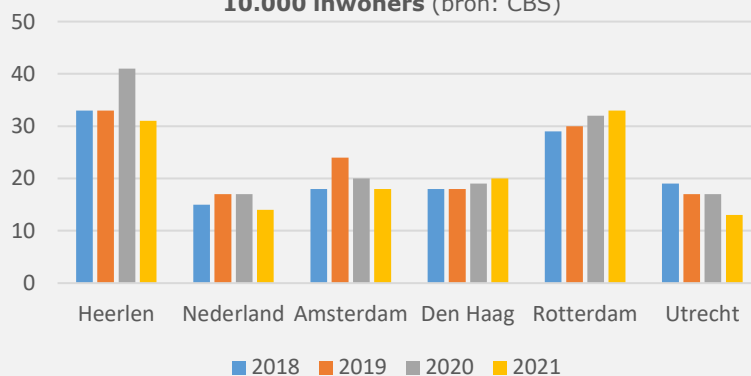
In Heerlen opereren, in wisselende samenstelling, sedert geruime tijd enige jeugdgroepen van soms 60 tot 80 jeugdigen. Deze groepen veroorzaakten in eerste instantie vooral overlast in verschillende vormen. De laatste tijd worden ernstigere overtredingen zichtbaar en is er soms een link met crimineel handelen. Zaken als onverzekerd rijden met (gestolen) motorvoertuigen zonder kenteken en/of rijbewijs, mishandeling, intimidatie komen voor in de genoemde groep(en). De harde kern van deze groep is goed in beeld en wordt nagenoeg wekelijks in een Top X-overleg door de veiligheidspartners besproken. Naar aanleiding van een periode van extra overlast en onrust, heeft onlangs in de buurt Vrieheide-De Stack een grote controle plaatsgevonden, waarbij de harde kern is aangepakt, strafrechtelijk en bestuursrechtelijk, middels gebiedsverboden, maar ook is van de overige aanwezigen in de groep de identiteit vastgesteld. Dat heeft een beeld gegeven van de leeftijden en woonplaatsen van deze jongeren. Het lijkt erop dat deze "meelopers" nog geen vaste voet hebben in de criminaliteit, maar dat zij wel kunnen gaan behoren tot de jonge aanwas.

Criminele betrokkenheid

Aard criminele betrokkenheid leerlingen VO- en MBO scholen Heerlen - aantallen en % van totaal
(bron: RIEC Limburg)

Verdachten van drugsmisdriven tot 25 jaar per 10.000 inwoners (bron: CBS)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Jeugdgroepen (vervolg)

Het JPP (Jeugd Preventie Platform) heeft een lijst met ongeveer 80 namen die meermaals in beeld zijn geweest. Deze jongeren worden zorgvuldig gemonitord en als er wederom een melding komt, worden ouders hierover schriftelijk geïnformeerd. Jongeren die vervolgens een langere periode niet meer gescreend worden, ontvangen een brief met hierin complimenten over hun verbeterd gedrag. Indien een jongere een aantal maanden niet voorkomt op de screeningslijst, wordt hij/zij van de lijst verwijderd.

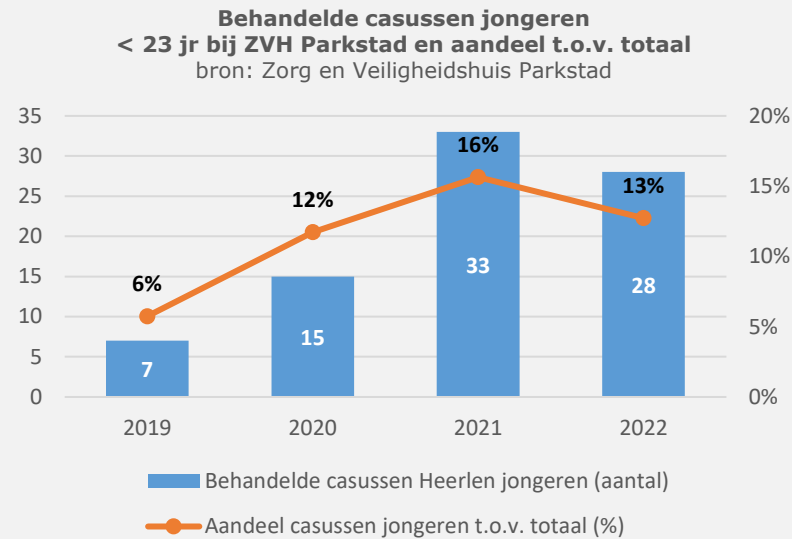
Aard criminele betrokkenheid

In opdracht van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Limburg is begin 2022 een onderzoek uitgevoerd onder 341 scholieren van in Heerlen gevestigde scholen in het voortgezet onderwijs (VO) en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Van de deelnemers aan dit onderzoek is 26% betrokken geweest bij criminele activiteiten (minstens één misdrijf). Dat is gezien de diversiteit in het soort en niveau van onderwijs een opmerkelijk hoog cijfer te noemen. De grafiek aard criminele betrokkenheid leerlingen VO- en MBO scholen Heerlen geeft een indruk van de aard van de criminele activiteiten waarbij de leerlingen betrokken zijn geweest. Opvallende zaken die hier uitspringen naast het hoge aantal drugsdelicten zijn de hoge aantallen bedreigingen, cybercriminaliteit (zowel getuige als betrokkenheid), wapenbezit als ook het getuige zijn van mensenhandel. Dit zijn inzichten die niet of onvoldoende blijken uit de geregistreerde criminaliteitscijfers van de politie.

Drugsmisdrijven

Wat opvalt is dat de Heerlense jongeren zeer hoog scoren in grotendeels aan ondermijning gekoppelde vormen van criminaliteit. Het aantal Heerlense jongeren tot 25 jaar dat wordt verdacht van drugsmisdrijven per 10.000 inwoners is enorm hoog. Heerlense jongeren scoren hoger dan de jongeren in de G4 gemeenten en het landelijk gemiddelde. Hoewel we vermoeden dat de criminaliteitscijfers niet het hele verhaal laten zien en dat er nog sprake is van een "dark number", laten zelfs de geregistreerde misdrijfcijfers al zien dat criminaliteit en in zeer sterke mate drugscriminaliteit, alom vertegenwoordigd is onder de jongeren in Heerlen.

Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

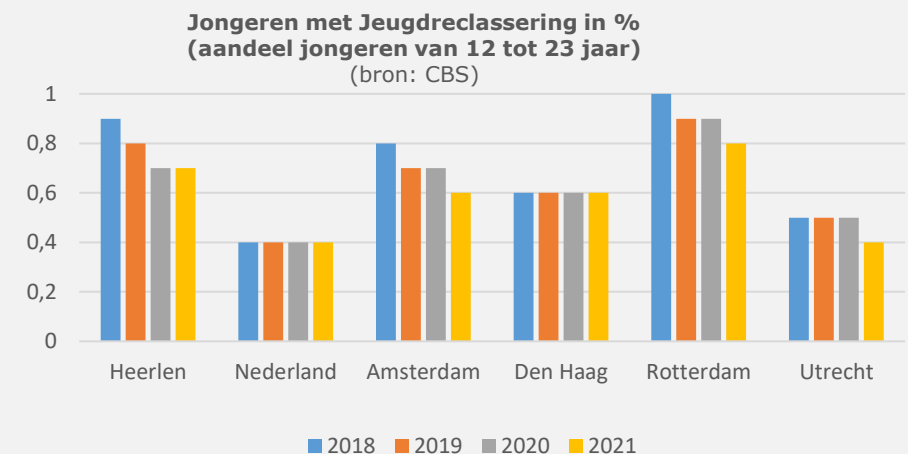
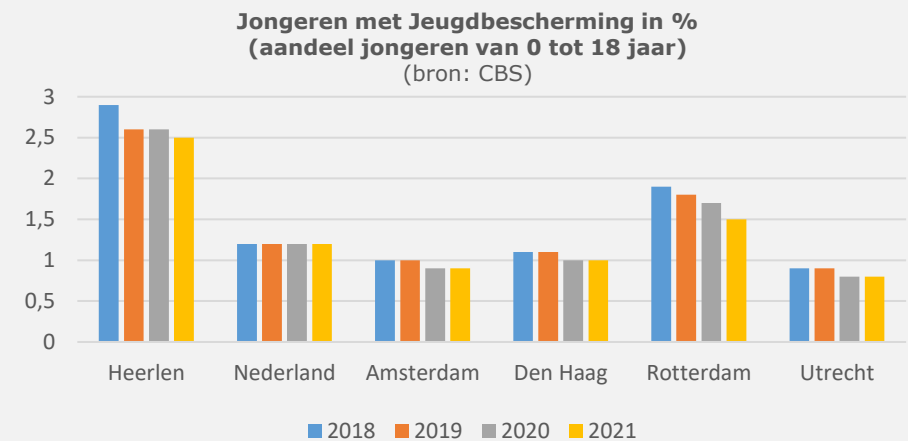
Ook met betrekking tot jeugdbescherming en jeugdreclassering is een vergelijking met de G4-gemeenten interessant, om de omvang van deze problematiek in Heerlen in perspectief te plaatsen. In Heerlen is het aandeel jongeren in de jeugdbescherming aanzienlijk hoger dan in alle G4-gemeenten. Bij jeugdreclassering is alleen in Rotterdam sprake van een groter aandeel dan in Heerlen, maar het verschil is gering.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Casuïstiek jongeren bij het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad

Uit de cijfers van het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad blijkt dat in de afgelopen jaren een enorme stijging is geweest van het aantal behandelde casussen van jongeren onder de 23 jaar. Deze stijging was vele malen groter dan de stijging van het totaal aantal behandelde casussen, zodat het aandeel van de casussen jongeren ten opzichte van het totaal ook aanzienlijk is gestegen tot circa 16% in 2021 en 13% in 2022.

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Indicatoren

Jeugd, alcohol en drugs	Bron	2019	2021
Alcoholgebruik afgelopen 4 weken, 2e klas, in %	GGD	8,9	15,2
Alcoholgebruik afgelopen 4 weken, 4e klas, in %	GGD	36,3	37,0
Binge Drinken, afgelopen 4 weken, 2e klas, in %	GGD	5,6	9,2
Binge Drinken, afgelopen 4 weken, 4e klas, in %	GGD	27,0	25,3
Dronken/aangeschoten in de laatste 4 wkn, 2e klas, in %	GGD	1,4	5,2
Dronken/aangeschoten in de laatste 4 wkn, 4e klas, in %	GGD	20,5	17,4
Softdrugsgebruik afgelopen 4 weken 2e klas, in %	GGD	niet bekend	1,4
Softdrugsgebruik afgelopen 4 weken 4e klas, in %	GGD	11,4	7,2
Softdrugsgebruik afgelopen 4 weken 2e en 4e klas, in %	GGD	6,2	4,5
Ooit softdrugs gebruikt, 2e klas, in %	GGD	2,0	5,2
Ooit softdrugs gebruikt, 4e klas, in %	GGD	19,2	14,8
*Ooit harddrugs gebruikt, 13-14 jarigen, in %	GGD	1,9	
*Ooit harddrugs gebruikt, 15-16 jarigen, in %	GGD	8,7	
Startleeftijd alcohol, 2e klas, in jaren	GGD	11,5	11,1
Startleeftijd alcohol 4e klas, in jaren	GGD	13,5	13,6
Startleeftijd wekelijks alcohol, 2e en 4e klas, in jaren	GGD	14,0	13,5
*Startleeftijd softdrugs	GGD	14,1	
Ooit lachgas gebruikt, 2e klas, in %	GGD	1,4	4,1
Ooit lachgas gebruikt, 4e klas, in %	GGD	7,6	5,6
Lachgasgebruik afgelopen 4 weken, 2e klas, in %	GGD	niet bekend	2,2
Lachgasgebruik afgelopen 4 weken, 4e klas, in %	GGD	2,8	2,0
Lachgasgebruik afgelopen 4 weken, 2e en 4e klas, in %	GGD	1,5	2,1

*De thema's harddrugs en de startleeftijd softdrugs zijn in 2021 niet meer uitgevraagd.

Uitleg thema

Verschijselen die binnen dit thema vallen zijn de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en bijvoorbeeld in het uitgaansgebied/-gelegenheden. Het drank- en drugsgebruik kan in verband staan met geweld, vernielingen, geluidsoverlast. De beheersing daarvan is een belangrijke opgave van de gemeente. Een ander onveiligheidsaspect speelt daarbij ook een belangrijke rol: de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik.

Belangrijkste bevindingen

Alcohol

Op jonge leeftijd beginnen met alcohol drinken heeft grote maatschappelijke gevolgen. Alcoholgebruik kan bij jongeren tijdens de groei ernstige hersenschade veroorzaken. Jongeren die vroeg beginnen met drinken hebben een grotere kans op alcohol gerelateerde problemen en verslaving op latere leeftijd. Ook is er een vergroot risico op schooluitval en betrokkenheid bij overlast en geweld.

In vrijwel alle GGD regio's in het land is er sprake van een stijging in het alcoholgebruik onder jongeren.

Het landelijk gemiddelde voor alcoholgebruik in de 2e klas de afgelopen 4 weken ligt op 14,4%, dat is een duidelijke stijging ten opzichte van 2019, waar het nog 10,9% betrof. Heerlen steekt hier met 15,2% in 2021 licht bovenuit. Redenerend vanuit wettelijke kaders zijn beide percentages relatief hoog, aangezien de norm is dat kinderen onder de 18 jaar helemaal geen alcohol mogen drinken of bij zich hebben in de publieke ruimte. Echter, het drinken in een niet-publieke ruimte is niet verboden en niet strafbaar. Mogelijk is de geconstateerde stijging dus te verklaren door de coronacrisis en het verhoogde drankgebruik in huiselijke kring.

De invoering van NIX18 in 2014, met als doel dat minder jongeren zouden gaan drinken en het aantal jonge binge-drinkers en 'coma drinkers' zou afnemen, lijkt in de afgelopen jaren effect te hebben. Maar tijdens de coronacrisis zijn jongeren weer meer gaan drinken. Gemeenten, samen met professionals en ouders staan voor de taak om deze stijging weer om te buigen naar een daling en deze komende jaren door te zetten. De inzet van mystery shoppers (testkopers onder de 18 jaar) en andere regionale acties zijn hierbij bewezen effectief.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Startleeftijd alcoholgebruik

De GGD maakt bij deze indicator gebruik van twee types uitvraag, de startleeftijd alcohol, zijnde de eerste keer dat iemand alcohol nuttigt en de startleeftijd waarop jongeren structureel (wekelijks) alcohol gaan nuttigen.

Met betrekking tot de startleeftijd alcohol, hier was vanaf 2005 een positieve trend zichtbaar waarbij de gemiddelde startleeftijd voor het eerste keer alcohol nuttigen langzaam steeg. Deze trend zet door bij jongeren in de 4e klas, maar niet bij jongeren in de 2e klas.

Ook was er tot 2019 een positieve ontwikkeling te zien in het structurele alcoholgebruik onder jongeren in de 2e en 4e klas (tezamen). Deze ontwikkeling werd in de laatste meting van 2021 doorbroken. Het gemiddelde van de Heerlense jongere daalde namelijk van 14,0 jaar in 2019 naar 13,5 in 2021. Mogelijk heeft dit te maken met de toenemende sociale beschikbaarheid van alcohol. Hiermee wordt bedoeld het beschikbaar stellen of verstrekken van alcohol aan jongeren door vrienden en familie in bijvoorbeeld de thuissituatie.

Binge drinken

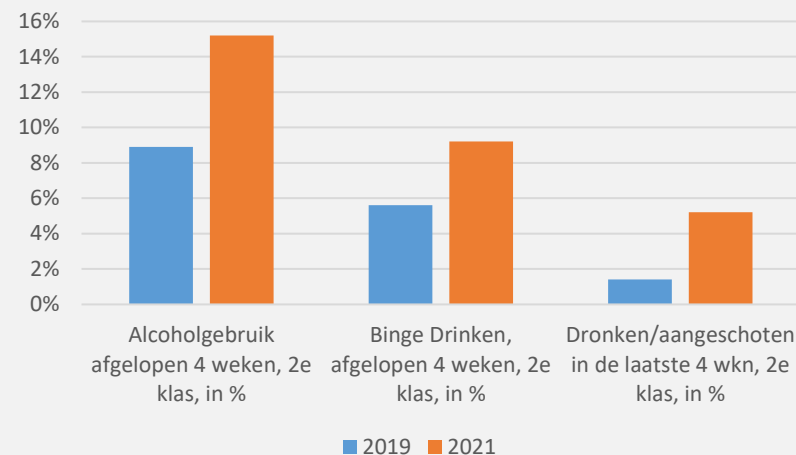
Onder binge drinken wordt gerekend 'het percentage jongeren dat aangeeft de afgelopen 4 weken meer dan 5 alcoholische drankjes op 1 gelegenheid te hebben gedronken'. De dalende trend die op Zuid-Limburgs en Heerlens niveau zichtbaar was, is vanaf 2019 redelijk gestabiliseerd. Opvallend is dat het percentage kinderen in de 2e klas een negatieve ontwikkeling laat zien van 5,6% naar 9,2%, maar kinderen in de 4e klas laten een positieve ontwikkeling zien van 27% in 2019 naar 25,3% in 2021. Meisjes hebben een 3,4% hogere score dan jongens en naarmate het opleidingsniveau daalt, stijgt het voorkomen van binge drinken.

Dronken/aangeschoten in de afgelopen 4 weken

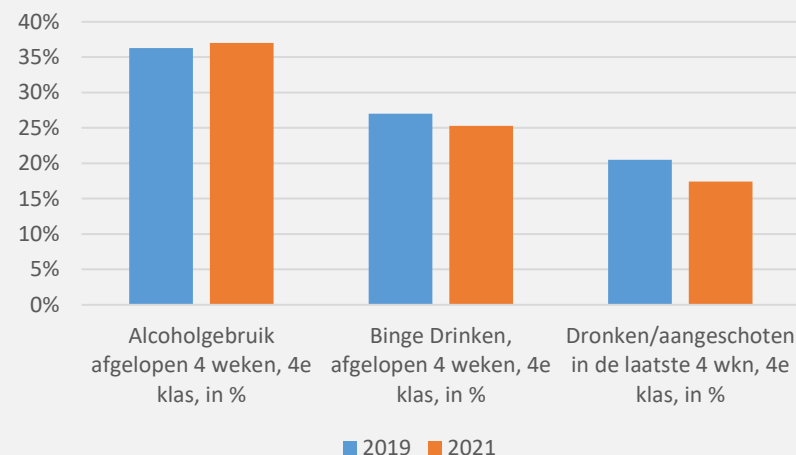
Naast binge drinken is gevraagd aan jongeren of zij de afgelopen 4 weken één of meerdere keren aangeschoten of dronken zijn geweest. Hier is een duidelijk verschil zichtbaar tussen de indicatoren 2e klas en 4e klas. In de 2e klas is namelijk een forse stijging te zien van 1,4% in 2019 naar 5,2% in 2021, terwijl onder de bevraagde 4e klassers dit juist licht afnam van 20,5% naar 17,4%. Er is wederom een licht verschil tussen jongens en meisjes: het aantal jongens dat in 2021 de afgelopen 4 weken dronken of aangeschoten was in 2021 bedraagt 13%, het aantal meisjes 15,1%.

Jeugd en alcoholgebruik Heerlen

Alcoholgebruik 2e klas in Heerlen in % (bron: GGD)

Alcoholgebruik 4e klas in Heerlen in % (bron: GGD)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Drugs

Tieners vormen een risicogroep om in aanraking te komen met drugs. Ze zijn gevoelig voor de invloed van de omgeving. Zij zijn vaak onvoldoende in staat om gezondheids- of verslavingsrisico's in te schatten. Wanneer jongeren problemen op school hebben, verhoogt dit de kans dat zij drugs gaan gebruiken. Omgekeerd kan druggebruik de motivatie om goed te presteren verminderen.

Softdrugs

Het thema startleeftijd softdrugs is in 2021 niet meer uitgevraagd door de GGD. Echter is bekend dat de startleeftijd van het gebruik van softdrugs in Heerlen al een aantal jaren rond de 14 jaar ligt en dat dit vergelijkbaar is met cijfers onder alle jongeren in Zuid-Limburg.

Ooit softdrugs gebruikt

In 2019 gaf 2,0% van de Heerlense jongeren in de 2e klas aan wel eens softdrugs te hebben gebruikt. In 2021 was dit 5,2%, meer dan een verdubbeling. Onder de 4e klassers was echter een positieve ontwikkeling te zien. Hier daalde het aantal jongeren dat ooit softdrugs heeft gebruikt van 19,2% in 2019 naar 14,8% in 2021. Dit houdt dus in dat het gemiddelde (combinatie 2e en 4e klas) percentage jongeren dat ooit softdrugs heeft gebruikt zakt van 11,8% naar 10,4%.

Laatste 4 weken softdrugs gebruikt

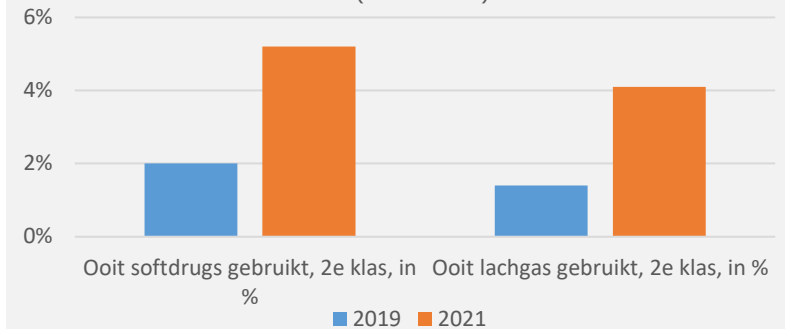
De indicator 'laatste 4 weken softdrugs gebruikt' tracht meer inzicht te verschaffen over het structurele softdrugs gebruik onder jongeren. Heerlen scoort hierbij nagenoeg hetzelfde als de regio Zuid-Limburg. Wanneer wordt gekeken naar het totaal aantal jongeren dat softdrugs heeft gebruikt de afgelopen 4 weken is dat in 2021 4,5%. Dit is een positieve ontwikkeling sinds 2019, waar dit percentage nog 6,2% bedroeg. Wanneer wordt gekeken naar de opbouw van deze groep is er wel een zichtbaar verschil te bemerken in geslacht: in 2021 was 3,5% van deze populatie mannelijk en 5% vrouwelijk.

Lachgas

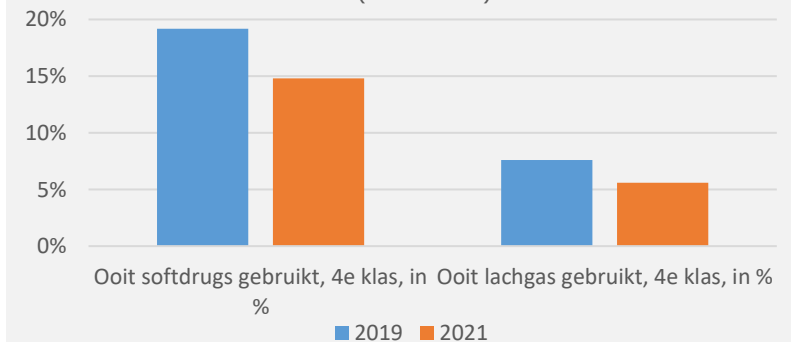
Lachgas wordt in de geneeskunde gebruikt om patiënten kort onder narcose te brengen, maar ook als drijfgas voor slagroomsputten. Lachgas wordt als drug meestal geïnhaleerd via een ballon die wordt gevuld met lachgas uit een slagroomsputpatroon of een gasfles/tank. Het inhaleren zorgt voor een kortdurende maar sterke roes. In de afgelopen jaren is het recreatief gebruik van lachgas als roesmiddel toegenomen. Vanuit het uitgaansleven verspreidde het gebruik van lachgas zich naar andere omgevingen zoals thuis en op straat. Lachgas wordt door jongeren nauwelijks als 'drug' gezien. Omdat we nog weinig weten over de gevolgen, vraagt het gebruik van lachgas op jonge leeftijd om alertheid.

Jeugd en drugsgebruik Heerlen

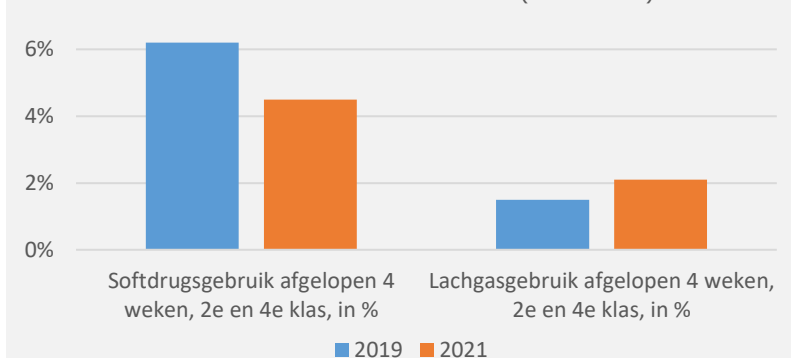
Softdrugs- en lachgasgebruik 2e klas in Heerlen in % (bron: GGD)

Softdrugs- en lachgasgebruik 4e klas in Heerlen in % (bron: GGD)

Softdrugs- en lachgasgebruik, afgelopen 4 weken, 2e en 4e klas in Heerlen in % (bron: GGD)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Ooit lachgas gebruikt

Aan Heerlense jongeren is de vraag gesteld of zij ooit lachgas hebben gebruikt. Er kan helaas geen vergelijking worden getrokken op Zuid-Limburgs niveau aangezien er bij slechts een deel van de gemeenten uitvraag is gedaan naar lachgasgebruik. Ditzelfde geldt voor een vergelijking met de rest van Nederland, hier zijn ook nog weinig tot geen cijfers over bekend.

In 2021 gaf 4,9% van de jongeren in de tweede en vierde klas (tezamen) aan ooit lachgas te hebben gebruikt. Dit is nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van 2019 waar dit cijfer 4,6% bedroeg.

Lachgas is aanzienlijk populairder bij jongeren met de opleidingsachtergrond VMBO. Hier bedraagt het percentage in 2021 5,8%, terwijl dit onder jongeren met een HAVO-VWO achtergrond bijna de helft minder betreft, namelijk 3,8%.

Laatste 4 weken lachgas

Met de indicator 'Laatste 4 weken lachgas gebruikt' wordt getracht in beeld te brengen hoeveel jongeren lachgas vaker dan zeer incidenteel gebruiken. Interessant hieraan is dat het lijkt alsof er weinig Heerlense jongeren zijn die structureel lachgas gebruiken. Het gemiddelde van 2e en 4e klassers gecombineerd bedraagt namelijk slechts 2,1% in 2021. Echter is dit wel een stijging sinds 2019, waar het nog 1,5% van de bevraagde Heerlense jongeren betrof. Opnieuw wordt inzichtelijk dat het structureel lachgasgebruik onder Heerlense jongeren populairder is bij de populatie met een VMBO opleidingsachtergrond (2,7%) dan bij HAVO-VWO (1,4%)

Harddrugs

Het thema harddrugs is in 2021 niet meer uitgevraagd door de GGD, het is dus lastig om hier goede trends en duiding over te verschaffen. In voorgaande cijfers werd lachgas ook onder harddrugs geschaard, sinds 2021 is binnen het GGD-onderzoek bij een aantal gemeenten, waaronder Heerlen, een splitsing in gemaakt zoals bovenstaand te lezen.

Thema veilig in en om de school

Indicatoren

Veilig in en om school	Bron	2019	2020	2021	2022
Veiligheid schoolroutes, tevreden in %	burgeronderzoek	23,0		25,0	
Gepest op school, 2e klas, in %	GGD	5,7		7,0	
Gepest op school, 4e klas, in %	GGD	3,3		4,9	

Uitleg thema

Jeugd kan dader zijn en slachtoffer van onveiligheid; thuis, in de buurt, bij het stappen maar ook op school. Mogelijke veiligheidsproblemen op en rond scholen zijn o.m. (cyber)pesten, geweld, diefstal, overlast, vernielingen, drugsgebruik, verkeersonveiligheid.

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Veiligheid schoolroutes, tevreden in %	
	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	20	26
Mariarade	21	40
Hoensbroek - De Dem	18	25
Nieuw Lotbroek	19	15
Vrieheide - De Stack	21	26
Heerlerheide - Passart	25	17
Heksenberg	31	29
Rennemig - Beersdal	26	30
Zeswegen - Nieuw Husken	32	31
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	19	24
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	22	25
Heerlen - Centrum	16	16
Eikenderveld	21	24
Welten - Benzenrade	29	26
Bekkerveld - Aarveld	24	29
Caumerveld - Douve Weien	30	24
Molenberg	24	31
Heerlerbaan - Centrum	22	25
Heerlerbaan - Schil	30	30
Heerlen totaal	23	25

Belangrijkste bevindingen

Veilige schoolroutes

In 2021 geeft gemiddeld 25 procent van de Heerlenaren aan tevreden te zijn over de veiligheid van de schoolroutes in de eigen buurt. Ten opzichte van 2019 is hier een kleine stijging in waar te nemen en zijn mensen positiever over de veiligheid van de schoolroutes. In 2021 zijn in de bewoners van Mariarade het meest tevreden van heel Heerlen over de veiligheid met 40%. Daarentegen is in Nieuw Lotbroek de minste tevredenheid waarneembaar met 15% in 2021. Echter is in slechts vijf Heerlense buurten de tevredenheid gedaald. In Caumerveld-Douve Weien is de sterkte daling te zien met een daling in tevredenheid van 6%-punten, van 30% in 2019 naar 24% tevredenheid in 2021. In Mariarade (van 21% naar 40%), Molenberg (24% naar 31%) en Hoensbroek-De Dem (18% naar 25%) is de grootste toename in de tevredenheid van de veiligheid van de schoolroutes te zien in 2021.

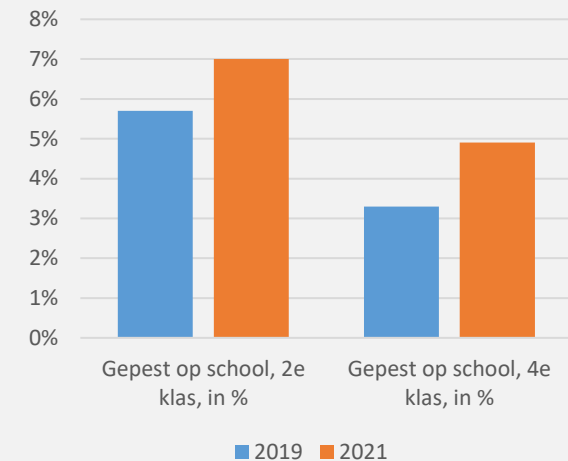
Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Pesten op school

Aan jongeren is gevraagd of zij op school gepest worden. Pesten is bijvoorbeeld schelden, roddelen, vervelende berichtjes sturen, iets afpakken, spugen of iemand buitensluiten. Momenteel zien we ook een verschuiving van het pesten in de fysieke ruimte, naar online pesterijen via social media. Over het algemeen zien we een stijging in het percentage van jongeren dat aangeeft gepest te worden op school. In 2021 geeft 7 procent van de jongeren in de 2e klas aan dat zij gepest worden op school. Dat is een verslechtering van 1,3 procentpunten ten opzichte van 2019. Deze stijging is ook waarneembaar bij jongeren zittend in de 4e klas. Daar is een stijging te zien van 3,3 procent in 2019 naar 4,9 procent in 2021. Heerlen scoort met deze cijfers hoger dan de gemiddelde Zuid-Limburgse cijfers van de GGD. Uit de cijfers blijkt dat zowel jongens als meisjes worden gepest, maar dat het aandeel meisjes net iets hoger is. Daarnaast speelt het ook op alle onderwijsniveaus, zowel havo/vwo als vmbo. In het algemeen wordt meer gepest op vmbo-scholen dan op havo/vwo-scholen.

Ontwikkeling pesten op school

Gepest op school, Heerlen in %
(bron: GGD)

Veiligheidsveld 3

Jeugd en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

Binnen dit veiligheidsveld vallen veiligheidsthema's in relatie tot jeugd. In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) jeugdoverlast (2) jeugdcriminaliteit/ individuele probleemjongeren (3) jeugd, alcohol en drugs en (4) veilig in en om de school.

Thema jeugdoverlast

Jeugdoverlast

In 2022 zijn er in totaal 441 meldingen jeugdoverlast geregistreerd bij de politie. Door de coronacrisis springen jaren 2020 en 2021 er uit. Uit cijfers blijkt tevens dat er in de winter minder jeugdoverlast wordt gemeld dan in de zomer. Jeugdoverlast is een veel voorkomend probleem in Heerlen dat de afgelopen jaren toeneemt. Mensen in Heerlen-Zuid ervaren relatief minder vaak overlast van jongeren in vergelijking met bewoners van wijken in Heerlen-Noord.

HALT

Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door politie, handhaving, Openbaar Ministerie of leerplichtambtenaren naar HALT verwezen voor een passende HALT-straf. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan zonder

dat zij in aanraking komen met Justitie. In 2019 zijn 18,8 jongeren per 1000 jongeren in Heerlen doorverwezen naar HALT. Het aantal doorverwijzingen in Heerlen ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 13,3 jongeren per 1000 jongeren. Een stijging in het aantal doorverwijzingen betekent niet dat de Heerlense jeugd criminelier is geworden. Het heeft vooral te maken met de verbeterde samenwerking tussen de partijen waardoor meer en beter wordt doorverwezen.

Thema jeugdcriminaliteit/ individuele probleemjongeren:

Jeugdcriminaliteit

Het Jeugdpreventieplatform (JPP) behandelt een lijst met zo'n 80 namen van jongeren die meermaals in beeld zijn. Jongeren worden hier zorgvuldig gemonitord.

In opdracht van het RIEC is er een onderzoek geweest onder jongeren op VO en MBO scholen waaruit bleek dat 26% van deelnemers betrokken was geweest bij tenminste één misdrijf. De aard hiervan verschilt van een hoog aantal drugsdelicten tot cybercrime tot wapenbezit en (getuige zijn van) mensenhandel. Deze uitkomst valt samen met de constatering dat Heerlense jongeren zeer hoog scoren in grotendeels aan ondermijning gekoppelde vormen van criminaliteit. Hoewel we vermoeden dat de criminaliteitscijfers niet het hele verhaal laten zien laten zelfs de geregistreerde misdrijfcijfers al zien dat criminaliteit en in zeer sterke mate drugscriminaliteit, alom vertegenwoordigd is onder de jongeren in Heerlen.

Individuele probleemjongeren

In Heerlen is het aandeel jongeren in de jeugdbescherming aanzienlijk hoger dan in alle G4 gemeenten. Alleen Rotterdam scoort hoger wat betreft het aandeel jongeren in jeugdreclassering. Ook bij het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad wordt een enorme stijging van het aantal behandelde casussen van jongeren onder de 23 jaar waargenomen. Deze stijging was vele malen groter dan de stijging van het totaal aantal casussen.

Veiligheidsveld 3

Jeugd en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Thema jeugd, alcohol en drugs

Alcohol

In vrijwel alle GGD regio's in het land is er sprake van een stijging in het alcoholgebruik onder jongeren, Heerlen is hier geen uitzondering in. De geconstateerde stijging is waarschijnlijk te verklaren door de corona crisis en de verhoogde beschikkingstelling van alcohol in huiselijke kringen. De afgelopen jaren was er een positieve ontwikkeling te zien wat betreft de startleeftijd van alcoholgebruik, deze stagneert bij de uitvraag van 2021. Wat betreft binge drinken, er is een positieve ontwikkeling waar te nemen bij jongeren in de 4e klas, jongeren in de 2e klas laten een negatieve ontwikkeling zien. Deze zelfde splitsing in ontwikkeling tussen 2e en 4e klassers geldt voor het dronken/aangeschoten zijn de afgelopen 4 weken.

Drugs

Het thema startleeftijd softdrugs is niet meer uitgevraagd in het laatste onderzoek. Bekend is echter dat dit cijfer al een aantal jaar rond de 14 jaar ligt en dat dit vergelijkbaar is met andere Zuid-Limburgse gemeenten. In 2021 was het aantal Heerlense jongeren in de 2e klas dat ooit softdrugs heeft gebruikt gestegen van 2,0% naar 5,2%. Onder 4e klassers was echter een positieve ontwikkeling te zien van 19,2% naar 14,5%. De indicator 'softdrugs gebruikt de laatste 4 weken' tracht meer inzicht te verschaffen over het structurele softdrugsgebruik van jongeren, hier is een positieve ontwikkeling te zien: het percentage jongeren zakt van 6,2% naar 4,5%. Door de opkomst van lachgas is deze meegenomen in de uitvraag van het onderzoek. In 2021 gaf 4,9% van de jongeren in de tweede en vierde klas (tezamen) aan ooit lachgas te hebben gebruikt. Dit is nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van 2019 waar dit cijfer 4,6% bedroeg. Wat betreft structureel gebruik van lachgas: het gemiddelde van 2e en 4e klassers gecombineerd bedraagt slechts 2,1% in 2021. Echter is dit wel een stijging sinds 2019, waar het nog 1,5% van de bevroegde Heerlense jongeren betrof.

In vrijwel alle indicatoren van zowel drugs als alcohol kwam naar voren dat jongeren met een vmbo-achtergrond meer geneigd zijn tot alcohol- en of drugsgebruik dan jongeren met een havo/vwo-achtergrond.

Thema veilig in en om de school

Onderdeel van veiligheid in en om school is de tevredenheid over veiligheid van de schoolroutes in eigen buurt. Hier is een kleine stijging waar te nemen en mensen zijn hier dus positiever over ten opzichte van 2019. Omtrent het thema pesten is uitvraag gedaan bij jongeren of zij op school gepest worden. De term pesten is hierbij breed uitgezet (schelden, roddelen, vervelende berichtjes sturen, iets afpakken of iemand buitensluiten). Ten opzicht van 2019 is er voor zowel jongeren in de 2e klas als in de 4e klas een negatieve ontwikkeling te zien en ervaren meer jongeren dan voorheen pesterijen op school.

Aandachtspunten

Aandachtspunten binnen dit thema zijn de volgende. De stijging in ervaren jeugdoverlast dient zorgvuldig gemonitord te worden, net zoals de ontwikkeling dat jongeren in 2e klassen vaker softdrugs en alcohol gebruiken dan in 2019. Het vakgebied jeugd verdient naar aanleiding van de geconstateerde cijfers in zijn algemeenheid een intensivering. Gelet op de hoge betrokkenheid van Heerlense jongeren in voornamelijk drugscriminaliteit en ondermijnende activiteiten zoals cybercrime, wapenbezit en (getuige zijn van) mensenhandel dient er een stevige aanpak geformuleerd te worden om jonge aanwas van criminaliteit tot een halt te roepen. Ten slotte is het belangrijk om aandacht te behouden voor veiligheid in en om school en dan specifiek op de negatieve ontwikkeling omtrent pesten.

Veiligheidsveld 4

Fysieke veiligheid

Thema's:

Verkeersveiligheid

Brandveiligheid

Externe veiligheid / omgevingsveiligheid

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Indicatoren

Verkeersveiligheid	Bron	2019	2020	2021	2022
Verkeersoverlast parkeerproblemen	politie	69	49	62	48
Verkeersoverlast stremmingen	politie	46	43	42	48
Verkeersongevallen met uitsluitend materiele schade	politie	606	453	505	551
Verkeersongeval met letsel	politie	9	11	12	7
Verkeersongeval met dodelijke afloop	politie	0	0	0	1
Tevreden over verkeerssnelheid in de buurt, in %	burgeronderzoek	35		32	

Belangrijkste bevindingen

Verkeersoverlast

In 2022 zijn in Heerlen 96 incidenten geregistreerd rondom parkeerproblemen en verkeersstremmingen. Ten opzichte van 2019 (115 incidenten) is dat een daling. De afgelopen jaren kwamen parkeerproblemen relatief vaker voor dan verkeersstremmingen, behalve in 2022. In 2022 hebben zowel 48 parkeerproblemen als 48 stremmingen zich voorgedaan. Terugkijkend naar de afgelopen vier jaar is te zien dat het aantal stremmingen gelijk blijft, maar het aantal parkeerproblemen fluctueert.

Verkeersongevallen

In de periode 2019-2022 zijn in 2019 de meeste verkeersongevallen geregistreerd. Dat kan te maken hebben met het feit dat minder mensen in het verkeer deelnamen tijdens de coronacrisis. In 2022 hebben in Heerlen totaal 559 bij de politie geregistreerde verkeersongevallen plaatsgevonden, waarvan 551 verkeersongevallen met uitsluitend materiële schade. Bij 7 ongevallen was er sprake van letsel bij één of meerdere betrokkenen en bij één ongeval was er sprake van dodelijke afloop. Het aantal verkeersongevallen daalt relatief gezien de afgelopen vier jaar.

Tevredenheid verkeerssnelheid

In 2021 is ten opzichte van 2019 een lichte negatieve daling (van 35% in 2019 naar 32% in 2021) waar te nemen in de tevredenheid over de verkeerssnelheid in de eigen buurt. De laatste jaren is een lichte schommeling in deze tevredenheid te zien. In 2017 was ook slechts 32% tevreden over de verkeerssnelheid. In 2021 zijn inwoners van Heerlen-Centrum (40%), Welten-Benzenrade (39%) en GMS (39%) het meest tevreden over de verkeers-snelheid in de eigen buurt. Ondanks dat Welten-Benzenrade als tweede hoogste buurt scoort, is er ten opzichte van 2019 een flinke daling te zien. In 2019 was daar nog 51% tevreden over de snelheid. Heerlerheide-Passart springt er, net als in 2019, negatief bovenuit. Slechts 19% van de bewoners is tevreden over de snelheid. Een positieve stijging ten opzichte van 2019 is te zien in de buurten Nieuw Lotbroek (van 24% naar 29%) en GMS (31% naar 39%). In Maria Gewanden-Terschuren is de grootste negatieve ontwikkeling te zien (43% naar 26%).

Uitleg thema

Verkeersveiligheid heeft betrekking op de veiligheid van verkeer voor verkeersdeelnemers in het algemeen, voor specifieke doelgroepen en in bepaalde gebieden (woongebied, scholen, winkelgebied e.d.). Deze veiligheid wordt beïnvloed door fysieke factoren (infrastructuur) en het rijgedrag van verkeersdeelnemers. Onderscheiden kunnen worden: objectieve verkeersveiligheid, subjectieve verkeersveiligheid en verkeers- en parkeeroverlast.

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

	Tevreden over verkeers-snelheid in de buurt, in %	
Buurten	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren	43	26
Mariarade	43	33
Hoensbroek - De Dem	24	29
Nieuw Lotbroek	35	32
Vrieheide - De Stack	30	24
Heerlerheide - Passart	23	19
Heksenberg	34	32
Rennemig - Beersdal	32	26
Zeswegen - Nieuw Husken	41	36
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)	31	39
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)	27	27
Heerlen - Centrum	40	40
Eikenderveld	39	32
Welten - Benzenrade	51	39
Bekkerveld - Aarveld	37	37
Caumerveld - Douve Weien	40	42
Molenberg	30	34
Heerlerbaan - Centrum	26	30
Heerlerbaan - Schil	48	36
Heerlen totaal	35	32

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Verkeersincidenten weg

Het aantal verkeersongevallen op de weg waarvoor brandweer jaarlijks uitrukt, is de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. In Heerlen hebben we onder andere te maken met de autosnelweg A76, de provinciale wegen N281 en N300 en een groot netwerk van gemeentelijke wegen. Gemiddeld vindt 18% van de verkeersongevallen plaats op de autosnelwegen, 23% op de provinciale wegen en 59% op de overige wegen. Verkeersongelukken vinden plaats in heel Heerlen. Hierbij is geen specifieke locatie die opvalt.

Verkeersincidenten spoor

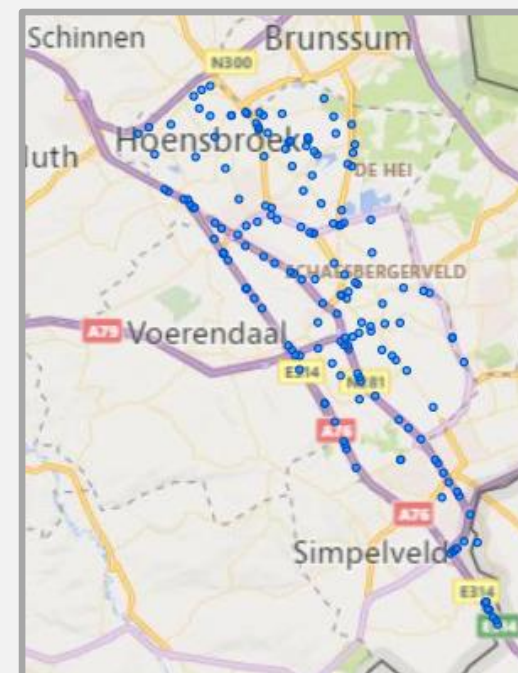
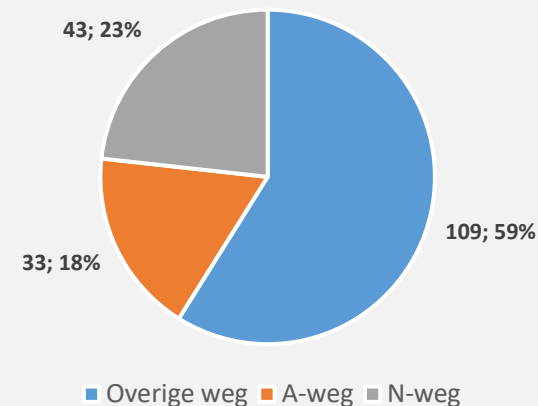
Door Heerlen loopt een (intercity)spoorlijn. Deze meersporig en geëlektrificeerde spoorweg wordt zowel voor vervoer van passagiers als voor transport van goederen gebruikt. Het aantal spoorwegongelukken ten opzichte van het aantal verkeersongelukken op de weg is relatief laag. Gemiddeld gaat het voor heel Zuid-Limburg om vijf tot tien incidenten per jaar. Het overgrote deel van de spoorwegincidenten betreft een aanrijding met een persoon (meestal suïcide). In de periode van 2019 t/m 2022 hebben in totaal twee spoorwegongevallen plaatsgevonden, beide in 2022.

WATERVERKEER

Heerlen kent geen vaarwegen, maar er zijn wel een aantal vijvers en waterplassen aanwezig zoals de Welteervijver en de vijver in Meezenbroek. Zeer sporadisch vindt er een waterongeval plaats en dan betreft het een ongeval waarbij personen te water (en in nood) zijn gekomen. In 2019 vond één melding plaats bij de brandweer.

Brandweer en verkeersongevallen op de weg

Uitrukken brandweer bij verkeersongevallen per soort weg (2016 t/m 2022) (bron: brandweer)

Indicatoren

Brandveiligheid	Bron	2019	2020	2021	2022
Brand (geen brandstichting)	politie	81	121	105	111
Brandstichting	politie	39	52	45	59
Binnenbranden	brandweer	69	68	63	57
Autobranden	brandweer	44	75	61	83

Belangrijkste bevindingen

Brand/brandstichting

In de politieregistraties wordt onderscheid gemaakt tussen brand en brandstichting. Brand wordt omschreven als elke vorm van brand of ontploffing, welke niet opzettelijk is gesticht of teweeggebracht. Brandstichting is het opzettelijk in brand steken van een goed, een ontploffing teweegbrengen of een overstroming veroorzaken. Qua aantallen brandstichtingen leek er een daling ingezet te zijn, maar vanaf 2020 zien we weer een lichte stijging in de cijfers. In 2019 was er sprake van 39 gevallen brandstichting terwijl 2022 eruit springt met 59 brandstichtingen. Het aantal branden waarbij geen sprake is van brandstichting neemt ook licht toe wanneer de cijfers van 2019 tot en met 2022 wordt vergeleken met 2016 tot en met 2018. In 2020 was het aantal branden (geen brandstichting) het hoogst. Wanneer naar het aantal brandincidenten (geen brandstichting) per buurt wordt gekeken, valt MSP op. Enkel in 2022 is MSP niet opvallend in de cijfers vertegenwoordigd, maar hebben de meeste incidenten in Heerlerheide-Passart plaatsgevonden. Wanneer wordt gekeken naar de ontwikkelingen van brandstichtingen per buurt, dan valt met name Vrieheide-De Stack op. Op Molenberg in 2020 na, liggen alle buurten in de top vijf in de periode 2019 t/m 2022 binnen Heerlen-Noord.

Binnenbranden

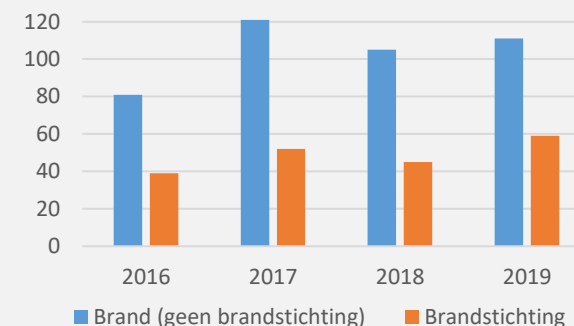
Het aantal binnenbranden is vrij stabiel sinds een aantal jaren, ongeveer 70 per jaar. De afgelopen jaren zien we een geringe afname. Diverse maatschappelijke effecten spelen mee: de gevolgen van de coronacrisis (bijvoorbeeld meer thuiswerken, minder bezoek openbare gelegenheden en horeca), het economische klimaat (bijvoorbeeld meer investeringen in huis) en de bewustwording van risico's (bijvoorbeeld verplichte plaatsing van rookmelders op elke woonlaag sinds 1 juli 2022). Komende jaren gaan een aantal ontwikkelingen/trends spelen die van invloed zijn op mogelijke binnenbranden. Hierbij wordt gedacht aan de vergrijzing, waardoor de zelfredzaamheid afneemt van personen in woongebouwen. Verminderde zelfredzame personen hebben meer tijd nodig om te vluchten en er gebeuren sneller ongelukken in huis. Daarnaast vergt de komst van energieneutrale gebouwen (isolatie, alternatieve energieopwekking en energieopslag) andere en nieuwe inzettechnieken van de brandweer.

Uitleg thema

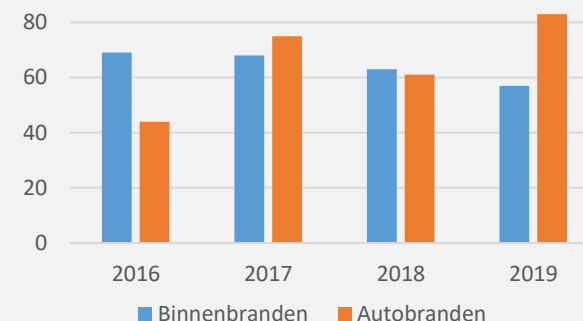
Dit thema heeft enerzijds betrekking op de ontwerptechnische en gebruikstechnische brandveiligheid van bepaalde soorten gebouwen (zoals woongebouwen en gebouwen met horecabestemming) en anderzijds op de voorwaarden voor effectieve repressie. Om de brandveiligheid te borgen zien gemeente en brandweer toe op proactie en preventie en geeft zij voorlichting aan doelgroepen (maatschappelijke awareness en betrokkenheid). Daarnaast prepareert de brandweer zich op de bestrijding (repressie) van branden.

Cijfers

Brandstichting / geen brandstichting
(bron: politie)

Binnenbranden / autobranden
(bron: brandweer)

Belangrijkste bevindingen

Cijfers brand wegvervoer

Cijfers over branden wegvervoer betreffen autobranden, maar ook brand van vrachtwagens. Er is de afgelopen jaren een toename in het aantal branden bij auto's en vrachtwagens. In 2022 waren er 83 branden wegvervoer ten opzichte van 44 branden in 2019. Hierin moet wel worden meegenomen dat er een algemene toename is in het aantal voertuigen op de weg. Als zich meer voertuigen op de weg bevinden, is er ook meer kans dat er iets misgaat. Daarnaast zijn de laatste jaren steeds meer incidenten met alternatief aangedreven voertuigen, zoals elektrische auto's. Echter is het nog te vroeg om hier al conclusies aan te verbinden.

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Brand (geen brandstichting)

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
MSP	10	12%	MSP	15	12%	MSP	11	10%	Heerlerheide-Passart	14	13%
Molenberg	8	10%	Welten-Benzenrade	11	9%	Molenberg	9	9%	Vrieheide-De Stack	10	9%
Vrieheide-De Stack	8	10%	Maria Gew.-Terschuren	10	8%	Meerdere buurten	8	8%	Hoensbroek-De Dem	10	9%
De Beitel	8	10%	Heerlerheide-Passart	9	7%	Meerdere buurten	8	8%	Meerdere buurten	6	5%
Meerdere buurten	7	9%	Meerdere buurten	8	7%	Meerdere buurten	8	8%	Meerdere buurten	6	5%

Brandstichting

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Vrieheide-De Stack	7	18%	Hoensbroek-De Dem	8	15%	Vrieheide-De Stack	8	18%	Heerlerheide-Passart	8	14%
GMS	7	18%	Vrieheide-De Stack	6	12%	MSP	6	13%	Maria Gew.-Terschuren	7	12%
MSP	5	13%	Maria Gew.-Terschuren	6	12%	Rennemig-Beersdal	5	11%	Rennemig-Beersdal	5	8%
Meerdere buurten	3	8%	GMS	5	10%	Maria Gew.-Terschuren	4	9%	Vrieheide-De Stack	5	8%
Meerdere buurten	3	8%	Molenberg	5	10%	Meerdere buurten	3	7%	Meerdere buurten	4	7%

Indicatoren

- PR10-6 en veiligheidszones: binnen deze zone is ofwel het plaatsgebonden risico groter dan 1 op de miljoen ofwel het betreft een wettelijk vastgelegde veiligheidsafstand. Binnen de contour van PR10-6 mogen in principe geen kwetsbare objecten staan om de kans te verkleinen dat een persoon overlijdt als gevolg van een zwaar ongeval of ramp.
- Grootste EV zones: de zone waarbinnen het groepsrisico moet worden verantwoord als besluitvorming over een (beperkt) kwetsbaar object aan de orde is.

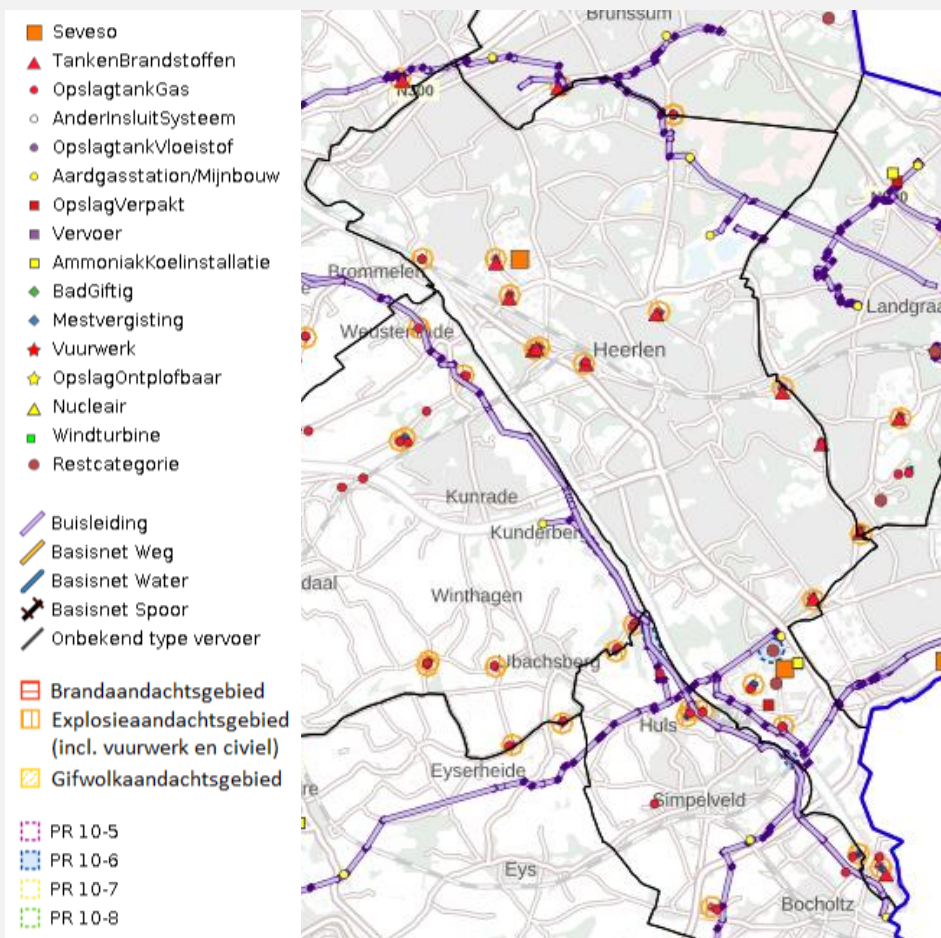
Overzicht risicobronnen

Bedrijven

In het zuiden van Heerlen ligt het industrieterrein, De Beitel, waar zich een concentratie van risicovolle inrichtingen (inclusief BRZO-inrichtingen) bevindt. Op dit bedrijventerrein bevindt zich ook de enige grote windmolen in de gemeente. De overige risicovolle inrichtingen liggen verspreid in de gemeente. Het gaat vooral, maar niet uitsluitend, om LPG-tankstations.

Transport

Over het spoor en de weg vindt ook transport van gevaarlijke stoffen plaats. De buisleiding voor aardgas is ook aangegeven.

Uitleg thema

Bij dit thema staan de risico's van gevaarlijke stoffen centraal. Gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt in inrichtingen en vervoerd via weg, water, spoor, lucht en buisleidingen. Te onderscheiden zijn het 'groepsrisico' (GR) en het 'plaatsgebonden risico' (PR). In beide gevallen gaat het om de 'naar buiten gerichte' (ofwel externe) veiligheidsrisico's van de gevaarlijke stoffen.

Met de inwerkingtreding van Omgevingswet in 2022 komt de nadruk generiek te liggen op het borgen van een veilige en gezonde leefomgeving (via de lokale omgevingsvisie en omgevingsplannen). Gesproken zal dan worden van 'Omgevingsveiligheid' i.p.v. 'Externe veiligheid'.

Belangrijkste bevindingen

Doel: behouden van een verantwoord en aanvaardbaar veiligheidsniveau, waarbij externe veiligheidsrisico's vroegtijdig worden betrokken bij onze integrale besluitvorming over economische en andere ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Accenten liggen bij LPG-tankstations, laadpunten voor nieuwe energiedragers en evenemententerreinen. Risicobronnen krijgen geen toestemming tot wijziging of uitbreiding als ze niet binnen de visie passen.

Indicatoren

Rampenbestrijding en crisisbeheersing	Bron	2016	2017	2018	2019
Aantal incidenten inzet OvDBz (officier van dienst bevolkingszorg)	gemeente	25	30	32	58
Inzet OvDBz bij m.b.t. drugsafval	gemeente	6	5	7	2

Belangrijkste bevindingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (Wet veiligheidsregio's en Besluit veiligheidsregio's). Deze taken worden door en binnen de veiligheidsregio's uitgevoerd, waarbij de gemeentelijke crisisorganisatie de taken onder Bevolkingszorg (gemeentelijke processen, o.a. opvang en verzorging) uitvoert. Een Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz) wordt hiertoe ingezet en coördineert de gemeentelijke processen. In totaal zijn er in de periode 2019 tot en met 2022 145 inzetten geweest van de OvD-Bz binnen de gemeente Heerlen. De afgelopen jaren is in Heerlen gemiddeld voor zo'n 30 incidenten per jaar inzet gevraagd van de OvD-Bz en de lokale crisisorganisatie. Meestal zijn dit inzetten bij (woning)branden, gaslucht en dumpingen van (drugs)afval. De inzet voor incidenten met betrekking tot (het ruimen van) drugsafval in Heerlen is afgelopen jaren redelijk stabiel. Over het algemeen constateren we een toename aan inzetten. Het betreft vaker inzetten voor bijzondere zaken die de veiligheid van de sociale of maatschappelijke omgeving (kunnen) verstoren, zoals verontreiniging, onbeheerd nalatenschap of dierenwelzijn. Soms hebben incidenten een grote impact of kunnen deze leiden tot een acuut en onzeker veiligheidsbeeld, met een risico op onrust en spanningen en grotere maatschappelijke gevolgen. Bij dergelijke calamiteiten is daartoe een lokaal crisisteam actief. Dat komt tot nu toe slechts een aantal keer per jaar (gemiddeld twee keer) voor.

De veranderende maatschappij heeft ons afgelopen jaren geconfronteerd met nieuwe typen risico's en crises die langer duren en een andere en bredere inzet vragen. We beoordelen een (dreigende) ramp of crisis nu niet meer alleen op basis van feitelijkheden in het bron- en effectgebied. Actualiteiten, verantwoordelijkheden en de bestuurlijke, maatschappelijke en operationele impact wegen mee in de risicoanalyse en in de crisisaanpak. De verwachting is dat het aantal van deze crises toeneemt.

Risico op incidenten natuurlijke omgeving

De afgelopen jaren (2019-2022) is het aantal incidenten die te maken hebben met extreem weer toegenomen. We hebben vaker te maken gehad met stormschade en wateroverlast. Extreem weer heeft zowel lokaal als (boven)regionaal impact. Bovenmatige neerslag, storm, hitte, kou en gladheid zorgen voor een toename aan incidenten en een toename aan risico's in de buitenomgeving. Zo brengt extreme hitte en droogte ook meer kans op natuurbranden en onweer met zich mee. De meeste natuurbrandincidenten (in Zuid-Limburg en Heerlen) vinden plaats op de Brunssummerheide (incl. Schrieversheide).

Uitleg thema

De gemeente (i.e.: college van B&W) is ingevolge de Wet Veiligheidsregio's belast met de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing (art. 2) en heeft deze organisatie overgedragen aan de Veiligheidsregio (art. 10). Echter met uitzondering van het onderdeel bevolkingszorg (i.e. de 'gemeentelijke processen'). Dit onderdeel wordt door de gemeente zelf op peil gebracht en gehouden. De Veiligheidsregio heeft hierbij een adviserende en faciliterende rol.

Veiligheidsveld 4

Fysieke veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) verkeersveiligheid (2) brandveiligheid (3) Externe veiligheid / omgevingsveiligheid en (4) rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Thema verkeersveiligheid

In 2021 zijn mensen relatief ontevredener over de verkeerssnelheid in de buurt ten opzichte van voorgaande jaren. Het aantal verkeersongevallen is de afgelopen jaren relatief gedaald. De meeste verkeersongevallen brengen uitsluitend materiële schade met zich mee. De verkeersongelukken, waar de brandweer voor moet uitrukken, vinden het meest plaats op lokale wegen (géén A- en N-wegen). Qua verkeersoverlast zijn het vooral de stremmingen en parkeerproblemen waarbij mensen overlast ervaren en melden. Hierin zien we een daling van het aantal incidenten.

Thema brandveiligheid

In de politieregistraties wordt onderscheid gemaakt tussen brand en brandstichting. Qua aantallen brandstichtingen leek een daling te zijn ingezet, maar vanaf 2020 zien we weer een lichte stijging in de cijfers. Het aantal branden waarbij geen sprake is van brandstichting neemt ook relatief licht toe. Daarnaast is er ook een toename in het aantal branden bij auto's en vrachtwagens. Hierin moet wel worden meegenomen dat er een algemene toename is in het aantal voertuigen. Het aantal binnenbranden schommelt de laatste jaren rond de 70 gevallen per jaar in Heerlen.

Thema externe veiligheid / omgevingsveiligheid

Binnen de gemeente Heerlen hebben we extra aandacht voor de externe veiligheid

gezien de verschillende risicobronnen binnen de gemeente zoals het spoor en uitgebreid wegennet.

Thema rampenbestrijding en crisisbeheersing

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor brandweertzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (Wet veiligheidsregio's en Besluit veiligheidsregio's). Deze taken worden door en binnen de veiligheidsregio's uitgevoerd, waarbij de gemeentelijke crisisorganisatie de taken onder Bevolkingszorg (gemeentelijke processen, o.a. opvang en verzorging) uitvoert. In totaal zijn er in de periode 2019 tot en met 2022 145 inzetten geweest van de Officier van Dienst Bevolkingszorg binnen de gemeente Heerlen. De afgelopen jaren is in Heerlen gemiddeld genomen zo'n 30 incidenten per jaar inzet gevraagd van de OvDBz en de lokale crisisorganisatie. Meestal zijn dit inzetten bij (woning)branden, gaslucht en dumpingen van (drugs)afval. De inzet voor incidenten met betrekking tot (het ruimen van) drugsaval in Heerlen is afgelopen jaren redelijk stabiel. Over het algemeen constateren we een toename aan inzetten.

Aandachtspunten

Aandachtspunten die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn afname van de verkeersongevallen, toename in aantal branden en de toename van het inzetten Officier van dienst bevolkingszorg.

Veiligheidsveld 5

Integriteit en veiligheid

Thema's:

Polarisatie en radicalisering

Georganiseerde / ondermijnende criminaliteit

Weerbare overheid / weerbaar bestuur

Informatieveiligheid

Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Thema polarisatie en radicalisering

Indicatoren

Polarisatie en radicalisering	Bron	2019	2020	2021	2022
Incidenten terreurdaden/dreiging	politie	1	0	0	0
Incidenten discriminatie	politie	0	1	2	1

Uitleg thema

Bij dit thema gaat het om ideologische groepen/stromingen personen in de samenleving die dermate zijn geradicaliseerd, dat zij door hun wijze van handelen of door hun uitingen zorgen voor maatschappelijke spanningen. Deze spanningen kunnen invloed hebben op de algemene veiligheid (bij toepassen van geweld) of het veiligheidsgevoel van de burgers. Zij vormen een bedreiging of kunnen een bedreiging gaan vormen voor de veiligheid. Sprake kan zijn van dreigend geweld. Deze groepen vergroten de polarisatie in de samenleving en zetten daarmee het sociaal weefsel onder druk. Stromingen die op die manier kunnen radicaliseren, zijn bijvoorbeeld: rechts-extremisme, islamisme / jihadisme, dierenrechtenradicalisme, asielrechtenradicalisme, links-extremisme.

Belangrijkste bevindingen

Incidenten terreurdaden

De afgelopen vier jaar hebben geen incidenten terreurdaden plaatsgevonden in Heerlen. In 2019 is enkel een dreiging daartoe geweest die in de politiecijfers is geregistreerd.

Discriminatie

Discriminatie is al jaren onderwerp van gesprek in de Nederlandse samenleving. Het begrip wordt als delict bij de politie omschreven als "elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het openbare leven, wordt teniet gedaan of wordt aangetast". Uit de politieregistraties komt voort dat zowel in 2020 als 2022 zich één incident heeft voorgedaan waar ook aangifte van is gedaan. In 2021 waren dit twee incidenten. Het aantal geregistreerde gevallen van discriminatie bij de politie kan een vertekend beeld geven.

De cijfers hebben beperkte zeggingskracht ten aanzien van de totale omvang van discriminatie, omdat we niet weten welke deel van het brede fenomeen in de registraties terugkomt. Een mogelijke verklaring waarom de problematiek van discriminatie niet terug is te zien in de cijfers, is het vermoeden dat een discriminatie incident onder een andere categorie wordt geregistreerd (bijvoorbeeld onder de categorie geweld of bedreiging). Ongelijke behandeling en discriminatie kan men

eveneens melden bij de Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg). We hebben geen direct zicht op de meldingsbereidheid in geval van discriminatie.

Radicalisering

Wanneer personen radicaliseringssignalen vertonen kan daar melding van worden gemaakt. Indien nodig beoordeelt de weegploeg, welke is ingericht conform het convenant 'Persoonsgerichte aanpak voorkoming radicalisering en extremisme provincie Limburg', de feitelijke gedragingen die mogelijk duiden op radicalisering, extremisme of uitreizen. Op basis van de beoordeling van de signalen beslist de weegploeg of een casusoverleg nodig is en welke partners daarbij betrokken dienen te worden. Het thema heeft qua zwaartepunt een omwenteling gemaakt. In de vier voorgaande jaren stond vooral het jihadisme centraal, maar met het vallen van het kalifaat in 2019 lijkt deze vorm van ideologisch extremisme wat meer naar de achtergrond te verdwijnen. Uit de NCTV dreigingsanalyse blijkt echter ook dat, ondanks deze tendens, vanuit het Jihadisme de voornaamste terroristische dreiging blijft uitgaan. Toen in 2020 de coronapandemie zijn intrede deed en ook later de oorlog in Oekraïne uitbrak kwam juist het links- en rechtsextremisme meer in beeld. Het betreft twee ingrijpende gebeurtenissen met elk ook de nodige gevolgen voor het leven in Nederland. Deze en mogelijk nog andere gebeurtenissen tezamen maken dat er steeds meer anti-overheidssentimenten worden waargenomen in ons land en in onze stad. Er is hierbij oog voor een juist onderscheid tussen activisme en extremisme. Het algemeen landelijke beeld op dit thema zien we ook terug in Heerlen.

Thema georganiseerde / ondermijnende criminaliteit

Indicatoren

Georganiseerde criminaliteit/ondermijnende criminaliteit Bron		2019	2020	2021	2022
Drugshandel					
F40 Bezit harddrugs (lijst I)	politie	231	165	178	162
F41 Bezit softdrugs (lijst II)	politie	68	47	37	43
F42 Handel e.d. harddrugs (lijst I)	politie	59	39	45	46
F43 Handel e.d. softdrugs (lijst II)	politie	13	11	14	13
F44 Vervaardigen harddrugs (lijst I)	politie	11	3	8	8
F45 Vervaardigen softdrugs (lijst II)	politie	3	3	5	2
Mensensmokkel	politie	77	62	69	50
Wapenhandel	politie	1	0	3	4
F70 Bezit vuurwapens	politie	80	57	62	53
F71 Handel vuurwapens	politie	15	8	14	7
F72 Bezit overige wapens	politie	1	0	0	0
	politie	64	49	48	46
Ondermijning					
Bekend met betekenis term ondermijning, in %	burgeronderzoek			51	
In staat om signalen ondermijning te herkennen, in %	burgeronderzoek			57	
Bereidheid melden vermoeden ondermijning, in %	burgeronderzoek			46	
Weet waar melding ondermijning te doen, in %	burgeronderzoek			49	
Cybercrime	politie	28	62	48	51
Slachtoffer cybercrime (afgelopen maanden), in %	burgeronderzoek			29	
Aangifte slachtofferschap cybercrime, in %	burgeronderzoek			13	
Sexting	politie	6	1	6	4
Naaktfoto/seksfilmpje laatste 6 mnd verstuurd, 2e klas, in %	GGD	2,3		2,6	
Naaktfoto/seksfilmpje laatste 6 mnd verstuurd, 4e klas, in %	GGD	8,4		5,3	
Totaal aantal Bibob-onderzoeken	interventieteam	35	30	45	35
Positief advies	interventieteam	23	27	38	30*
Negatief advies – vergunning geweigerd	interventieteam	2	2	2	1
Buiten behandeling gelaten	interventieteam	2	0	1	1
Aanvraag ingetrokken	interventieteam	4	1	1	1
In behandeling Flexteam	interventieteam	2	0	3	2
Onderzoek Landelijk Bureau BIBOB	interventieteam	3	3	2	0

*Waarvan 3x met aanvullende voorschriften

Belangrijkste bevindingen

Drugshandel

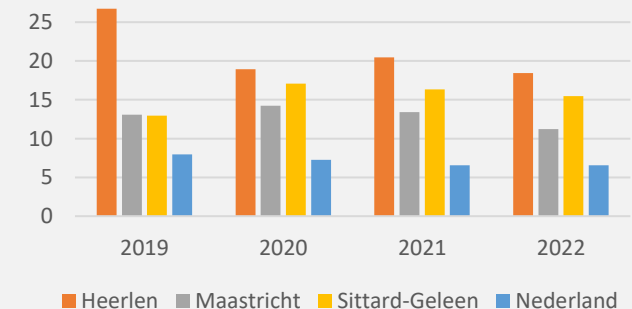
Heerlen kampt al jaren met drugsproblematiek en in vergelijking met Nederland scoort Heerlen nog steeds bovengemiddeld hoog. Heerlen scoort ook hoog met het aantal misdrijven met betrekking tot drugs per 10.000 inwoners ten opzichte van de twee andere centrumgemeenten in Zuid-Limburg, Maastricht en Sittard-Geleen. Heerlen staat al jarenlang in de top 10 van Nederland qua drugshandel.

Uitleg thema

Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit die zich manifesteren in gemeenten/op het gemeentelijk grondgebied, met mogelijk een bedreigende uitstraling naar de (woon)omgeving. Denk aan druggerelateerde criminaliteit, mensenhandel, Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's), witwassen en vastgoedfraude. Mogelijk dat de fenomenen zich concentreren op bepaalde locaties zoals recreatieparken, bedrijventerreinen, buitengebied, waarbij deze locaties aangewezen kunnen zijn als zgn. 'handhavingsknelpunten'. Er kan in verschillende opzichten sprake zijn van verbindingen/wisselwerking met de lokale samenleving. De betreffende groepen/personen maken wellicht in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen en beschikkingen (vergunningen en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verweving van onder- en bovenwereld. Dit soort criminaliteit wordt ook wel ondermijning genoemd. Het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) ondersteunt gemeenten op allerlei vlakken in de strijd tegen ondermijning. Zo hebben zij bijvoorbeeld van iedere gemeente een IOB (Integraal Ondermijningsbeeld) samengesteld. De IOB's geven inzicht in de lokale ondermijningsproblematiek en helpen gemeenten keuzes te maken voor de integrale aanpak van ondermijning.

Misdrijven met betrekking tot drugs

Drugshandel per 10.000 inwoners

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

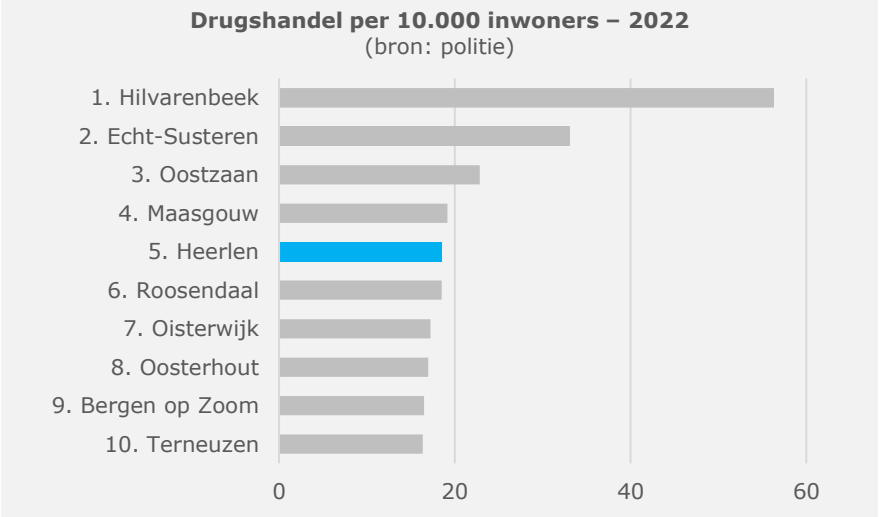
Drugshandel (vervolg)

In 2022 staat Heerlen op plek 5 in deze landelijke top 10 met per 10.000 inwoners 18,54 keer drugshandel. In 2019 stond Heerlen op een 2e plaats met 26,6 registraties per 10.000 inwoners. In 2019 hebben 231 geregistreerde misdrijven met betrekking tot drugs plaatsgevonden en is daarmee een piekjaar ten opzichte van voorgaande jaren als mede 2020 tot en met 2022. In 2022 werden 162 geregistreerde misdrijven met betrekking tot drugs geregistreerd. Jaarlijks worden tussen de 160 en 180 meldingen drugshandel geregistreerd bij de politie. Het grootste aandeel meldingen drugshandel heeft te maken met het bezit hard- en softdrugs en vervaardigen van softdrugs. In mindere mate heeft het te maken met handel in drugs. De meeste meldingen bezit en handel van zowel hard- als softdrugs vinden plaats in Heerlen-Centrum. Met het vervaardigen van softdrugs wordt het oprollen van hennepplantages bedoeld en bij het vervaardigen van harddrugs, het aantreffen van productieomstandigheden, verwerking of volledige drugslabs. Jaarlijks worden proportioneel veel hennepplantages opgerold in Heerlen. De meeste hennepplantages werden de afgelopen jaren aangetroffen in Vrieheide-De Stack. Door middel van het Damoclesbeleid kan een woning of lokaal voor een bepaalde tijd worden gesloten bij het aantreffen van een hennepplantage, drugslab en/of handelshoeveelheid harddrugs of softdrugs. Met sluiting van panden wordt gepoogd de verstoring van de openbare orde te herstellen voor de buurt. Wanneer er harddrugs wordt aangetroffen in een pand, wordt dit conform het Damoclesbeleid direct gesloten. In het geval van softdrugs is dit anders en dan wordt vaak eerst een waarschuwing gegeven, tenzij er sprake is van bedrijfsmatige en professionele hennepsteelt en -handel.

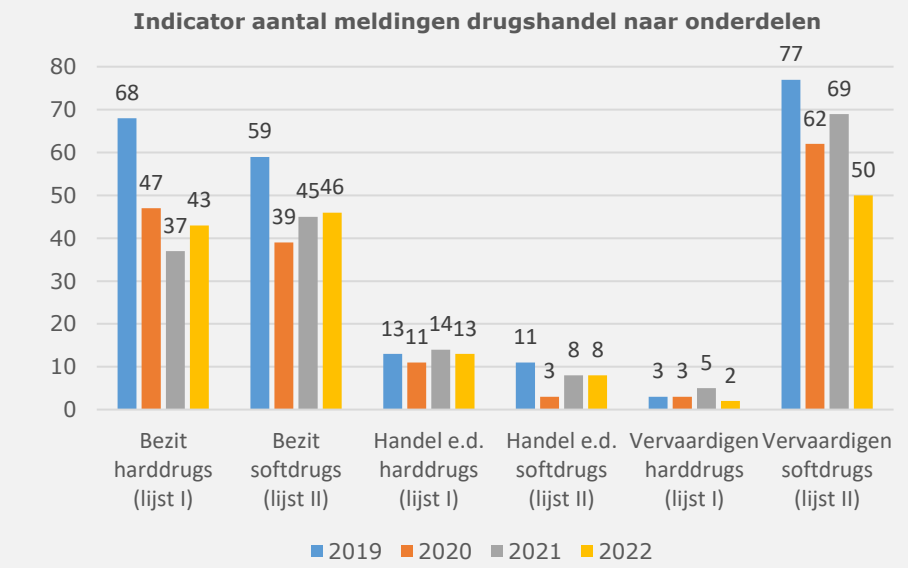
Coffeeshops

Een coffeeshop heeft een reguliere (alcoholvrije) horecaverunning met daaraan verbonden een gedoogverklaring om onder strikte voorwaarden softdrugs te mogen verkopen. De gemeente Heerlen kent een maximumstelsel van drie coffeeshops. De coffeeshops zijn geografisch verdeeld over de stad (Hoensbroek, Heerlen-Centrum en Stadsdeel Heerlerbaan) om een goede verdeling over de hele stad te bewerkstellen. Tot augustus 2019 werd het maximum benut en waren er drie coffeeshops in bedrijf. In verband met een forse overtreding van de voorwaarden is een coffeeshop (Heerlerbaan) op last van de burgemeester gesloten en in januari 2020 ook de exploitatievergunning ingetrokken. De burgemeester heeft als bevoegd gezag besloten tot nader orde de derde vergunning niet opnieuw vrij te geven voor een nieuwe exploitant. De twee coffeeshops worden meerdere keren per jaar bestuursrechtelijk gecontroleerd. Heerlen zal met deze twee coffeeshops gaan deelnemen aan het Experiment gesloten coffeeshopketen welke naar verwachting in het voorjaar van 2024 van start gaat.

Top 10 gemeenten drugshandel 2019

Drugshandel (bezit, handel en vervaardiging van drugs)

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Drugshandel - Totaal

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	45	19%	Heerlen Centrum	32	19%	Heerlen Centrum	35	20%	Heerlen Centrum	42	26%
Hoensbroek-De Dem	24	10%	MSP	18	11%	Vrieheide-De Stack	15	8%	Vrieheide-De Stack	16	10%
Vrieheide-De Stack	22	10%	Vrieheide-De Stack	17	10%	Rennemig-Beersdal	14	8%	MSP	13	8%
MSP	22	10%	Heksenberg	10	6%	MSP	13	7%	Hoensbroek-De Dem	11	7%
GMS	16	7%	Meerdere buurten	8	5%	Hoensbroek-De Dem	12	7%	Meerdere buurten	8	5%

Drugshandel - Bezit en handel in harddrugs

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	26	32%	Heerlen Centrum	18	31%	Heerlen Centrum	19	37%	Heerlen Centrum	18	32%
Molenberg	7	9%	MSP	9	16%	GMS	6	12%	Vrieheide-De Stack	6	11%
GMS	7	9%	Molenberg	4	7%	Heerlerbaan-Centrum	4	8%	Hoensbroek-De Dem	5	9%
MSP	7	9%	GMS	4	7%	Heerlerheide-Passart	3	6%	MSP	4	7%
Meerdere buurten	5	6%	Woonboul.-Ten Esschen	4	7%	Meerdere buurten	2	4%	Welten-Benzenrade	4	7%

Drugshandel - Bezit en handel in softdrugs

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	17	24%	Heerlen Centrum	10	24%	Heerlen Centrum	14	26%	Heerlen Centrum	19	35%
MSP	8	11%	MSP	5	12%	MSP	6	11%	MSP	6	11%
Heerlerbaan-Schil	6	9%	Heerlerheide-Passart	5	12%	Hoensbroek-De Dem	5	9%	GMS	5	9%
GMS	5	7%	Vrieheide-De Stack	4	10%	Rennemig-Beersdal	4	8%	Hoensbroek-De Dem	5	9%
Molenberg	5	7%	Meerdere buurten	3	7%	Mariarade	4	8%	Meerdere buurten	4	7%

Drugshandel - Vervaardigen softdrugs

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Hoensbroek-De Dem	16	21%	Vrieheide-De Stack	9	15%	Vrieheide-De Stack	12	17%	Nieuw Lotbroek	6	12%
Vrieheide-De Stack	13	17%	Zeswegen-Nieuw Husken	6	10%	Rennemig-Beersdal	8	12%	Vrieheide-De Stack	6	12%
Heerlerheide-Passart	10	13%	Hoensbroek-De Dem	5	8%	Heerlerheide-Passart	6	9%	Heksenberg	4	8%
MSP	7	9%	Heksenberg	5	8%	MSP	5	7%	Heerlen Centrum	4	8%
Nieuw Lotbroek	6	8%	Mariarade	5	8%	Hoensbroek-De Dem	5	7%	Heerlerheide-Passart	4	8%

Thema georganiseerde / ondermijnende criminaliteit (vervolg)

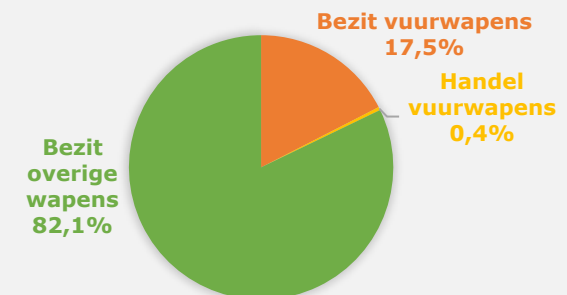
Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Wapens

Misdrijven in de categorie wapenhandel bestaat uit een aantal subcategorieën: het bezit en handel van vuurwapens en het bezit en handel van overige wapens zoals bijvoorbeeld messen, boksbeugels en pepperspray. In 2022 werden 53 meldingen wapenhandel geregistreerd bij de politie. De concentratie van deze problematiek vindt voornamelijk plaats in Heerlen-Centrum. In 2022 zijn er vijf meldingen van overige wapenbezit geregistreerd bij de Stationstraat in Heerlen, het politiebureau. Dat heeft te maken met het aantreffen van wapens bij het fouilleren. Ook bij drugsvondsten worden vaak wapens gevonden die dan mede in beslag worden genomen. 2019 was een piekjaar ten opzichte van voorgaande jaren (2016, 2017 en 2018), maar ook in vergelijking met 2020, 2021 en 2022. Het heeft vooral te maken met het bezit van vuurwapens en overige wapens in plaats van de handel in deze soorten wapens. Met betrekking tot het bezit van overige wapens schommelen de cijfers rond de 45 meldingen per jaar.

Wapens

Categorie wapenhandel 2019 t/m 2022
naar onderdelen (bron: politie)

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Wapenhandel - Bezit van vuurwapens en overige wapens

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Heerlen Centrum	26	33%	Heerlen Centrum	15	26%	Heerlen Centrum	12	19%	Heerlen Centrum	15	28%
Hoensbroek-De Dem	7	9%	GMS	6	11%	Hoensbroek-De Dem	8	13%	GMS	6	11%
Heerlerheide-Passart	5	6%	Vrieheide-De Stack	5	9%	Rennemig-Beersdal	8	13%	Hoensbroek-De Dem	6	11%
Maria Gew.-Terschuren	5	6%	Heerlerheide-Passart	5	9%	Vrieheide-De Stack	7	11%	Heerlerheide-Passart	5	9%
Molenberg	4	5%	MSP	4	7%	Meerdere buurten	5	8%	Meerdere buurten	3	6%

Mensensmokkel

Als gemeente zijn we aangesloten bij de werkgroep mensenhandel en prostitutie. In deze werkgroep worden op Zuid-Limburgs niveau complexe casuïstiek en trends besproken inzake mensensmokkel en -handel. Hiermee wordt bedoeld het onwettig en georganiseerd smokkelen van mensen over internationale grenzen heen. Wanneer er vermoedens zijn van mensenhandel en/of -smokkel wordt opgeschaald zodat de casus vanuit meerdere invalshoeken kan worden bekeken. In de politieregistraties is in 2019 één geval van mensensmokkel geregistreerd, maar in 2021 zijn dit drie meldingen en in 2022 zelfs vier meldingen.

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Bekend met betekenis term ondermijning, in %		In staat om signalen ondermijning te herkennen, in %		Bereidheid melden vermoeden ondermijning, in %		Weet waar melding ondermijning te doen, in %	
	2019	2021	2019	2021	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren		55		51		40		55
Mariarade		57		62		35		45
Hoensbroek - De Dem		54		64		53		48
Nieuw Lotbroek		46		50		41		37
Vrieheide - De Stack		57		56		39		49
Heerlerheide - Passart		47		43		41		46
Heksenberg		51		67		36		57
Rennemig - Beersdal		39		62		53		51
Zeswegen - Nieuw Husken		40		33		39		44
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)		43		56		52		54
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)		57		62		37		48
Heerlen - Centrum		62		51		55		52
Eikenderveld		43		50		51		41
Welten - Benzenrade		68		71		53		76
Bekkerveld - Aarveld		51		48		53		46
Caumerveld - Douve Weien		51		66		45		36
Molenberg		39		61		45		47
Heerlerbaan - Centrum		46		67		56		58
Heerlerbaan - Schil		47		38		63		42
Heerlen totaal		51		57		46		49

Opvallend bij de verschillende buurten is dat weinig mensen in Molenberg en in Rennemig-Beersdal de term ondermijning kennen, maar als ze de term wel kennen, vaak wel weten hoe ze de signalen ook kunnen herkennen. Bewoners van Zeswegen-Nieuw Husken herkennen signalen van ondermijning het minst (33%). In Heerlerbaan-Schil is dit percentage ook laag, terwijl daar juist wel een hoog percentage bereid is om een vermoeden van ondermijning te melden, namelijk 63%. Over het algemeen zijn mensen in Heerlen (46%) weinig bereid om te melden bij een vermoeden van ondermijning. Mariarade scoort hierin het laagst met 35 procent. In Heerlen-Noord is de bereidheid om te melden gemiddeld lager dan in de rest van Heerlen. Burgers zijn voornamelijk bang voor wraakacties van criminelen (60%) waardoor zij geen melding durven te doen bij een vermoeden. Daarnaast wordt geen vertrouwen in anoniem melden (38%) vaak genoemd als reden. Een te hoge drempel vinden om te melden (34%) wordt als derde reden genoemd. Veelal weten mensen ook niet waar zij een melding van ondermijning moeten doen. Gemiddeld weten slechts 49% van de Heerlense burgers waar zij een vermoeden kunnen melden. In Welten-Benzenrade (76%) weten de meeste mensen waar zij een melding kunnen maken. Echter in Caumerveld-Douve Weien is dit percentage het laagst van Heerlen met 36%.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Ondermijning burgeronderzoek

In 2021 zijn in het burgeronderzoek verdiepende vragen gesteld over ondermijning. De eerste vraag was of men bekend is met de term ondermijning en weet wat hiermee wordt bedoeld. 51% van de Heerlense burgers geeft aan dit te weten en 49% is er niet mee bekend. Tussen de Heerlense buurten zijn verschillen waarneembaar. In Welten-Benzenrade (68%) en Heerlen-Centrum (62%) weten de meeste mensen wat ondermijning is. In Molenberg en Rennemig-Beersdal (beide 39%) is de term ondermijning nog niet op het netvlies bij burgers. Daarnaast is aan burgers gevraagd of zij signalen van ondermijning kunnen herkennen. Gemiddeld in Heerlen geeft 57 procent aan deze te herkennen.

Melden

Redenen niet melden signaal van ondermijning - meerdere antwoorden mogelijk (bron: Burgeronderzoek)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

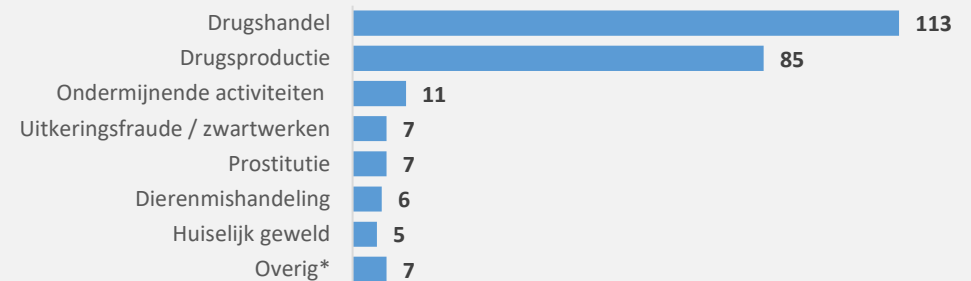
Meld Misdaad Anoniem (MMA)

Meld Misdaad Anoniem is het onafhankelijke meldpunt waar je anoniem informatie kunt geven over criminaliteit en misdaad. De anonimiteit van de melder staat hierbij altijd centraal. Wanneer je telefonisch een melding doet bij MMA worden er geen gegevens over jou opgeslagen. In 2022 zijn 241 MMA-meldingen door de gemeente Heerlen ontvangen. De meldingen hadden voornamelijk betrekking op drugshandel (113 keer) en drugsproductie (85 keer). De categorieën drugshandel (47% van de meldingen) en drugsproductie (35% van de meldingen) zijn samen goed voor 82% van het totaal aantal meldingen in 2022. Daarnaast staat ook de categorie ondermijnende activiteiten in de top drie. Eén op de tien MMA-meldingen omtrent drugs in 2022 heeft (mede) geleid tot een succesvol resultaat (aantreffen drugshandel of drugsproductie). Van de mogelijkheid MMA wordt vooral gebruik gemaakt in Heerlen-Noord ten opzichte van Heerlen-Zuid. Het aantal meldingen zegt vooral ook iets over de meldingsbereidheid in een bepaalde buurt. Die anonieme meldingsbereidheid is gemiddeld opvallend hoog in Heerlen-Noord. In 2022 kwamen de meeste meldingen uit Molenberg (25x), Vrieheide-De Stack (24x) en Rennemig-Beersdal (22x).

Landelijk wordt het afgelopen jaar een daling gezien van het aantal MMA-meldingen. Omdat we in Heerlen pas sinds november 2021 zijn aangesloten bij MMA hebben we geen referentie met het verleden. In de eerste maanden van 2022 was er geen sprake van een daling. Vanaf oktober zien wij echter ook een lichte daling van het aantal meldingen per maand. Meld Misdaad Anoniem geeft aan dat de daling deels te maken heeft met het terugdraaien van de coronamaatregelen (mensen minder thuis en zien minder). Bovendien zijn er signalen dat burgers steeds minder vertrouwen hebben in de overheid en dat er twijfels bestaan over waarborgen rond de anonimiteit.

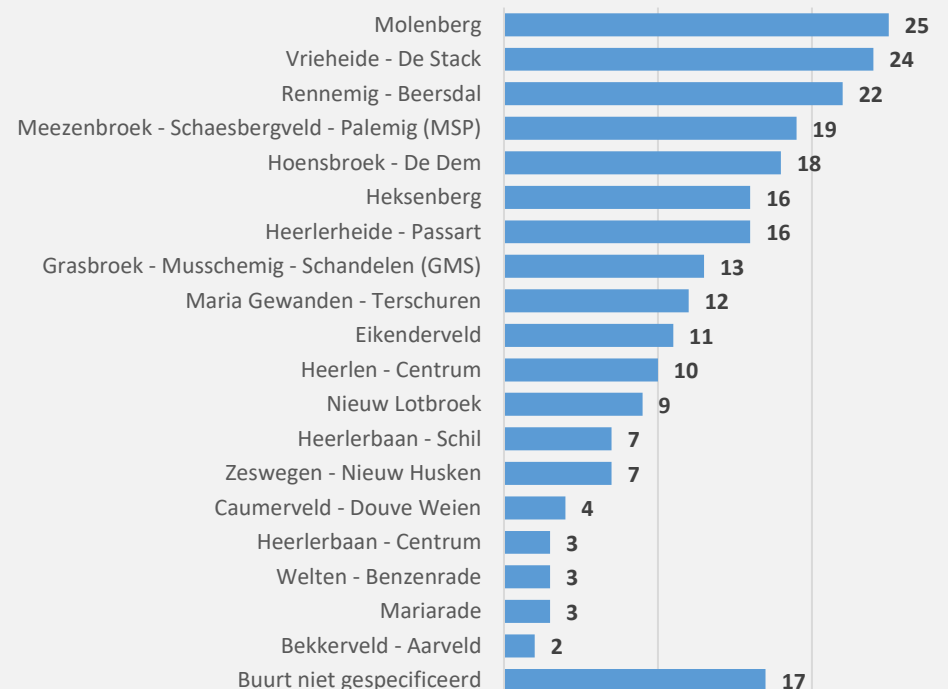
Cijfers

MMA-meldingen gemeente Heerlen 2022 naar categorie (bron: interventieteam)

* Onder overig zijn samengevoegd: vuurwerk, wonen/woonfraude, vervalsing, vernieling, milieu/afvalstoffen, diefstal/heling

Aantal MMA-meldingen per buurt in 2022 (bron: interventieteam)

Thema georganiseerde / ondermijnende criminaliteit (vervolg)

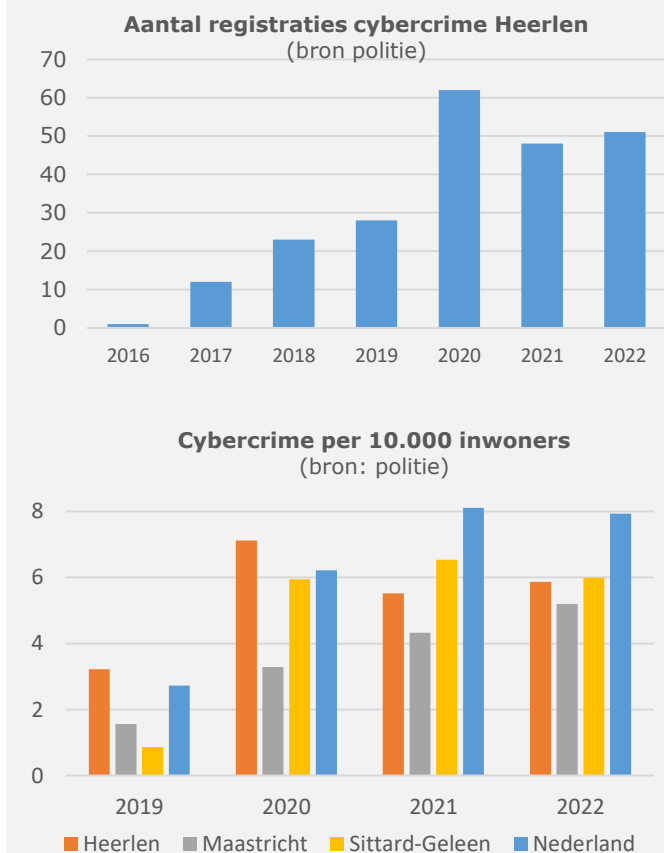
Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Cybercrime

De term cybercrime wordt vaak gebruikt als een overkoepelende term voor alle delicten die via het internet worden gepleegd. Onder cybercrime vallen feitelijk delicten die worden gepleegd met een ICT middel en tevens hierop gericht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: hacken, (D)DoS-aanvallen, malware, ransomware, virussen, afpersing via cybercrime enzovoort. Onder gedigitaliseerde criminaliteit vallen delicten die wel worden gepleegd met een ICT middel, maar die niet hierop gericht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: phishing (oplichting), zogenaamde marktplaatsfraude, bedreigingen via Twitter, identiteitsfraude via Facebook, voorhanden hebben c.q. uitwisselen van digitale kinderporno, enzovoort. In het navolgende wordt de term cybercrime meestal gebruikt als de overkoepelende variant. Aangiften van dergelijke delicten krijgen in de politiesystemen doorgaans de feitcode van het strafbare feit waarop het betrekking heeft, dus bijvoorbeeld oplichting, bedreiging, identiteitsfraude, etc. Daarnaast kunnen strafbare feiten ook worden geregistreerd onder feitcodes als: overige horizontale fraude of fraude met online handel.

We zien een verschuiving van de meer traditionele vormen van criminaliteit naar (gedigitaliseerde) fraude en cybercrime. De toename van de cybercriminaliteit is een landelijke ontwikkeling die ook duidelijk in de Heerlense cijfers is terug te zien. Het is een fenomeen dat pas de laatste jaren speelt en voorheen minder frequent aan de orde was. Terwijl in 2016 nog maar sprake was van één geregistreerde cyberaanval zijn dat er in 2022 al 51. In 2021 en 2022 liggen de Heerlense cijfers onder het Nederlands gemiddelde. 29% van de respondenten in het burgeronderzoek geeft aan de laatste twaalf maanden te maken te hebben gehad met één of meerdere vormen van cybercrime. In Vrieheide-De Stack (36%) en Rennemig-Beersdal (35%) geven burgers aan het meeste slachtoffer zijn geworden van cybercrime. In Mariarade (19%) en Molenberg (21%) zijn de minste mensen slachtoffer geworden van cybercrime. Echter geven de cijfers geen volledig beeld, omdat de aangiftebereidheid bij cyberincidenten heel laag is. Hierdoor zijn de daadwerkelijke cijfers vele malen hoger.

Cijfers

Top 5 buurten per indicator (bron: politie)

Cybercrime

2019	aantal	%	2020	aantal	%	2021	aantal	%	2022	aantal	%
Welten-Benzenrade	3	11%	Molenberg	7	11%	Heerlerheide-Passart	7	9%	Hoensbroek-De Dem	6	12%
Caumerveld-Douve Wn	3	11%	Nieuw Lotbroek	5	8%	MSP	6	8%	GMS	5	10%
Meerdere buurten	2	7%	GMS	5	8%	Heerlerbaan-Schil	4	5%	Maria Gew.-Terschuren	5	10%
Meerdere buurten	2	7%	Meerdere buurten	4	6%	Heerlen Centrum	4	5%	Molenberg	4	8%
Meerdere buurten	2	7%	Meerdere buurten	4	6%	Meerdere buurten	3	4%	Heerlen Centrum	4	8%

Cijfers Burgeronderzoek – buurten

Buurten	Slachtoffer cybercrime (afgelopen maanden), in %		Aangifte slachtoffer-schap cybercrime, in %	
	2019	2021	2019	2021
Maria Gewanden - Terschuren		30		8
Mariarade		19		6
Hoensbroek - De Dem		32		2
Nieuw Lotbroek		30		19
Vrieheide - De Stack		36		4
Heerlerheide - Passart		30		29
Heksenberg		32		8
Rennemig - Beersdal		35		14
Zeswegen - Nieuw Husken		25		27
Grasbroek - Musschemig - Schandelen (GMS)		30		10
Meezenbroek - Schaesbergveld - Palemig (MSP)		32		10
Heerlen - Centrum		28		14
Eikenderveld		25		18
Welten - Benzenrade		25		20
Bekkerveld - Aarveld		27		6
Caumerveld - Douve Weien		24		7
Molenberg		21		14
Heerlerbaan - Centrum		27		25
Heerlerbaan - Schil		28		14
Heerlen totaal		29		13

Fraude

In 2020 en 2021 zien we een enorme stijging in de cijfers van overige horizontale fraude en een lichte stijging bij fraude met online handel. In 2020 zijn 534 fraudemisdrijven geregistreerd bij de politie en in 2021 waren dit er 503. In 2022 is echter weer een daling zichtbaar in de cijfers, 384 geregistreerde politiemeldingen. De cijfers lijken zich wat te stabiliseren. De cijfers fraude met online handel is in 2022 opvallend gedaald, ook ten opzichte van 2019. Causaliteit is lastig aan te tonen, maar wellicht dat voorlichting en preventie al tot enig resultaat hebben geleid. Fenomenen wat spelen, zijn vooral bankhelpdesk fraude, verkoopfraude en WhatsAppfraude.

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Cybercrime (vervolg)

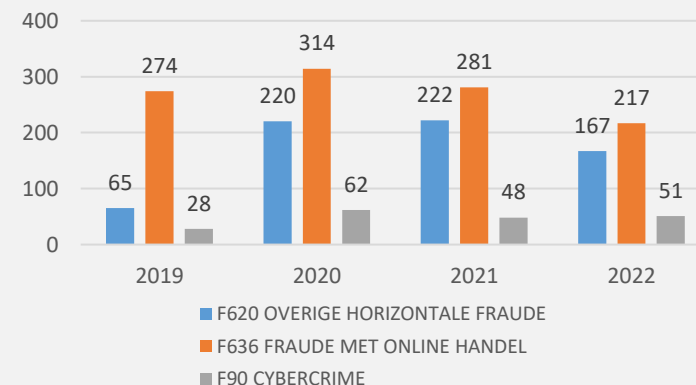
Omdat iedereen slachtoffer kan worden van cybercrime zien we ook géén concentratie van aantal incidenten in een bepaalde buurt in Heerlen. In 2021 heeft 13% van de Heerlense respondenten in het burgeronderzoek aangegeven aangifte te doen wanneer zij slachtoffer worden van een cyberincident. Burgers wonend in Heerlerheide-Passart gaven het meest aan aangifte te doen wanneer zij slachtoffer worden, 29%. Ook in Zeswegen-Nieuw Husken en Heerlerbaan-Centrum zijn de cijfers hoger als het Heerlens gemiddelde, 27 en 25 procent.

Sexting

Sexting is een veel voorkomend fenomeen van cybercrime dat vooral speelt onder jongeren. Sexting is het versturen van seksueel getinte berichten, foto's of filmpjes via een telefoon of tablet. Sexting kan nare gevolgen hebben die jongeren niet altijd kunnen overzien. Bijvoorbeeld als de beelden per ongeluk of opzettelijk worden gehackt, doorgestuurd of op pornosites worden gezet. Het achteraf verwijderen van dergelijke beelden is vaak gecompliceerd. 2,6% van de jongeren, zittend in de 2e klas, heeft in 2021 de laatste zes maanden een naaktfoto/seksfilmpje van zichzelf verstuurd. Er is een lichte procentuele stijging ten opzichte van 2019 (2,3%). Echter bij de oudere jongeren, 4e klas, is een positieve ontwikkeling te zien. In 2021 heeft 5,3% van de jongeren de laatste zes maanden een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf verstuurd ten opzichte van 8,4% van de ondervraagden in 2019.

Politiecijfers

Cybercrime, fraude met online handel en overige horizontale fraude (bron: politie)

Belangrijkste bevindingen (vervolg)

Bibob

Met een Bibob-onderzoek controleert de gemeente de betrouwbaarheid van een bedrijf en de daarbij betrokken personen. Door middel van een Bibob-onderzoek wil de gemeente voorkomen dat een bepaalde vergunning, subsidie of aanbesteding wordt afgegeven die voor criminele activiteiten gebruikt gaat worden. Met een Bibob-onderzoek wordt onderzoek gedaan naar de integriteit. De gemeente kan de achtergrond van een ondernemer of van een bedrijf in een aantal gevallen onderzoeken. Bijvoorbeeld bij de aanvraag van een drank- en horecaverunning (ook bij een coffeeshop behorende onder de horecaverunning) of een exploitatievergunning, de aanvraag voor een speelgelegenheid, kansspeelautomaten (sinds 2021), een ontheffing voor een avondwinkel, maar ook bij een omgevingsvergunning met betrekking tot aankoop van vastgoed. Aan de hand van het Bibob-onderzoek kunnen voorschriften worden verbonden aan een vergunning.

Een positief advies met aanvullende voorschriften komt voor wanneer er nog nadere info nodig is en/of als er sprake is van lichte twijfel. Een voorbeeld van een aanvullend voorschrift is dat ondernemers op een later moment de boekhouding moeten aanleveren ter controle. Soms trekt de aanvrager de vergunningsaanvraag in. Dit kan te maken hebben met tal van redenen. Een voorbeeld kan zijn dat de aanvrager het te heet onder de voeten wordt naar aanleiding van alle informatie die aangeleverd moet worden en daarom besluit de vergunningsaanvraag in te trekken. Het Bibob-onderzoek wordt dan na de intrekking niet meer voortgezet. Een aanvraag wordt buiten behandeling gelaten als de aanvrager niet de gevraagde gegevens aanlevert, niets meer van zich laat horen of niet meewerkt. Dan wordt een aanvraag na verstrijken van de termijn buiten behandeling gelaten. Als de gemeente na een Bibob-onderzoek nog twijfelt over de integriteit van de onderneming is een onderzoeksaanvraag bij het Landelijk Bureau Bibob (LBB) mogelijk waarbij uitgebreider onderzoek wordt gedaan.

In 2022 zijn 35 Bibob-onderzoeken uitgevoerd. Het aantal Bibob-onderzoeken zegt echter weinig. De aantallen worden vooral bepaald door beschikbare personele capaciteit voor uitvoeren van de onderzoeken. Op grond van de risico's zouden veel meer Bibob-onderzoeken gedaan kunnen worden. Op gebied van vastgoed (inkoop/verkoop) zou bijvoorbeeld nog meer geBibobt kunnen worden, maar ook bij subsidieaanvragen en zorgaanbieders.

Indicatoren

Veilige publieke taak	Bron	2019	2020	2021	2022
Registraties Geweld Tegen PolitieAmbtenaren (GTPA)	politie	124	84	68	87
Registraties Veilige Publieke Taak (VPT) - geweld jegens boa's	politie	1	0	0	0

Belangrijkste bevindingen

GTPA en VPT

GTPA staat voor geweld tegen politieambtenaren. Het betreffen geweldsdelicten jegens politiepersoneel en personen die werkzaam zijn bij/voor de politie, bijvoorbeeld ingehuurd arrestantenbewakers. De cijfers zijn bekend vanaf 2016 in verband met de start van deze registratie. Tot en met 2019 zijn er respectievelijke hoge aantallen jaarlijks bekend, van boven de 120 meldingen per jaar. Vanaf 2020 zien we hierin een daling. In 2022 zijn er in Heerlen 87 GTPA-gevallen geregistreerd. Bij eventuele aangiften van boa's met betrekking tot geweld, bedreiging en dat soort zaken, wordt de code VPT (veilige publieke taak) als projectcode toegevoegd. Met betrekking tot boa's is enkel in 2019 één registratie bekend.

De laatste tijd wordt een toename van agressieve bejegening en dreigementen jegens jeugd- en volwassenconsulenten van het Expertiseteam gezien. Dit vindt plaats tijdens fysieke huisbezoeken, overlegmomenten op locaties en telefonische contacten. Ook worden voicemailen regelmatig volgesproken met allerlei aantijgingen. Het lastige is dat dit juist het gedrag is behorende bij de onderliggende problematiek van de doelgroep. Het begrenzen van dit gedrag vraagt continu aandacht.

Uitleg thema

Werknemers met een publieke taak worden regelmatig geconfronteerd met agressie en geweld bij het uitvoeren van hun taak. Denk aan verpleegkundigen, politiemensen, gemeentelijke handhavers, leraren, medewerkers van gemeenteloketten. Maar ook politieke ambtsdragers zoals raadsleden, burgemeesters en wethouders. De maatschappelijke omgeving kan zich intimiderend, bedreigend, soms letterlijk gewelddadig opstellen. Dit is onacceptabel, om meerdere redenen. Het functioneren van de man of vrouw zelf wordt erdoor beïnvloed. De uitvoering van publieke taken heeft hieronder te lijden. De integriteit en 'goed bestuur' komen onder druk te staan. Het vertrouwen in de overheid kan aangetast raken (- staat de overheid nog wel voor robuuste uitvoering van haar taken?). En bij gedogen van het geweld groeit de 'onaantastbaarheid' van daders. Agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak hebben een ondermijnend effect op de overheid en moeten stevig aangepakt en zoveel mogelijk voorkomen worden.

Belangrijkste bevindingen

De gemeente Heerlen heeft continu aandacht voor en werkt op een gestructureerde wijze toe naar een significante verbetering van informatiebeveiliging en privacy. De gemeente Heerlen heeft de afgelopen jaren structurele verbeteringen doorgevoerd op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Doel is om de verwerking van persoonsgegevens te laten voldoen aan de daaraan gestelde wettelijke eisen van de Europese privacy wetgeving, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de digitale weerbaarheid te verhogen tot op een niveau dat mag verwacht worden van een grote gemeente. Voor een passend niveau laat de gemeente Heerlen zich leiden door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO schrijft voor dat er een door het college van B&W goedgekeurde Information Security Management System (ISMS) bestaat. Daaruit wordt jaarlijks door de Chief Information Security Officer (CISO) een jaarplan informatiebeveiliging voor het volgende kalenderjaar opgesteld. Jaarlijks wordt getoetst op BIO compliance door het Ministerie van Binnenlandse zaken. De raad wordt daar jaarlijks via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de uitkomsten. De gemeente Heerlen houdt ook een risicoregister bij van alle zaken die zij tegenkomen. In november 2013 hebben de Nederlandse gemeenten de resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" aangenomen. Hieruit is het project ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) voortgekomen. De zogenoemde Collegeverklaring ENSIA over een aantal geselecteerde beveiligingsnormen is een jaarlijks terugkerend rapportage middel voor zowel de horizontale als verticale verantwoording over informatieveiligheid. Een IT-auditor controleert de Collegeverklaring en stelt een Assurance rapport op.

Uitleg thema

Gemeenten zijn, net als andere (overheids-)organisaties, kwetsbaar als het gaat om de (digitale) dienstverlening - met name het veilig/beveiligd uitvoeren van deze dienstverlening - en het beheer van persoonsgegevens. Als de overheid de digitale beveiliging hiervan niet voldoende kan borgen, is het vertrouwen in de overheid in het geding. Ook kan het de fysieke veiligheid van burgers en organisaties in gevaar brengen; bijvoorbeeld als besturingssystemen van sluizen en bruggen gehackt worden.

Indicatoren

Geregistreeerde meldingen integriteitschending	Bron	2018	2019	2020	2021	2022
Nieuwe meldingen	gemeente	12	5	3	5	3
Waarvan (deels) gegrond gebleken	gemeente	6	3	3	3	1

Uitleg thema

Schending van integriteit kan samenhangen met belangenverstrengeling maar ook het gevolg zijn van 'niet-intentionele' verrommeling van processen. In dit laatste geval ontstaat de integriteitschending min of meer 'per ongeluk'. Integriteitschendingen kunnen gevolgen hebben voor de lokale veiligheid doordat bijvoorbeeld fysiek gevaarlijke situaties ontstaan of in stand blijven (vergunning voor onveilige gebouwen of bedrijfsvoering), criminele groepen bewegingsruimte krijgen (onvolkomen BIBOB-procedures), ambtenaren of bestuurders kwetsbaar worden voor verdere aantastingen van hun integriteit.

Belangrijkste bevindingen

De gemeente Heerlen hecht groot belang aan een integere gemeentelijke organisatie op alle niveaus (raad, college en ambtelijke organisatie). De praktijk leert dat integriteitsrisico's binnen een gemeente groot zijn en dat ook kleine schendingen een grote impact kunnen hebben op het vertrouwen in de zuiverheid van handelen van de organisatie. Dit maakt een constante aandacht voor integriteit noodzakelijk. Mede in dat kader wordt de Ondernemingsraad jaarlijks geïnformeerd over het aantal ontvangen meldingen van mogelijk niet integer handelen en de feitelijk geconstateerde integriteitsschendingen binnen de ambtelijke organisatie. Het begrip integriteit wordt zeer ruim opgevat. Het kan gaan over corruptie of fraude, over misbruik van middelen, overschrijding van bevoegdheden, maar ook over ongewenste omgangsvormen. Naast het informeren van de Ondernemingsraad wordt ook de Raad jaarlijks geïnformeerd over het thema integriteit.

Cijfers en nadere duiding

In de tabel zijn het aantal nieuwe meldingen over de jaren 2018 tot en met 2022 weergegeven. Tevens is aangegeven hoeveel van die nieuwe meldingen na onderzoek geheel of gedeeltelijk gegrond is gebleken. Bij de in 2022 ingestelde onderzoeken ging het over de volgende twee vermeende vergrijpen: ongewenste omgangsvormen en zich niet gedragen als een goed ambtenaar betreft.

Doel van het integriteitsbeleid is om te komen tot een hoge meldingsbereidheid en een laag aantal gegrond gebleken meldingen. Kijken we naar de trend met betrekking tot het aantal nieuwe meldingen in de laatste vijf jaar, dan zien we dat het aantal nieuwe meldingen in 2018 nog relatief hoog is. Vanaf 2019 valt dit echter een stuk lager uit

en dit lijkt tot en met 2022 redelijk stabiel te blijven. Het aandeel (deels) gegrond gebleken meldingen is in 2018 ongeveer 50%, terwijl dat in 2019 en 2020 is toegenomen. Vanaf 2021 neemt dit weer af. Bij kleine aantallen – en daar hebben we het hier over – is dit vaak lastig te verklaren en laten trends vaak een grillig verloop zien.

Er wordt niet altijd direct een melding gedaan van een vermeende schending van integriteit. In 2022 is de functionaris integriteit 26 keer door medewerkers of leidinggevendenden benaderd voor sparren, advies of ondersteuning. In 2021 was dat 20 maal. Het gaat hierbij vaak om zaken die zich in het grijze gebied bevinden, maar ook bijvoorbeeld over nevenwerkzaamheden (voorkomen belangenverstrengeling) of over hoe het beste op een bepaalde situatie op de werkvloer gereageerd kan worden. Een integriteitsonderzoek is niet altijd het beste middel om een situatie aan te pakken. Gesteld kan worden dat dit soort consultatie een aantal schendingen heeft weten te voorkomen. Het gegeven dat het aantal contactmomenten een stijgende lijn laat zien is positief. Men is zich bewuster aan het worden met betrekking tot integriteit en omgangsvormen, en weet de weg naar de functionaris integriteit (en de vertrouwenspersonen) steeds beter te vinden. Ook in de (verplichte) introductiebijeenkomst voor nieuwe medewerkers wordt aandacht geschonken aan onder andere: integriteit, ongewenste omgangsvormen en de vertrouwenspersonen. Opvallend is dat het aantal contactmomenten om over integriteit te sparren is toegenomen vanaf het moment dat de introductiebijeenkomsten weer fysiek werden gehouden.

Veiligheidsveld 5

Integriteit en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden

Dit veiligheidsveld omvat verschijnselen die een inbreuk vormen op onze 'maatschappelijke integriteit'. Ze schenden normen, regels en andere afspraken die cruciaal zijn voor de veiligheid en stabiliteit van onze samenleving. In dit veiligheidsveld hebben we specifiek gekeken naar indicatoren behorende tot de volgende thema's: (1) polarisatie en radicalisering (2) georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit (3) weerbare overheid / weerbaar bestuur (4) informatieveiligheid en (5) bestuurlijke integriteit.

Thema polarisatie en radicalisering

Discriminatie

Discriminatie is al jaren onderwerp van gesprek. In de periode 2019-2022 hebben zich twee incidenten voorgedaan waar ook aangifte van is gedaan. De cijfers hebben beperkte zeggingskracht ten aanzien van de totale omvang van discriminatie, omdat we niet weten welke deel van het brede fenomeen in de registraties terugkomt.

Terreur- en radicaliseringsdreigingen

In 2019 is één dreiging geweest voor een terreurdreiging. Dit hangt ook samen met radicalisering. Personen waarvan radicaliseringssignalen worden opgevangen, worden besproken in een lokaal en provinciaal overleg met ketenpartners. Het aantal meldingen van personen met radicaliseringssignalen heeft vanaf 2019 voor betrekking op anti-overheidssentimenten. Met het uitbreken van de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne komt steeds vaker het links- en rechtsextremisme duidelijker aan het licht.

Thema georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit

Drugshandel

Heerlen kampt al jaren met drugsproblematiek en in vergelijking met Nederland scoort Heerlen nog steeds bovengemiddeld hoog. Heerlen staat in 2022 op plek 5 in de top 10 van Nederland qua drugshandel. Dat is een relatieve verbetering, omdat Heerlen in 2019 nog op nummer 2 stond.

In 2022 komt drugshandel per 10.000 inwoners 26,6 keer voor in Heerlen. In 2022 hebben 162 geregistreerde misdrijven met betrekking tot drugs plaatsgevonden. 2019 was een piekjaar ten opzichte van de jaren 2020-2022. Het grootste aandeel meldingen drugshandel heeft te maken met het bezit van hard- en softdrugs en vervaardigen van softdrugs (hennepplantages).

Wapenhandel

In 2022 werden 53 meldingen wapenhandel geregistreerd bij de politie. 2019 was een piekjaar ten opzichte van voorgaande jaren (2016, 2017 en 2018), maar ook in vergelijking met de periode 2020-2022. Met name in Heerlen-Centrum is relatief veel sprake geweest van wapenbezit. Het heeft vooral te maken met het bezit van vuurwapens en overige wapens in plaats van de handel in deze soorten wapens. Met betrekking tot het bezit van overige wapens schommelen de cijfers rond de 45 meldingen per jaar.

Mensensmokkel

Op Zuid-Limburgse schaal worden complexe casuïstiek en trends besproken inzake mensensmokkel en -handel. In de politieregistraties zijn in de periode 2019-2022 in totaal acht meldingen.

Veiligheidsveld 5

Integriteit en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Ondermijning

In 2021 is in het burgeronderzoek verdiepende vragen gesteld over ondermijning. De vragen hadden betrekking op of men bekend was met de term ondermijning. Zo ja ook of men in staat was signalen te herkennen. Indien men het herkent, werd gevraagd of zij ook bereid waren om een melding te maken bij een vermoeden. Als laatste vraag werd gesteld of burgers wisten waar ze dan ook een melding konden doen. Uit de resultaten blijkt dat er nog een hoop te winnen valt in de preventieve sfeer. Ongeveer de helft van de ondervraagden in Heerlen weet niet wat ondermijning is en hoe ze het moeten herkennen.

Meld Misdaad Anoniem

In 2022 zijn 241 Meld Misdaad Anoniem meldingen gedaan binnen de gemeente Heerlen. De meldingen hadden voornamelijk betrekking op drugshandel (113 keer) en drugsproductie (85 keer). De categorieën drugshandel (47% van de meldingen) en drugsproductie (35% van de meldingen) zijn samen goed voor 82% van het totaal aantal meldingen in 2022. Daarnaast staat ook de categorie ondermijnende activiteiten in de top drie. Uit het burgeronderzoek blijkt dat mensen vaak niet melden, omdat zij bang zijn voor wraakacties van criminelen, geen vertrouwen hebben in de overheid en het een te hoge drempel vinden om te melden.

Cybercrime en fraude

De cijfers van cybercrime laten een enorme stijging zien. Terwijl er in 2016 nog maar sprake was van één geregistreerde cyberaanval zijn dat er in 2022 al 51. De cijfers geven echter geen volledig beeld, omdat de aangiftebereidheid heel laag is. Slechts 13% van de Heerlense burgers geeft aan aangifte te doen wanneer zij slachtoffer worden van een fenomeen vallend onder cybercrime. Dit terwijl burgers wel aangeven slachtoffer van cybercrime te zijn geworden de afgelopen twaalf maanden. Sexting is een

fenomeen van cybercrime dat vooral onder jongeren speelt. Er is, net als bij cybercrime, een grote stijging te zien in de cijfers van overige horizontale fraude. In 2022 lijken de cijfers wel weer te stabiliseren.

Thema weerbare overheid/ weerbaar bestuur

Geweld tegen politieambtenaren en boa's kent een daling vanaf 2019. In 2022 zijn er in Heerlen 87 GTPA-gevallen geregistreerd. Bij eventuele aangiften van boa's met betrekking tot geweld, bedreiging en dat soort zaken, wordt de code veilige publieke taak als projectcode toegevoegd. Met betrekking tot boa's is enkel in 2019 één registratie bekend. Er wordt echter wel een ontwikkeling waargenomen dat er een toename is van agressieve bejegening en dreigementen jegens jeugd- en volwassenconsulenten van het Expertiseteam gezien.

Thema ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Doel van het integriteitsbeleid is om te komen tot een hoge meldingsbereidheid en een laag aantal gegrond gebleken meldingen. Kijkend naar de trend met betrekking tot het aantal nieuwe meldingen in de laatste vijf jaar, dan zien we dat het aantal nieuwe meldingen in 2018 nog relatief hoog is. Vanaf 2019 valt dit echter een stuk lager uit en dit lijkt tot en met 2022 redelijk stabiel te blijven. Het aandeel (deels) gegrond gebleken meldingen is in 2018 ongeveer 50%, terwijl dat in 2019 en 2020 is toegenomen. Vanaf 2021 neemt dit weer af. Bij kleine aantallen – en daar hebben we het hier over – is dit vaak lastig te verklaren en laten trends vaak een grillig verloop zien.

Veiligheidsveld 5

Integriteit en veiligheid

Samenvatting en aandachtsvelden (vervolg)

Thema informatieveiligheid

De gemeente Heerlen geeft continu aandacht en werkt op een gestructureerde wijze toe naar een significante verbetering van informatiebeveiliging en privacy. De gemeente Heerlen heeft de afgelopen jaren structurele verbeteringen doorgevoerd op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Doel is om de verwerking van persoonsgegevens te laten voldoen aan de daaraan gestelde wettelijke eisen van de Europese privacy wetgeving, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), en de digitale weerbaarheid te verhogen tot op een niveau dat mag verwacht worden van een grote gemeente.

Aandachtspunten

Thema's die binnen het veiligheidsveld sterk naar voren kwamen, zijn hoge aanwezigheid van druggerelateerde problematiek, bewustwording van ondermijning bij burgers vraagt veel aandacht en de enorme toename van het aantal geregistreerde cyberincidenten.

Conclusie

Zoals eerder aangegeven kunnen de cijfers die besproken zijn in de veiligheidsanalyse op verschillende vlakken een vertekend beeld geven door de gevolgen van de coronacrisis. De coronacrisis had op een aantal onderwerpen een positieve veiligheidsontwikkeling, maar een aantal veiligheidsissues laten daardoor juist een sterke negatieve ontwikkeling zien. Voorbeeld van een positieve ontwikkeling is de afname van het aantal woninginbraken. Dit bevestigt dat we op de goede weg zijn. Maar er zijn ook een aantal thema's die een negatieve ontwikkeling laten zien, zoals het aantal overlastmeldingen. Het verder versterken en verbinden van de zorg- en veiligheidsketen biedt kansen om veiligheids- en leefbaarheidsproblematiek in een vroeg stadium te signaleren, waardoor escalatie kan worden voorkomen. De noodzaak hiertoe blijkt uit de sterke groei van overlast door personen met verward gedrag en een groeiende sociale problematiek die steeds complexer wordt. Ook de overlast door jeugdigen neemt toe en vraagt om extra inzet om (verdere) criminalisering bij jongeren aan te pakken en bij voorkeur te voorkomen. Verder blijven de thema's ondermijning (inclusief drugsproblematiek) en cybercrime onverminderde aandachtspunten. Deze vormen van criminaliteit, die zich vaak buiten de radar afspelen, blijven toenemen.

Op basis van de bovengenoemde constatering wordt voorgesteld om de volgende thema's te prioriteren:

1. Sociale kwaliteit (overlast)
2. Verbinding zorg en veiligheid
3. Jeugdoverlast / jeugdcriminaliteit
4. Ondermijning (inclusief drugsproblematiek)
5. Cybercrime

Dit betekent concreet dat we aan deze thema's de komende vier jaar extra aandacht gaan besteden binnen de mogelijkheden die we daarvoor hebben. In de kadernota zullen deze thema's verder worden uitgewerkt. Dit betekent overigens niet dat de overige thema's geen aandacht krijgen. Deze worden opgepakt vanuit de reguliere aanpak. Uiteraard is het veiligheidsdomein geen statisch geheel. De lokale driehoek kan op elk moment nieuwe prioriteiten stellen (o.a. inzet politie en handhaving) als daar aanleiding toe bestaat.